

सिलीचोङ गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
ताम्कु, सङ्खुवासभा
कोशी प्रदेश, नेपाल

सिलीचोङ गाउँपालिकाको पार्श्वचित्र

२०८१
(प्रतिवेदन)

सम्पर्क

सिलीचोङ गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय

फोन: [9752006775](tel:9752006775)

ईमेल: silichongrm@gmail.com , info@silichongmun.gov.np

वेबसाईट: <https://silichongmun.gov.np/>

विषय सूची

विषय सूची.....	ii
तालिका सूची.....	vii
चित्र सूची.....	x
परिच्छेद एक: परिचय.....	१
१.१ पृष्ठभूमि.....	१
१.२ उद्देश्य.....	१
१.३ कानुनी तथा नीतिगत आधार.....	२
१.४ तयारीका चरण.....	३
१.४.१ वस्तुस्थिति विवरण ढाँचा, औजार तथा कार्यविधि तयारी.....	३
१.४.२ वस्तुस्थिति विवरण तयारी कार्यशाला.....	३
१.४.४ तथ्याङ्क सङ्कलन.....	४
१.४.५ तथ्याङ्क प्रशोधन तथा विश्लेषण.....	४
१.४.६ वस्तुस्थिति विवरणको मस्यौदा तयारी.....	४
१.४.७ वस्तुस्थिति विवरण सुझाव सङ्कलन.....	४
१.४.८ वस्तुस्थिति विवरणको अन्तिम प्रतिवेदन तयारी.....	५
१.५ वस्तुस्थिति विवरणको सीमा.....	५
परिच्छेद २: गाउँपालिकाको विकासको विद्यमान स्थिति र उपलब्धिको समीक्षा.....	६
२.१ गाउँपालिकाको परिचय.....	६
२.१.१ भौगोलिक अबस्थिति.....	६
२.१.२ ऐतिहासिक चिनारी तथा नामाकरण.....	६
२.१.३ धरातलीय अवस्था.....	७
२.१.४ प्राकृतिक सम्पदा.....	७
२.१.५ सांस्कृतिक उत्कृष्ट.....	६
२.१.६ विकासका सम्भावना.....	६
परिच्छेद ३: गाउँपालिकाको विकासको विद्यमान स्थिति र उपलब्धिको समीक्षा.....	११
३.१ बस्ती र घरपरिवार विवरण.....	११
३.२ घरमुली र घरको स्वामित्व.....	११
३.३ जनसङ्ख्या वितरणको अवस्था.....	१२
३.४ उमेर तथा लिङ्गको आधारमा जनसङ्ख्या विवरण.....	१३
३.५ मातृभाषाको आधारमा जनसङ्ख्या विवरण.....	१६

३.६ धर्म अनुसार जनसङ्ख्या विवरण	१७
३.७ जातिगत आधारमा जनसङ्ख्या विवरण	१८
३.८ अपाङ्गताको आधारमा जनसङ्ख्या विवरण	१९
३.९ बसाइँसराइ सम्बन्धी विवरण	२१
३.९.२ बसाइँ सराइ	२१
३.१० व्यक्तिगत घटना सम्बन्धी विवरण	२२
३.११ सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमबाट लाभान्वित जनसङ्ख्याको विवरण	२३
३.११.१ जेष्ठ नागरिक (अन्य, दलित र एकल महिला)	२३
३.११.२ विधवा (आर्थिक सहायता)	२४
३.११.३ दलित (बालबालिका)	२४
परिच्छेद ४: आर्थिक अवस्था	२५
४.१ प्रमुख आर्थिक क्रियाकलापहरूको विवरण	२५
४.१.१ कृषि १.१	२५
४.१.२ कृषि बाली उत्पादनको अवस्था २.१	२६
४.१.३ नगदे वालिव्यवसाय/	२६
४.१.४ पशु तथा पक्षी पालन	२७
४.१.५ कृषि सहकारी	२८
४.१.६ कृषक समूह	२९
४.१.७ सिँचाइ	३०
४.१.८ आर्थिक रूपले सक्रिय जनसङ्ख्या विवरण	३०
४.१.९ आर्थिक रूपले सक्रिय जनसङ्ख्या (१० वर्ष माथिका)	३१
४.१.१० पेसा	३२
४.१.११ काम गर्ने समय	३३
४.१.१२ गरिबीको दर (गरिबीको रेखामुनि रहेको जनसङ्ख्या)	३४
४.१.१३ आयात र निर्यातको अवस्था	३४
४.१.१४ वैदेशिक रोजगारीमा गएकाहरूको विवरण	३५
४.१.१५ व्यापारिक केन्द्र	४१
४.१.१६ पर्यटन	४१
परिच्छेद ५: सामाजिक अवस्था	४२
५.१ शैक्षिक तथा मानव संसाधन विकास	४२
५.१.१ पाँच वर्षभन्दा माथि माथिको साक्षरता विवरण	४२
५.१.२ पाँच वर्षभन्दा माथिको जनसङ्ख्याको उपलब्ध गरेको शैक्षिक स्तरको विवरण	४३

५.१.२ तहगत रूपमा शैक्षिक संस्थाको विवरण	४४
५.१.३ छात्रछात्राको विवरण.....	४५
५.१.४ कक्षागत आधारमा छात्र छात्राको विवरण.....	४६
५.१.५ बाल विकास केन्द्रको विवरण	४७
५.१.६ तहगत रूपमा कूल शिक्षको विवरण.....	४८
५.१.७ आधारभूत र माध्यमिक विद्यालयमा पहुँचको अवस्था	४९
५.१.८ छात्रवृत्ति प्राप्त गर्ने विद्यार्थीको विवरण	५०
५.२ स्वास्थ्य तथा पोषण	५१
५.२.१ स्वास्थ्य संस्थाको विवरण.....	५१
५.२.२. स्वास्थ्य संस्थामा उपलब्ध तथा कार्यरत चिकित्सक, स्वास्थ्यकर्मी र अन्य जनशक्ति विवरण	५२
५.२.३ प्राथमिक स्वास्थ्य सेवाको पहुँचको अवस्था (प्रमुख बस्तीहरूबाट स्वास्थ्य संस्था पुग्न लाग्ने समय).....	५३
५.२.४ उपलब्ध स्वास्थ्य सेवा तथा सुविधा.....	५३
५.२.५ खोप सेवा.....	५३
५.२.६ प्रमुख रोग र उपचार सम्बन्धी विवरण.....	५४
५.२.७ परिवार नियोजनाका साधन प्रयोग.....	५४
५.३ खानेपानी तथा सरसफाइ	५५
५.३.१ खानेपानीको श्रोतको विवरण	५५
५.३.२ शौचालय प्रयोगको अवस्था	५६
५.३.३ सार्वजनिक शौचालय	५७
५.३.४ फोहोरमैला व्यवस्थापन	५७
५.३.५ ढल व्यवस्थापन	५७
५.४ महिला, बालबालिका तथा सामाजिक समावेशीकरण	५८
५.४.१ बाल विवाहको अवस्था.....	५८
५.४.२ कामदारको रूपमा घर बाहिर रहेका बालबालिका/बाल श्रम.....	५८
५.५ युवा तथा खेलकूद र मनोरञ्जन.....	५८
५.५.१ खेलमैदान, पार्क, पिकनिक स्थल तथा मनोरञ्जनस्थल सम्बन्धी विवरण.....	५९
५.५.२ व्यावसायिक खेलाडीको विवरण.....	५९
५.६ कला, भाषा तथा संस्कृति	५९
५.७ शान्ति तथा सुरक्षाको अवस्था	६१
परिच्छेद ६: वन तथा वातावरणीय स्थिति.....	६२
६.१ वन क्षेत्रको अवस्था	६२
६.१.१ वन क्षेत्र, वनको स्थिति र प्रकार सम्बन्धी विवरण	६२

६.१.२ वन व्यवस्थापन सम्बन्धी विवरण (सामुदायिक, धार्मिक र निजी वन)	६३
६.१.३ वनजन्य उत्पादन विवरण	६४
६.२ जलस्रोत तथा जलाधर क्षेत्र	६४
६.३ विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन	६४
६.३.२ संवेदनशील स्थानमा बसोबास गरेका परिवारको विवरण	६५
६.३.१ जोखिमयुक्त घर धुरीको विवरण	६६
६.३.३ जोखिमका कारण हालसम्म विस्थापित भएका घर परिवार	६८
५.३.४ जोखिमको मुख्यकारण	६९
५.३.४ जोखिम नियन्त्रण गर्न भएका प्रयास	६९
५.३.६ जोखिमबाट बच्ने सुरक्षित आश्रयस्थल	७०
परिच्छेद ७: भौतिक विकासको अवस्था	७३
७.१ यातायात पूर्वाधार	७३
७.१.१ यातायात	७३
७.१.२ सडक सञ्जाल र बाटोको विद्यमान अवस्था	७३
७.१.३ वसपार्क तथा वस विसौनी सम्बन्धी विवरण	७४
७.१.४ पुलपुलेसा	७५
७.१.५ टाढाको बस्तीबाट सम्बन्धित गाउँपालिकाको केन्द्र पुग्न लाग्ने अनुमानित समय	७६
७.२ विद्युत् तथा वैकल्पिक ऊर्जा	७६
७.२.१ इन्धन उपयोग विवरण (खाना पकाउने इन्धनको आधारमा घरपरिवार)	७६
७.२.२ बत्ती बाल्ने इन्धनको प्रयोगको आधारमा घरपरिवार	७७
७.३ सञ्चार तथा प्रविधि	७८
७.३.१ घर परिवारले उपयोग गरेको साधन तथा सुविधा	७८
७.४ आवास तथा सार्वजनिक भवन	७९
७.४.१ परिवारले प्रयोग गरेको घरको स्वामित्वको आधारमा घर परिवारको विवरण	७९
७.४.२ परिवारले प्रयोग गरेको घर भएको जग्गाको स्वामित्वको विवरण	७९
७.४.६ घरको जग सम्बन्धी विवरण	८०
७.४.५ घरको छानाको प्रकार	८०
७.४.८ गाउँपालिका अन्तर्गतका सरकारी भवन तथा सार्वजनिक जग्गा	८१
७.५ सिँचाई	८२
परिच्छेद ८: संस्थागत तथा सुशासनको स्थिति	८४
८.१ सङ्गठनात्मक तथा मानव संसाधनको अवस्था	८४
८.१.१ गाउँपालिकाको सङ्गठनात्मक संरचनाको ढाँचा	८४

८.१.२ गाउँपालिकाको मानव संसाधनको ढाँचा	८५
८.२ सेवा सुविधा सञ्चालन र व्यवस्थापन	८७
८.२.१ उपलब्ध सेवा सुविधाको	८७
८.२.२ गैर सरकारी संघसंस्था	८७
८.४.३ गाउँपालिकाको जन प्रतिनिधिहरू	८८
८.४.४ गाउँ कार्यपालिका कार्यालयमा कार्यरत कर्मचारी	८९
अनुसूची	१००
अनुसूची १: वडास्तरीय तथ्याङ्क सङ्कलन फाराम	१००
अनुसूची २: वडास्तरीय तथ्याङ्क सङ्कलन फाराम	१०९

तालिका सूची

तालिका १: गाउँपालिकामा अवस्थित पोखरीको विवरण.....	८
तालिका २: वडागत घर धुरीको विवरण	११
तालिका ३: घरको स्वामित्वको विवरण	११
तालिका ४: जग्गाको स्वामित्व अनुसार घर धुरीको विवरण	१२
तालिका ५: तालिका वडाको जनसङ्ख्याको वितरण.....	१२
तालिका ६: उमेर समूह अनुसार जनसङ्ख्याको विवरण	१३
तालिका ७: मातृभाषा बोल्ने जनसङ्ख्या	१६
तालिका ८: धर्मको आधारमा जनसङ्ख्याको विवरण	१७
तालिका ९: जात जातीको विवरण	१८
तालिका १०: पूर्ण र अति अशक्त अपाङ्गताको विवरण	१९
तालिका ११: रातो परिचय पत्र (क वर्ग) प्राप्त गर्ने जनसङ्ख्याको विवरण.....	२०
तालिका १२: निलो परिचय पत्र (ख वर्ग) प्राप्त गर्ने जनसङ्ख्याको विवरण	२०
तालिका १३: पहेलो परिचय पत्र (ग वर्ग) प्राप्त गर्ने जनसङ्ख्याको विवरण.....	२०
तालिका १४: सेतो परिचय पत्र (घ वर्ग) प्राप्त गर्ने जनसङ्ख्याको विवरण	२१
तालिका १५: बसोबास गरेको स्थानको आधारमा जनसङ्ख्याको विवरण.....	२१
तालिका १६: बसाइँसराइको विवरण	२२
तालिका १७: व्यक्तिगत घटना सम्बन्धी विवरण	२३
तालिका १८: सामाजिक सुरक्षासँग जोडिएका जेष्ठ नागरिकको विवरण	२३
तालिका १९: सामाजिक सुरक्षा भत्ता बुझ्ने महिला (विधवा)को विवरण.....	२४
तालिका २०: सामाजिक सुरक्षा भत्ता बुझ्ने दलित (बालबालिका)को विवरण.....	२४
तालिका २१: कृषि र कृषि सम्बन्धी विवरण	२५
तालिका २२: आफ्नै कृषि उत्पादनको आम्दानीले मात्र वर्षभरि खान नपुग्ने कृषक परिवार सङ्ख्या.....	२५
तालिका २३: कृषि चलनले चलन गरेको जग्गाको उपयोग सम्बन्धी विवरण (क्षेत्रफल हे. मा)	२५
तालिका २४: मुख्य अस्थायी बाली लागेका जग्गाको क्षेत्रफल तथा कृषक परिवार सङ्ख्या	२६
तालिका २५: मुख्य अस्थायी बाली लागेका जग्गाको क्षेत्रफल तथा कृषक परिवार सङ्ख्या	२६
तालिका २६: तरकारी बालिको उत्पादन	२७
तालिका २७: दलहन बालिको उत्पादन	२७
तालिका २८: अन्य उत्पादित बस्तुहरू	२७
तालिका २९: चौपाया तथा पन्छीको सङ्ख्या र कृषक परिवार.....	२८
तालिका ३०: गाउँपालिकामा दर्ता भएका कृषि तथा पशु फर्मको विवरण.....	२८
तालिका ३१: गाउँपालिकामा दर्ता भएका कृषक समूह तथा कृषि सहकारी.....	२९
तालिका ३२: कृषि ऋण, थप ऋणको आवश्यकता विमा तथा अनुदान लिने कृषक परिवार सङ्ख्या	३०
तालिका ३३: गाउँपालिकामा सञ्चालनमा रहेका सिँचाइ कुलो/नहरहरू	३०
तालिका ३४: आर्थिक रूपले सक्रिय तथा निस्क्रिय जनसङ्ख्याको विवरण.....	३१
तालिका ३५: आर्थिक रूपले सक्रिय रहेको जनसङ्ख्या (१० वर्ष माथिको)	३१
तालिका ३६: आर्थिक क्रियाकलापको पेसा अनुसारको जनसङ्ख्या (% मा)	३२
तालिका ३७: आर्थिक कामको संस्थागत क्षेत्र अनुसारको जनसङ्ख्या (% मा)	३३

तालिका ३८: काम गरेको समय अवधिको आधारमा जनसङ्ख्या (१० वर्ष भन्दा माथिको)	३३
तालिका ३९: घर धुरीको आधारमा सम्पत्तिको मापन	३४
तालिका ४०: विदेश गएको देश अनुसार जनसङ्ख्या	३५
तालिका ४१: आ. व. २०८०/०८१ मा सिलीचोड गाउँपालिका बाट वैदेशिक रोजगारीमा गएका व्यक्तिहरूको विवरण	३६
तालिका ४२: गाउँपालिकामा अवस्थित पर्यटकीय स्थलहरू	४१
तालिका ४३: पाँच वर्षभन्दा माथि माथिको साक्षरता विवरण	४२
तालिका ४४: पाँच वर्षभन्दा माथि माथिको साक्षरता विवरण	४३
तालिका ४५: सामुदायिक विद्यालयको विवरण	४४
तालिका ४६: सामुदायिक तथा संस्थागत विद्यालयको आधारमा छात्र छात्राको विवरण	४५
तालिका ४७: कक्षागत आधारमा छात्रछात्राको विवरण	४६
तालिका ४८: बाल विकास र विद्यार्थीको विवरण	४७
तालिका ४९: हाल कार्यरत शिक्षक सङ्ख्याको विवरण	४८
तालिका ५०: गाउँपालिकामा विद्यार्थी शिक्षक अनुपात	४९
तालिका ५१: छात्रावृत्ति प्राप्त गर्ने विद्यार्थीहरूको विवरण २०८१	५०
तालिका ५२: छात्रवृत्ति प्राप्त गर्ने विद्यार्थीहरूको विवरण २०८१	५१
तालिका ५३: सिलीचोड गाउँपालिकामा सञ्चालनमा रहेका स्वास्थ्य संस्थाको विवरण	५२
तालिका ५४: स्वास्थ्य संस्थामा कार्यरत कर्मचारी	५२
तालिका ५५: स्वास्थ्य सेवा केन्द्रमा उपलब्ध स्वास्थ्य सेवा तथा सुविधा	५३
तालिका ५६: खोप लिएका बालबालिकाको विवरण	५४
तालिका ५७: गाउँपालिकामा सञ्चालन गरिएको खानेपानीको मुख्य स्रोतको विवरण	५५
तालिका ५८: घर धुरीले प्रयोग गर्ने खानेपानीको मुख्य स्रोत	५६
तालिका ५९: शौचालय सुविधाको प्रकार अनुसार घरपरिवारको सङ्ख्या	५७
तालिका ६०: खेल मैदानको विवरण	५९
तालिका ६१: गाउँपालिका रहेको वनको विवरण	६२
तालिका ६२: नक्सामा नक्साङ्कनका लागि छानिएका विशेष क्षेत्र	६४
तालिका ६३: जोखिममा रहेको घर धुरी सङ्ख्या	६५
तालिका ६४: तत्काल स्थानान्तरण नै गर्नुपर्ने जम्मा घरधुरी सङ्ख्या	६६
तालिका ६५: जोखिमका कारण हालसम्म विस्थापित भएका घर परिवार	६८
तालिका ६६: वस्ति जोखिममा पर्नुको मुख्य कारणहरू	६९
तालिका ६७: जोखिम नियन्त्रण गर्न गरिएका प्रयासहरू	६९
तालिका ६८: पहिचान गरिएको सुरक्षित आश्रय स्थलको विवरण	७०
तालिका ६९: वडागत रूपमा सडकको लम्बाइ	७४
तालिका ७०: पक्की तथा आर.सि.सि. पुल, कल्भर्ट तथा झोलुङ्गे पुलहरूको विवरण	७५
तालिका ७१: खाना पकाउने इन्धनको आधारमा घरपरिवार	७७
तालिका ७२: बत्ती बाल्ने इन्धनको प्रयोगको आधारमा घर परिवार	७७
तालिका ७४: घर परिवारले उपयोग गरेको साधन तथा सुविधाको प्रयोग	७८

तालिका ७५: परिवारले प्रयोग गरेको घरको स्वामित्वको आधारमा घर परिवारको विवरण..... **ङ्कचचद्वच!**

खद्वद्वण **कचण थद्व** **घङ्गद्वजथङ्गघ.**

तालिका ७६: घर, जग्गामा महिलाको स्वामित्व सम्बन्धी विवरण ८०

तालिका ७७: घरको जग्गो बनेट सम्बन्धी विवरण ८०

तालिका ७८: घरको छानो सम्बन्धी विवरण ८०

तालिका ७३: गाउँपालिकामा सञ्चालनमा रहेका सिँचाइ कुलो/नहरहरू ८२

तालिका ७९: गाउँपालिकाको दरबन्दी तेरिज..... ८५

तालिका ८०: जनप्रतिनिधिहरूको विवरण ८८

तालिका ८१: गाउँ कार्यपालिका कार्यालयमा कार्यरत कर्मचारी..... ८९

चित्र सूची

चित्र २: वडाको जनसङ्ख्याको वितण	१३
चित्र ३: सिलीचोड गाउँपालिकाको जनसङ्ख्या कोणस्तुप	१४
चित्र ४: सिलीचोड गाउँपालिकाको जनसङ्ख्या कोणस्तुप (वडा १ र २)	१५
चित्र ५: सिलीचोड गाउँपालिकाको जनसङ्ख्या कोणस्तुप (वडा ३ र ४)	१५
चित्र ६: सिलीचोड गाउँपालिकाको जनसङ्ख्या कोणस्तुप (वडा ५)	१५
चित्र ७: मातृभाषा बोल्ने जनसङ्ख्या	१७
चित्र ८: धर्मको आधारमा जनसङ्ख्याको विवरण	१८
चित्र ९: जात जातीको विवरण	१९
चित्र १०: आर्थिक रूपले सक्रिय तथा निस्क्रिय जनसङ्ख्याको विवरण	३१
चित्र ११: आर्थिक रूपले सक्रिय रहेको जनसङ्ख्या (१० वर्ष माथिको)	३२
चित्र १२: आर्थिक क्रियाकलापको पेसा अनुसारको जनसङ्ख्या (% मा)	३३
चित्र १३: ५ वर्ष माथिको जनसङ्ख्याको साक्षरता दर	४३
चित्र १४: पाँच वर्षभन्दा माथि माथिको साक्षरताको स्थिति	४४
चित्र १५: विद्यालयमा अध्ययनरत छात्रा र छात्रको विवरण	४६
चित्र १६: हाल कार्यरत शिक्षक सङ्ख्याको विवरण	४९
चित्र १९: घर धुरीले प्रयोग गर्ने खानेपानीको मुख्य स्रोत	५६
चित्र २०: शौचालय सुविधाको प्रकार अनुसार घरपरिवारको सङ्ख्या	५७
चित्र २१: गाउँपालिकाको वडामा रहेको विद्यमान सडकको लम्बाइ	७४
चित्र २२: खाना पकाउने इन्धनको आधारमा घरपरिवार	७७
चित्र २३: बत्ती बाल्ने इन्धनको प्रयोगको आधारमा घर परिवार	७८
चित्र २४: घरको स्वामित्वको आधारमा घरको विवरण	७९
चित्र २७: घरको छानाको प्रकार	८१

परिच्छेद एक: परिचय

१.१ पृष्ठभूमि

नेपालको संविधानले सङ्घीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र नेपालको मूल संरचना संघ, प्रदेश र स्थानीय तह गरी तीन तहमा विभाजन गरिएको छ। नेपालको संविधानले स्थानीय तहहरूलाई स्थानीय स्वायत्त सरकारको पहिचान दिएको छ। संविधानको अनुसूची ८ को क्र. सं. ६ मा स्थानीय तथ्याङ्क र अभिलेख सङ्कलन सम्बन्धी सम्पूर्ण अधिकार स्थानीय सरकारलाई भएको उल्लेख छ, भने स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ११ (२) को 'च' मा माथि उल्लिखित विषयलाई थप विस्तार गरिएको छ। नेपालको संविधान २०७२ र स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी सिलीचोड गाउँपालिकाले आफ्नो क्षेत्रको विकासको लागि भरपर्दो तथ्याङ्कीय आधार तयार गर्नुपर्ने प्रावधान अनुरूप यो पार्श्वचित्र तयार गरिएको हो। यो पार्श्वचित्र तयार गर्दा राष्ट्रिय योजना आयोगद्वारा प्रकाशित "स्थानीय तहको योजना तर्जुमा दिग्दर्शन २०७५"को अनुसूची ३ मा गाउँ पार्श्वचित्रको ढाँचामा आधारित भइ तयार गरिएको छ। यो प्रतिवेदन स्थानीय स्तरका विकासको योजना निर्माण, नीति निर्माणको लागि स्थानीय सूचनाको प्रमुख तथा विश्वासिलो तथ्याङ्कीय श्रोतको प्रमुख आधार हो।

यस गाउँ पार्श्वचित्रमा समावेश हुने वस्तुगत विवरणले गाउँपालिकाको आवधिक विकासका लागि सूचनाको आधार तयार गर्न महत्वपूर्ण सहयोग पुग्ने छ। उपलब्ध कानुनी तथा नीतिगत व्यवस्थाका साथै सरोकारवालासँगको परामर्श र विगतका सफल अभ्यासको आधारमा तयार गरिएको वस्तुगत विवरणले गाउँपालिकाको सेवा प्रवाह, आन्तरिक स्रोत परिचालन तथा योजनावद्ध विकासमा टेवा पुऱ्याउने छ। गाउँपालिकाको सेवा प्रवाहमा चुस्तता ल्याउन र गाउँपालिकाको विकास प्रक्रियालाई यथोचित गति प्रदान गर्न खण्डीकृत र क्षेत्रगत सूचना सहितको गाउँपालिकाको वस्तुगत विवरण तयारी गर्न जरुरी हुन्छ।

सिलीचोड गाउँपालिकाले पार्श्वचित्र तयारी गर्नका लागि व्यावसायिक फर्म पाथवे ईन्जिनियरिङ कन्सल्टेन्सि प्रा. लि., भक्तपुरले प्रकृयागत छनौट चरणबाट जिम्मेवारी पाएको छ भने सिलीचोड गाउँपालिका र पाथवे ईन्जिनियरिङ कन्सल्टेन्सि प्रा. लि., भक्तपुर बिच भएको सम्झौता बमोजिम यो प्रतिवेदन तयार गरी बुझाइएको छ।

१.२ उद्देश्य

पार्श्वचित्र निर्माणको प्रमुख उद्देश्य गाउँपालिकाको समग्र वस्तुगत अवस्थाको उपलब्ध तथ्याङ्क र सूचनाहरूलाई व्यवस्थित रूपमा अभिलेखीकरण गर्ने र आवश्यकता अनुरूप उपलब्ध तथ्याङ्क र सूचनाहरूलाई प्रयोग गर्दै र अध्यावधी गर्दै जानु हो। यसका अन्य विशिष्ट उद्देश्यहरू निम्न अनुसार रहेका छन्।

- क) गाउँपालिकाको समग्र भौतिक, जनसाङ्ख्यिक, आर्थिक, सामाजिक, वातावरणीय, प्राकृतिक सम्पदा तथा विपद् व्यवस्थापन, भौतिक विकास र संस्थागत पक्षहरूको अवस्था बारे द्वितीय तथ्याङ्कमा आधारित भइ अभिलेख तयार पार्ने।

- ख) द्वितीय तथ्याङ्कबाट उपलब्ध गाउँपालिकाको समग्र जनसाङ्ख्यिक, आर्थिक, सामाजिक, भौतिक, प्राकृतिक, ऐतिहासिक, धार्मिक, सांस्कृतिक तथ्याङ्कहरूको व्याख्या र विश्लेषण गर्ने ।
- ग) स्थानीय स्रोत साधनको उपलब्धताको अवस्थाको जानकारी गराउने ।
- घ) गाउँपालिकाको सेवा प्रवाह तथा संस्थागत संयन्त्रहरू बारेका सूचना तथा तथ्याङ्कहरूको अभिलेख तयार गर्ने ।
- ङ) गाउँपालिकाका सबल पक्षहरू, दुर्बल पक्षहरू, अवसरहरू चुनौति तथा सम्भावनाको विश्लेषण गर्ने ।
- च) माथि उल्लिखित सम्पूर्ण विषयसँग सम्बन्धित एकमुष्ट तथ्याङ्कीय आधार द्वितीय तथ्याङ्कको आधारमा तयार पार्ने ।

१.३ कानुनी तथा नीतिगत आधार

गाउँपालिकाको वस्तुगत विवरण तयारी गर्न देहाय बमोजिमका कानुनी तथा नीतिगत आधारहरू रहेका छन्।

- संविधानमा स्थानीय तहको एकल अधिकार उल्लेख गरिएको अनुसूची-८ को क्रम सङ्ख्या नम्बर ६ मा स्थानीय तथ्याङ्क तथा अभिलेख सङ्कलन सम्बन्धी अधिकारलाई सूचीकृत गरिएको छ ।
- नेपालको संविधानको अनुसूची ५, ६, ७, ८ र ९ मा उल्लिखित सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहको एकल तथा साझा अधिकार सूचीको व्यवस्थालाई नेपाल सरकारले कार्य विस्तृतीकरण सम्बन्धी प्रतिवेदनमा स्थानीय तहको अधिकारलाई थप व्याख्या गरेको छ । यस प्रावधानमा स्थानीय तहको तथ्याङ्कको अभिलेख व्यवस्थापन र स्थानीय तहका सम्भाव्य प्राकृतिक स्रोत र साधनको अभिलेख (प्रोफाइल) तयार गर्ने कुरा उल्लेख छ ।
- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ यस ऐनको दफा ११ को उपदफा २ च, ड र थ मा गाउँपालिकाको अधिकार क्षेत्र अन्तर्गत तथ्याङ्क सङ्कलन र अद्यावधिक गर्ने सम्बन्धी व्यवस्था गरेको छ । उल्लिखित व्यवस्था अन्तर्गत, जनसाङ्ख्यिक, प्राकृतिक, आर्थिक, सामाजिक, सांस्कृतिक, भौतिक पूर्वाधार, रोजगारीको अवस्था, प्रतिव्यक्ति आय, मानव विकास सूचकाङ्क, राजस्व तथा आय-व्यय समेतको तथ्याङ्क सङ्कलन र प्रशोधन गरी राष्ट्रिय तथा स्थानीय सूचना प्रणालीमा आबद्धता र पार्श्वचित्र तथा स्रोत नक्साको अद्यावधिक अभिलेखलाई गाउँपालिकाको काम कर्तव्य र अधिकार भनी उल्लेख गरिएको छ।
- स्थानीय तहको योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७४ को दफा १ मा “प्रत्येक स्थानीय तहले वार्षिक योजना तथा बजेट तर्जुमा सहभागितामूलक प्रक्रियाबाट नतिजामूलक ढङ्गले बनाउनुपर्ने र योजना र बजेट तर्जुमा गर्न पूर्व स्थानीय तहको भौगोलिक, सामाजिक, आर्थिक तथा पूर्वाधार लगायतका क्षेत्रको यथार्थ वस्तुस्थिति देखिने गरी वस्तुस्थिति विवरण तयार गर्नुपर्ने कुरा उल्लेख गरिएको छ । अद्यावधिक वस्तुगत विवरण आफ्नो वेबसाइट मार्फत सार्वजनिक गर्नुपर्ने” भनी प्रष्ट रूपमा उल्लेख गरिएको छ ।

यस पार्श्वचित्र मूलतः जनगणना २०७८, विभिन्न निकायहरूबाट सङ्कलन गरिएका प्रतिवेदन तथा तथ्याङ्क, जिल्ला स्तरका कार्यालयहरूबाट सङ्कलन गरिएका प्रकाशित तथा अप्रकाशित दस्तावेजहरू, गाउँपालिका स्तरमा भएका छलफलबाट प्राप्त सूचनाहरूको आधारमा तयार गरिएको छ । साथै पार्श्वचित्रमा समावेश भएका केही विवरणहरूलाई आवश्यकता अनुसार प्रादेशिक र सङ्घीय तथ्याङ्कसँग तुलनात्मक विश्लेषण समेत गरिएको छ ।

१.४ तयारीका चरण

१.४.१ वस्तुस्थिति विवरण ढाँचा, औजार तथा कार्यविधि तयारी

गाउँपालिकाको वस्तुस्थिति विवरणमा के के विषय वस्तु समावेश गर्ने र कुन विषय तथा सूचनाहरूलाई कसरी कुन ढाँचामा समावेश गर्ने भन्ने कुराको निर्धारित हुनुपर्छ । यसको लागि सर्वप्रथम सङ्कलन गर्नु पर्ने सूचना तथा विवरणको बारेमा अध्ययन गरी चेक लिस्ट निर्माण गरियो भने संस्थागत सर्वेक्षण र वडा कार्यालयको संरचनात्मक प्रश्नावली (Structural Questionnaires) को तयार गरियो (अनुसूची ३) । यसरी सङ्कलन गरिएका सूचना तथा कोरा तथ्याङ्कलाई Office Excel को प्रयोग गरी व्याख्या तथा विश्लेषण गरियो ।

यस पार्श्वचित्र तयारी गर्दा विभिन्न आठ वटा परिच्छेदमा विभाजन गरिएको छ । परिच्छेद १ मा गाउँपालिका पार्श्वचित्रको परिचय र अध्ययन विधि तथा प्रक्रिया र परिच्छेद २ मा गाउँपालिकाको परिचय समावेश गरिएको छ । त्यस्तै परिच्छेद ३ मा पारिवारिक विवरण तथा जनसङ्ख्याको अवस्था समावेश गरिएको छ । यसै गरी परिच्छेद ४ देखि परिच्छेद ८ सम्म क्रमशः सामाजिक वस्तुस्थिति, आर्थिक वस्तुस्थिति, वन तथा वातावरणीय वस्तुस्थिति, भौतिक विकासको वस्तुस्थिति र संस्थागत तथा सुशासनको वस्तुस्थितिको व्याख्या तथा विश्लेषण गरिएको छ ।

पार्श्वचित्रको तयारीको लागि गाउँपालिका र यस परामर्श संस्था बिच कुल चार महिनाको समयसिमा तोकिएको र तोकिएको समयसिमा भित्र कार्य सम्पादन गर्नको लागि पार्श्वचित्र तयारी कार्यविधि तयार गरी काम सम्पन्न गरियो । अध्ययन विधि तथा प्रकृत्यालाई चित्र १ मा देखाइएको छ ।

१.४.२ वस्तुस्थिति विवरण तयारी कार्यशाला

पार्श्वचित्र तर्जुमा सम्बन्धमा गाउँपालिकाको अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, गाउँकार्यपालिका पदाधिकारी, कार्यपालिका कर्मचारी, विषयगत शाखाका प्रमुख, लक्षित वर्ग सञ्जालका प्रतिनिधि, व्यावसायिक संघसंस्थाका प्रतिनिधि, सहकारी, नागरीक समाज, स्थानीय जानिफकार, राजनीतिक दलका स्थानीय प्रमुख वा प्रतिनिधि, गैर सरकारी संस्थाका प्रतिनिधि, गाउँ विकासका सरोकारवालहरू तथा स्थानीय विकासका सरोकारवालहरूको सक्रिय सहभागितामा गाउँपालिका पार्श्वचित्र के हो? यसको महत्व के हो? यो किन आवश्यक छ?, यसको उपयोग के हो र कहाँ गरिन्छ? भन्ने विषयमा समान बुझाइ गर्न र गाउँपालिकाका, सङ्घ संस्था, विद्यालय, तथा अन्य सरकारी तथा गैर सरकारी कार्यालयहरूलाई समन्वय गर्न, सूचना प्रवाह गर्न र गराउन मिति २०८२/०१/०३ गते सिलीचोड गाउँपालिकाको सभाहलमा गाउँपालिकाको पार्श्वचित्र तयारीको सन्दर्भमा एक दिनको वस्तुस्थिति विवरण तयारी कार्यशाला सञ्चालन

गरियो । उक्त कार्यशालाले योजना तर्जुमा ढाँचा, प्रक्रिया तथा जिम्मेवारी र पार्श्वचित्र तयारीको कार्य योजना सर्वसम्मतिले स्वीकृत गर्‍यो ।

१.४.४ तथ्याङ्क सङ्कलन

यो अध्ययन प्रतिवेदन द्वितीय तथ्याङ्कमा आधारित छ भने कतिपय सूचना तथा तथ्याङ्कको लागि प्राथमिक स्रोतका तथ्याङ्कहरू सङ्कलन गरिएका छन् । परामर्शदाताको स्थलगत अध्ययन टोलीबाट अध्ययनको लागि आवश्यक पर्ने तथ्याङ्क, जानकारी तथा सूचनाहरू द्वितीय तथ्याङ्क सङ्कलन गरी यो प्रतिवेदन तयार गरिएको छ ।

क) द्वितीय तथ्याङ्क सङ्कलन

कतिपय सूचना तथा तथ्याङ्कको लागि द्वितीय स्रोतका तथ्याङ्कहरू सङ्कलन गरिएका छन् । परामर्शदाताको स्थलगत अध्ययन टोलीबाट अध्ययनको लागि आवश्यक पर्ने तथ्याङ्क, जानकारी तथा सूचनाहरू द्वितीय तथ्याङ्क सङ्कलन गरी यो प्रतिवेदन तयार गरिएको छ । यसका साथै गाउँपालिकाको स्थिति विभिन्न सरकारी एवं गैरसरकारी निकायहरूका पदाधिकारीहरू, बुद्धिजीवीहरू उपलब्ध प्रतिष्ठित व्यक्तित्वहरूसँग छलफल एवं अन्तर्वार्ता गरी गाउँपालिकाका प्रमुख समस्या एवं विकासका सम्भावनाहरू माथि जानकारी लिइएको छ । गाउँपालिकाका समग्र तथ्याङ्कहरू जस्तै भौतिक, वातावरणीय, सामाजिक, आर्थिक, वित्तीय एवं संस्थागत तथ्याङ्कहरू गाउँपालिका कार्यालय लगायत गाउँपालिका स्थित सरकारी एवं गैरसरकारी कार्यालयहरूको रेकर्डबाट र केही तथ्याङ्कहरू विभाग तथा अन्य निकायहरूबाट प्रकाशित प्रतिवेदन एवं पुस्तकहरू अध्ययन गरी सङ्कलन गरिएको छ ।

१.४.५ तथ्याङ्क प्रशोधन तथा विश्लेषण

सूचना तथा कोरा तथ्याङ्कलाई Office Excel मा रूपान्तरण गरियो । यसैको माध्यमबाट तथ्याङ्कको प्रशोधन गरी तालिका निर्माण गर्ने र तालिकाको माध्यमबाट विभिन्न चित्रहरू (स्तम्भ चित्र, रेखा चित्र, वृत्त चित्र अन्य) मा रूपान्तरण गरी व्याख्या तथा विश्लेषण गरिएको छ ।

१.४.६ वस्तुस्थिति विवरणको मस्यौदा तयारी

सङ्कलन गरिएका तथ्याङ्कको आधारमा तथ्याङ्कलाई व्याख्या तथा विश्लेषण गरी राष्ट्रिय योजना आयोगद्वारा प्रकाशित “स्थानीय तहको योजना तर्जुमा दिग्दर्शन २०७५”को अनुसूची ३ मा सुझाएको गाउँ पार्श्वचित्रको ढाँचामा आधारित भइ मस्यौदा प्रतिवेदन तयार गरिएको छ ।

१.४.७ वस्तुस्थिति विवरण सुझाव सङ्कलन

गाउँपालिकाको वस्तुस्थिति विवरणको मस्यौदा प्रतिवेदनको तयारी पश्चात् गाउँकार्यपालिका, गाउँपालिका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, गाउँपालिकाको विषयगत कार्यालयका प्रमुख वा कर्मचारी तथा गाउँपालिकाका जानिफकारहरू/स्थानीय निवासीको उपस्थितिमा प्राविधिक समूहले मस्यौदा प्रतिवेदनको प्रस्तुतीकरण गर्‍यो । उक्त मस्यौदा प्रतिवेदन माथिको प्रस्तुतीकरण तथा छलफलमा सहभागीहरूले उठाएको रचनात्मक तथा महत्वपूर्ण सुझावहरूलाई सङ्कलन गरियो ।

१.४.८ वस्तुस्थिति विवरणको अन्तिम प्रतिवेदन तयारी

गाउँपालिकाको वस्तुस्थिति विवरणको मस्यौदा प्रतिवेदनको माथिको प्रस्तुतीकरण तथा छलफलमा सहभागीहरूले उठाएका विषयगत सुझावहरूलाई सङ्कलन गरियो । सङ्कलन गरिएको सम्पूर्ण सुझावहरूलाई विषयगत रूपमा गाउँपालिकाको वस्तुस्थिति विवरणको अन्तिम प्रतिवेदनमा समावेश गरिएको छ । अन्तिम प्रतिवेदन तयारी पश्चात् प्राविधिक समूहले सिलीचोङ गाउँपालिकामा पेस गरेको छ ।

१.५ वस्तुस्थिति विवरणको सीमा

राष्ट्रिय योजना आयोग र सङ्घीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयले निर्धारण गर बमोजिम गाउँपालिका पार्श्वचित्र तयार गर्दा प्रयोग गरिएका तथ्याङ्कहरूको स्रोत र आधार वर्ष खुलाइएको छ । यो दस्तावेज पूर्ण रूपमा द्वितीय तथ्याङ्कमा आधारित छ भने गाउँपालिकाका विभिन्न सरकारी तथा गैरसरकारी कार्यालय, अन्य सङ्घ संस्थाले उपलब्ध गराएका तथ्याङ्क, जनगणना २०७८, विभिन्न मन्त्रालय, विभागहरू, सम्बन्धित गाउँपालिका आदि स्रोतहरूबाट उपलब्ध तथ्याङ्कको आधारमा यो वस्तुगत विवरण तयार गरिएको छ । पार्श्वचित्रको अवधारणा अनुसार यसले सिलीचोङ गाउँपालिकाको सम्पूर्ण पक्षको यथार्थ जानकारी सरल एवं स्पष्ट रूपमा दिन्छ । अध्ययनलाई यथाशक्य वस्तुगत बनाउने प्रयास गरिएको छ । तैपनि स्रोत, साधन तथा समयको परिधिभित्र यस अध्ययनलाई केही सीमितता बाँधेको छ । तथापि अध्ययनमा निर्धारित उद्देश्यका आधारमा आवश्यकता अनुसारका तथ्याङ्कहरू उल्लेख गरिएको छ ।

परिच्छेद २: गाउँपालिकाको विकासको विद्यमान स्थिति र उपलब्धिको समीक्षा

२.१ गाउँपालिकाको परिचय

२.१.१ भौगोलिक अवस्थिति

सिलीचोङ गाउँपालिका सङ्खुवासभा जिल्लाको उत्तर पश्चिमी भागमा रहेको छ । यो गाउँपालिका पूर्ण रूपमा मकालु वरुण राष्ट्रिय निकुन्जको मध्यवर्ती क्षेत्रमा अवस्थित रहेको छ । सिलीचोङ गाउँपालिकाको क्षेत्रफल २९३.२६ वर्ग किलोमिटर छ । यो गाउँपालिका डिग्री उत्तरी अक्षांश २७°२६'०९" देखि २७°३०'०७" डिग्री उत्तर सम्म र ८६°५६'२४" डिग्री पुर्वी देशान्तर देखि ८७°११'४०" डिग्री पूर्व सम्म फैलएको छ । यस गाउँपालिकाको पुर्वी सिमानामा सङ्खुवासभा जिल्लाकै चिचिला गाउँपालिका, खाँदबारी नगरपालिका र मकालु गाउँपालिका, पश्चिमी सिमानामा सोलुखुम्बु जिल्लाको महाकुलुङ गाउँपालिका, उत्तरी सिमानामा मकालु गाउँपालिका र दक्षिणमा भोजपुर जिल्लाको साल्पा सिलीछो गाउँपालिका रहेका छन् ।

२.१.२ ऐतिहासिक चिनारी तथा नामाकरण २.१.

सिलीचोङ गाउँपालिका सङ्खुवासभा जिल्लामा रहेको छ । नेपालको राज्य पुनर्संरचनाले वि. सं. २०७३ फागुन २७ गते साविकका गाविसहरू सिसुवाखोला, बाला, माङ्तेवा, ताम्कु र याफु (वडा १ देखि ४ र वडा ९) समावेश गरेर यो गाउँपालिका बनाइएको हो । यस गाउँपालिकामा अवस्थित रमणीय सिलीचोङ हिमाल/चुचुराको नामबाट यस गाउँपालिकाको नामाकरण गरिएको हो । यस गाउँपालिकाको अग्लो मध्यको एक सिलीचोङ चुचुरो र अन्य प्राकृतिक दृश्य अवलोकनको लागि निकै मनोरम र रमणीय रहेको छ ।

२.१.३ राजनीतिक र प्रशासनिक विभाजन

सिलीचोङ गाउँपालिका कोशी प्रदेश अन्तरगत सङ्खुवासभा जिल्लामा अवस्थित रहेको छ । सङ्खुवासभा जिल्लामा रहेको ५ नगरपालिका र ५ गाउँपालिका गरी १० स्थानीय तहहरू रहेका छन् । त्यो मध्ये सिलीचोङ गाउँपालिका एक हो । एक मात्र सङ्घीय निर्वाचन क्षेत्र भएको सङ्खुवासभामा प्रदेश सभाका लागि २ वटा निर्वाचन क्षेत्र रहेका छन् । यो गाउँपालिका प्रदेश निर्वाचन क्षेत्र १ को 'क' मा पर्दछ । गाउँपालिकालाई ५ वटा वडाहरूमा विभाजन गरिएको छ । गाउँपालिकाको केन्द्र वडा ३ ताम्कुमा रहेको छ । गाउँपालिकाको वडागत विभाजन र क्षेत्रफल सम्बन्धी विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका १: गाउँपालिकाको वडा विभाजन र क्षेत्रफल

क्र. स.	समावेश साविक गाविस	हाल कायम गरिएका वडा	क्षेत्रफल (वर्ग कि.मि.)
१	सिसुवाखोला	१	१०४.९९
२	बाला	२	५४.३८
३	ताम्कु	३	६८.४
४	माङ्तेवा	४	२८.२६
५	याफु (वडा १-४, ९)	५	३७.३२
		जम्मा	२९३.३५

स्रोत: नेपाल सरकार नापी विभाग २०७३ ,

२.४.१. धरातलीय अवस्था

यो गाउँपालिका समुन्द्री सतहबाट ४३२ मिटर (सङ्खुवा दोभान; अरुण र सङ्खुवा खोला मिसिएको) देखि ४१५३ मिटर सम्म (सिलीचोडको चुचुरो) को उचाईमा अवस्थित छ । धरातलीय अवस्थालाई हेर्ने हो भने यस गाउँपालिका भिरालो हिमाली तथा पहाडी भूभागमा पर्दछ । यो गाउँपालिकामा अधिकांश भूभाग भिरालो रहेको छ भने थोरै मात्र भूभाग कम भिरालो र सम्म रहेको पाइन्छ ।

१.२.५ प्राकृतिक सम्पदा

यो गाउँपालिका प्राकृतिक हिसाबले ज्यादै धनी छ । यहाँ रहेका वन जङ्गल, नदी नाला, ताल तलैया लगायत चराचुरुङ्गी, जीवजन्तु आदिले गाउँपालिका प्राकृतिक हिसाबले धेरै धनी रहेको छ ।

वन जङ्गल

यो गाउँपालिकामा भू-उपयोगको हिसाबले हेर्दा वन जङ्गलको क्षेत्र कुल गाउँपालिकाको ७०% भन्दा पनि धेरै रहेको देखिन्छ । यो गाउँपालिका मकालु वरुण राष्ट्रिय निकुञ्जको मध्यवर्ती क्षेत्रमा पर्ने भएको कारणले पनि यहाँ वनको क्षेत्रफल धेरै रहेको छ । यहाँ मध्यवर्ती वन मात्र ४१ वटा रहेको छ । व्यक्तिहरूले पनि आफ्नो निजी प्रयोगका लागि निजी वन राखेका छन् तर यी वन भने आधिकारिक रूपमा दर्ता भएका छैनन् ।

रूख प्रजातिमा

साल, खोटेसल्लो, लोट्सल्लो, थिङ्गेसल्लो, गोब्रेसल्लो, रानिसल्लो, जापानीसल्लो,, उतिस, पाल्ले कटुस, मुसुरे कटुस, ढाल्ले कटुस, फलात, फिर्फिरे, बद्रास, सौर, कइजाल, पानीसाज, पाखेसाज, लामपाते, चिलाउने, धायारो, श्रीचाप, घोगे चाप, आउले चाप, ब्जालुचाप, चिलाउने, रुद्राक्ष, खिरो, मलातो, शिरीष, लप्सी, भोजपत्र, बन पिपल, , काउलो ।

झाडिदार बुढ्यान प्रजातिमा

धुपी, सुनपाती, गुरास, पर्लिङ्गो, चिमाल, सुनाल्हेर, आसारे, सिक्रेलोक्ता, अर्गेली लोक्ता, मालिङ्गो, काली मालिङ्गो, सिङ्गाने, खोस्ने , घुडे, निङ्गाले, बादरे, झिङ्गुनी, बिलाउने, सुनगाभा, चुत्रो, सुनाखरी, अर्खोउलो, चुत्रो,

जडीबुटी प्रजातिमा

इन्द्रेनी, पाच ओउले, जटामासी, पाखाम्बेद, चिराइतो, चिन्फिङ्गु ठूलो ओखती, सुनपाती, बिखुम्मा, बिष्जरा, सतुवा, बनलसुन , पदमचाल, निर्मसी, देब्रे लहरा, भुत्केश, ताराकोपिला, माइकोपिला, यार्शागुम्बा, मुलापाते, कुखुरापङ्खि, खिरोउला ।

बन्यजन्तु प्रजातीमा

कालोभालु, रुख भालु, चितुवा, हिमचितुवा, चरिबाघ, थार, झारल, मृग, घोरल, श्याल, बँदेल, बादर, धेडु, लाडुर, दुम्सी, सालक, सर्प, र रुख भ्यागुत्ता ।

नदी/नाला तथा ताल तलैया

गाउँपालिका भएर बग्ने मुख्य नदी अरुण नदी हो भने खोलाहरूमा सिसुवा खोला, नेवाखोला, दाङ्गुवा खोला, तिवा खोला, काली खोला, काङ्कोक खोला, मकुवा खोला, भाल्टेनी खोला मुख्य हुन् । यी बाहेक यहाँ धेरै खोलिस पनि रहेका छन्।

तालिका १: गाउँपालिकामा अवस्थित पोखरीको विवरण

क्र. सं.	नाम	ठेगाना	कैफियत
१	काल पोखरी	वडा ३ र ५, ताम्कु र याफु	
२	जगत पोखरी	वडा ३, ताम्कु	
३	लाम पोखरी	वडा ३, ताम्कु	
४	तिन फोखरी	वडा ३ र ५ ताम्कु र याफु	
५	बौले पोखरी	वडा ३, ताम्कु	
६	झाले पोखरी	वडा २ वाला	
७	न्यनरिनी पोखरी	वडा २, वाल	
८	सिंह पोखरी	वडा १, सिसुवा	
९	कुरिहोम पोखरी	वडा ५, याफु	
१०	मेटालुङ पोखरी	वडा ५, याफु	

स्रोत: सिलीचोङ गाउँपालिका, २०८१

१.२ सांस्कृतिक उत्कृष्टता ६. टता

यो गाउँपालिका जनसङ्ख्याको हिसाबले थोरै भएतापनि यो भूगोल सांस्कृतिक रूपमा धनी छ । यहाँ १६ बन्दा बढी जात जाती र चार वटा धर्म मान्ने मानिसहरूको बसोबासको थलो हो । यहाँ मेवाहाङ, कुलुङ, खालिङ, नाछिरिङ, राई, साङ्पाङ, थुलुङ जस्ता राई समुदाय र यी जात जातिका किराँत सभ्यता र सांस्कृतिक विशेषताले भरिपूर्ण रहेको छ । यस्तै अन्य जात जातिको उपस्थितिले यो पालिकामा अझ बढी सांस्कृतिक उत्कृष्टता प्रदान गरेको छ । यो नै यस गाउँपालिकाको सबल पक्षको रूपमा रहेको छ ।

१.२ विकासका सम्भावना ७.

हरेक स्थानको आफ्नै विशेषता हुन्छ । कुनै स्थानमा जङ्गलको भूभाग अत्याधिक हुन्छ । कुनै स्थानमा पर्याप्त मात्रामा जलश्रोतको उपलब्धता छ भने कुनै स्थानमा सुक्खा क्षेत्र रहेका छन् । तसर्थ कृषियोग्य क्षेत्रमा कृषिको व्यावसायिकरण गरेर माथि उठ्न सकिन्छ । भने वैज्ञानिक वन व्यवस्थापन मार्फत वन क्षेत्र अत्याधिक भएको स्थानीय तहलाई समृद्ध बनाउन सकिन्छ । उपलब्ध श्रोत र साधनका आधारमा गाउँपालिकाको सम्भावनाहरू उजागर गर्न सकिन्छ ।

गाउँपालिका क्षेत्रमा रहेका सम्भाव्यता र अवसर अन्तर्गत परम्परागत तथा आधुनिक कृषि, जडीबुटी, पर्यटन, पशुपालन तथा साना तथा मझौला उद्योगहरूको विकासका सम्भाव्यताका क्षेत्रहरू रहेका छन् । साथै गाउँपालिकाको विभिन्न स्थानमा पर्यटकीय क्षेत्र, ट्रेकिङ रुट, पार्क, उद्यान तथा गुम्बाको निर्माण गरी पर्यटकीय क्षेत्रको रूपमा विकास गर्न पर्याप्त अवसर रहेको छ ।

गाउँपालिकालाई उत्पादन र उत्पादित बस्तुलाई बजारसँग जोड्ने हो भने यहाँको अल्लो, लोक्ता, हिमालि जडीबुटी सङ्कलन तथा प्रशोधनलाई बढी महत्व दिनु पर्ने हुन्छ । यसले गाउँपालिकाको अर्थ व्यवस्थापनलाई उचाइमा पुऱ्याउन ठूलो टेवा पुग्दछ ।

गाउँपालिका क्षेत्रमा हेर्दा कृषि पेसा अङ्गाल्ने घर परिवारको सङ्ख्या उच्च रहेको छ । गाउँपालिकामा रहेको खेती योग्य जमिनमा खाद्यान्नको साथै अन्य नगदे तरकारी बाली, फलफूल, तरकारी मसला र पशुजन्य उत्पादन वृद्धि गर्न सकिने प्रशस्त सम्भावनाहरू रहेको छ । आधुनिक कृषि प्रविधि, मल तथा औजारको अभाव हुनाको साथै सो को अधिकतम लागत मूल्यले गर्दा सो को प्रयोगमा कमी हुन गई कृषि उत्पादनमा आवश्यकता अनुसार वृद्धि हुन सकेको छैन । जनचेतना, सीप तथा व्यावसायिकरण, आधुनीकीकरणको अभिवृद्धि, प्रविधि हस्तान्तरणको साथै आवश्यक प्रविधि, मल, कर्जा बीउ बिजनको उपलब्धतामा सरलीकरण गरेर कृषि तथा पशुजन्य उत्पादनमा वृद्धि ल्याई आर्थिक स्थितिमा सुधार ल्याउन सकिने प्रशस्त सम्भावनाहरू रहेको छ ।

गाउँपालिकामा प्रशस्त पानी रहेको छ , यो पानीलाई प्रयोग गरी धेरै स्थानमा जलविद्युत् उत्पादन गर्न सकिन्छ । यो यहाँको प्रमुख संभावना हो ।

यो गाउँपालिका मकालु वरुण राष्ट्रिय निकुञ्जको काखमा अवस्थित छ । यसको माध्यमबाट गाउँपालिकाले थुप्रै तुलनात्मक लाभ लीन सक्छ ।

यस गाउँपालिकामा भएका प्राकृतिक श्रोत र साधनलाई व्यवस्थित तथा वातावरण मैत्री प्रविधि अपनाएर उचित प्रयोग गर्न सकेमा सो क्षेत्रले कतिपय ग्रामीण इलाकाहरूमा स्थानीय स्तरमा आवश्यक रोजगारी सृजना गर्नको साथै स्थानीय श्रोत परिचालनमा समेत दिगो पना ल्याउन सकिने देखिन्छ ।

गाउँपालिकाको सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहहरूलाई सङ्गठित र संस्थागत गरी वन क्षेत्रमा गैर काष्ठजन्य उत्पादनको साटो मह उत्पादनलाई पनि प्रवर्द्धन गरी बजारीकरण गर्न सकेमा सो क्षेत्रको आर्थिक उन्नती गर्न थप टेवा पुग्ने देखिन्छ । विभिन्न ऐतिहासिक, धार्मिक, सांस्कृतिक एवं पुरातात्विक महत्वका स्थलहरू रहेको यो गाउँपालिका पर्यटकीय क्षेत्र, विभिन्न मठ मन्दिर तथा यहाँको लोक संस्कृति आदि छन् । यी पक्षहरूलाई व्यवस्थित गरी आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटकहरू भित्र्याउन सकिने र आर्थिक अवसरहरू सृजना गर्न सकिने देखिन्छ । देशमा बेरोजगारी बढ्दै गइरहेको र सरकारी तथा गैरसरकारी क्षेत्रमा रोजगारीको प्रशस्त अवसरहरू नभएकोले वैदेशिक रोजगारीमा आकर्षण बढेको देखिन्छ । यस गाउँपालिकाका युवाहरूलाई सिपमूलक तालिम प्रदान गरी स्थानीय स्तरमै रोजगारी सृजना गर्ने व्यवस्था भएमा गाउँपालिकाको आर्थिक विकासमा ठूलो योगदान पुऱ्याउने प्रशस्त सम्भावना देखिन्छ ।

परिच्छेद ३: गाउँपालिकाको विकासको विद्यमान स्थिति र उपलब्धिको समीक्षा

३.१ बस्ती र घरपरिवार विवरण

यो गाउँपालिकामा कुल १०० को हाराहारीमा बस्ती रहेको छ भने मुख्य बस्ती ४५ रहेको छ । यस गाउँपालिकाको अधिकांश बस्तीहरू कम भिरालो, टाकुरा, नदी किनार, दक्षिण पूर्वी फर्किएको भूगोलमा रहेको छ भने केही बस्तीहरू भने बढी भिरालो, मानव बसोबास गर्न कठिन भूगोलमा रहेको देखिन्छ । यो गाउँपालिका हिमाली तथा उच्च पहाडी भूभागमा अवस्थित रहेको हुँदा यो बढी संवेदनसित तथा जटिल रहेको छ ।

मुख्य वस्तिहरू

- छुदाक, तामालुङ, मोस्तेम, रियाम्मा, बेलोकछी, बखन्तुम, तिवा, चेप्चेवाटार, होएङ्ला, तेन्चोङ, पापियोङ, तोला, यासिमा, गोगने, बेसिन्दा। चित्रे
- सिसुवाटार, तेयुङ, कङथुला, डाँडागाउँ, रमिते, पेलुम्वा, चिखुंवा, वाला, तल्लो वाला, दाङ्खला, बेतेनी, खोक्चिप
- ताम्कु, मुल गाउँ, सन्देल गाउँ, कोल्वा, पावा, सिभा, सैजा, साम्तिङ, मानेटार, दुधेटार, खानी गाउँ, लकुवा, याचाम्खा, सामेल, सिकिदिम, काम्पेक
- बेन्चोङ, दिबुङ, छिङखा, जौले, टोल, सल्लेरी, लेगुवा, छम्बेवा, मुलगाउँ, बेंसी, याङ्देप
- पुखुवा, मुलगाउँ, याङ्देन, गोङ्तला, दोबादक, साईसीमा

तालिका २: वडागत घर धुरीको विवरण

वडा	घर धुरी	जनसङ्ख्या	औसत परिवार सङ्ख्या	लैङ्गिक अनुपात
१	६००	२३८३	४.०	१०५
२	५६६	२५०९	४.४	१००
३	६१०	२५९०	४.२	१०४
४	४४१	१८०१	४.१	९८
५	२७३	१०१३	३.७	१०७
कुल	२४९०	१०२९६	४	१०२

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

३.२ घरमुली र घरको स्वामित्व

गाउँपालिकामा आफ्नै घर हुनेको सङ्ख्या ९८.६०% रहेको छ भने ०.९०% भाडाको घरमा बसेका छन् । संस्थागत घर जम्मा १२ को सङ्ख्यामा रहेको छ । अन्य घरमा बसोबास गर्नेको सङ्ख्या २ वटा मात्र रहेको छ (तालिका ५) ।

तालिका ३: घरको स्वामित्वको विवरण

क्र. सं.	प्रयोग गरेको घरको स्वामित्व	घर धुरी	प्रतिशत
१	आफ्नै	२४५३	९८.६०
२	भाडामा	२२	०.९०
३	संस्थागत	१२	०.५०

४	अन्य	२	०.१०
	कुल	२४९०	१००

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

१२.६२% महिलाको घर धुरीका महिलाहरूको नाममा जग्गा जमिन रहेको देखिन्छ (राष्ट्रिय जनगणना, २०७८)।

तालिका ४: जग्गाको स्वामित्व अनुसार घर धुरीको विवरण

	जग्गाको स्वामित्वको विवरण	घर धुरी	प्रतिशत
१	२ रोपनी भन्दा कम	१०५	४.२
२	२ देखि ५ रोपनी सम्म	७४५	२९.९
३	६ देखि १० रोपनी सम्म	६८०	२७.३
४	११ देखि २० रोपनी सम्म	८२७	३३.२
५	जग्गा नभएको	४	०.२
६	२ देखि ५ रोपनी सम्म	१२९	५.२
	कुल	२४९०	१००

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

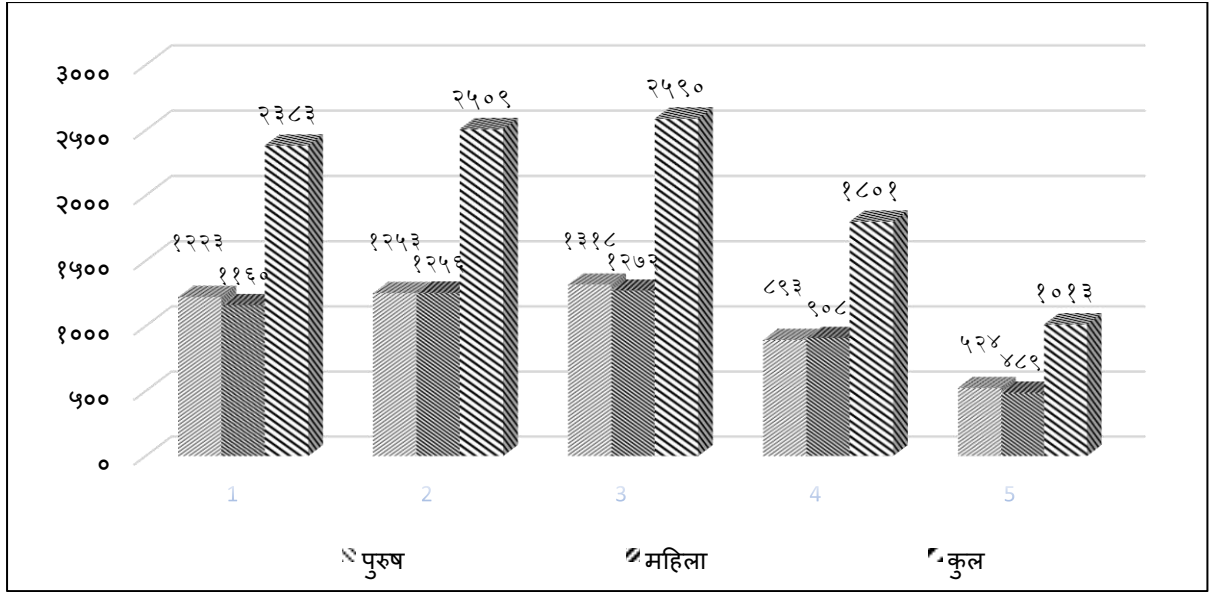
३.३ जनसङ्ख्या वितरणको अवस्था

यो गाउँपालिकाको कुल जनसङ्ख्या १०२९६ रहेको छ। जसमा ५२११ (५०.६१%) पुरुष र ५०८५ (४९.३९%) महिलाको जनसङ्ख्या रहेको छ। गाउँपालिकाको सबै वडामा जनसङ्ख्याको वितरण समान किसिमको छैन। गाउँपालिकाको ५ वटै वडामा जनसङ्ख्याको वितरण फरक रहेको छ। वडा ३ र २ मा सबै करिब समान जनसङ्ख्या क्रमशः २५९० र २५०९ रहेको छ। जुन गाउँपालिकाको कुल जनसङ्ख्याको क्रमशः १२.३% र १२.२% रहेको छ। वडा १ मा २३८३ र वडा ४ मा १८०१ जनसङ्ख्या रहेको छ। गाउँपालिकाको सबै भन्दा कम जनसङ्ख्या वडा ५ मा जम्मा १०१३ रहेको छ जुन गाउँपालिकाको कुल जनसङ्ख्याको ९.८४% हो (तालिका ३ चित्र २)।

तालिका ५: तालिका वडाको जनसङ्ख्याको वितरण

वडा	पुरुष	प्रतिशत	महिला	प्रतिशत	कुल	प्रतिशत
१	१२२३	११.८८	११६०	११.२७	२३८३	२३.१४
२	१२५३	१२.१७	१२५६	१२.२०	२५०९	२४.३७
३	१३१८	१२.८०	१२७२	१२.३५	२५९०	२५.१६
४	८९३	८.६७	९०८	८.८२	१८०१	१७.४९
५	५२४	५.०९	४८९	४.७५	१०१३	९.८४
	५२११	५०.६१	५०८५	४९.३९	१०२९६	१००

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

चित्र १: वडाको जनसङ्ख्याको वितण

३.४ उमेर तथा लिङ्गको आधारमा जनसङ्ख्या विवरण

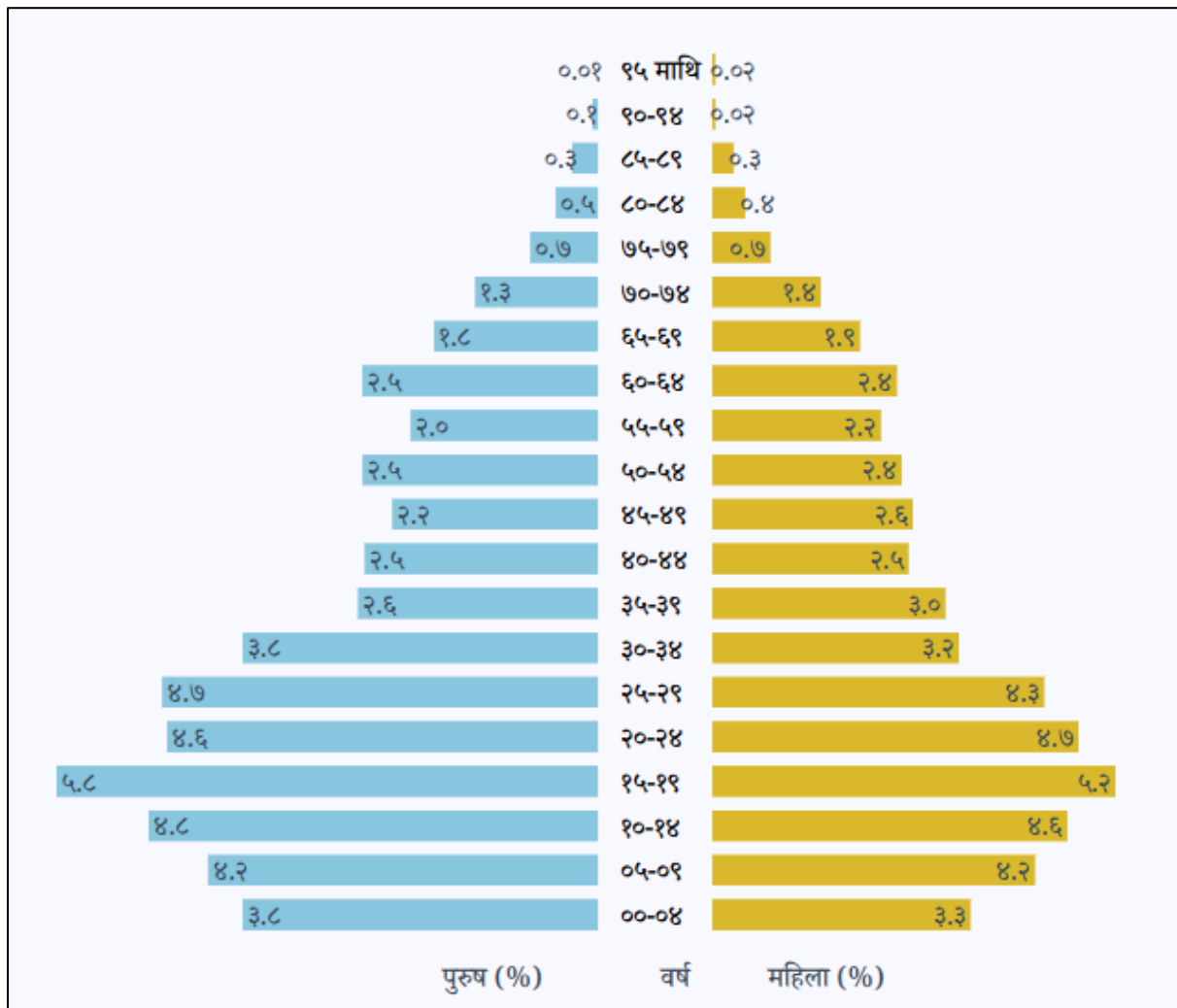
गाउँपालिकामा रहेका कूल १०२९६ जनसङ्ख्यामध्ये १५ देखि १९ वर्ष उमेर समूहको जनसङ्ख्या सबैभन्दा बढी ११.०१ प्रतिशत, दोस्रोमा १० देखि १४ वर्ष उमेर समूहका ९.४१ प्रतिशत र तेस्रोमा ०५ देखि ०९ वर्ष उमेर समूहका ८.३३ प्रतिशत रहेको छ। समग्र तथ्याङ्कलाई विश्लेषण गर्दा ३० बेष देखि ३४ वर्ष उमेर समूह भन्दा माथिको उमेर समूह बढ्दै जाँदा जनसङ्ख्या घट्दै गइरहेको छ भने ४ वर्ष भन्दा कम उमेर समूहको जनसङ्ख्या थोरै देखिन्छ (तालिका ४)। यसले गाउँपालिकामा जनसङ्ख्याको जन्म दर थोरै रहेको देखिन्छ। युवा उमेरको जनसङ्ख्या बढी हुनु राम्रो भएतापनि उनीहरूको शिक्षा, स्वास्थ्य तथा मानव संसाधन विकासमा राज्यले व्यापक लगानी गर्नुपर्ने हुन्छ। उमेर अनुसारको जनसङ्ख्याको विश्लेषण गर्दा प्रत्येक उमेर समूहका आवश्यकताहरू सम्बोधन गरी उनीहरूको उचित व्यवस्थापन गर्नु नै चुनौतीपूर्ण हुन्छ। बालबालिकाको पोषण र स्याहार तथा शिक्षा, युवालाई उचित रोजगारी र वृद्धहरूलाई आवश्यक सामाजिक सुरक्षा तथा स्वास्थ्य सेवा र स्याहार राज्यले निर्वाह गर्नुपर्ने दायित्वहरू भित्र आउँछन्।

तालिका ६: उमेर समूह अनुसार जनसङ्ख्याको विवरण

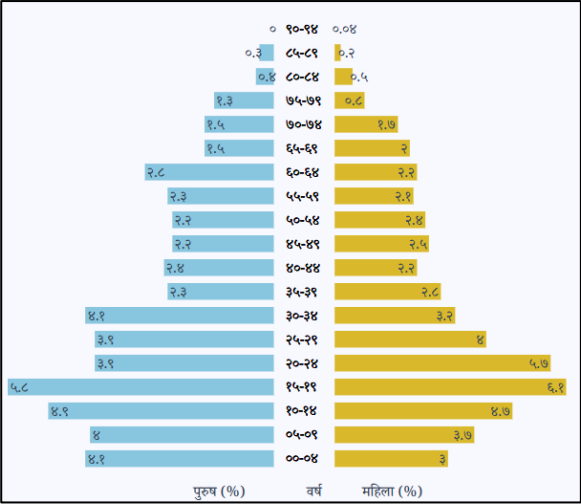
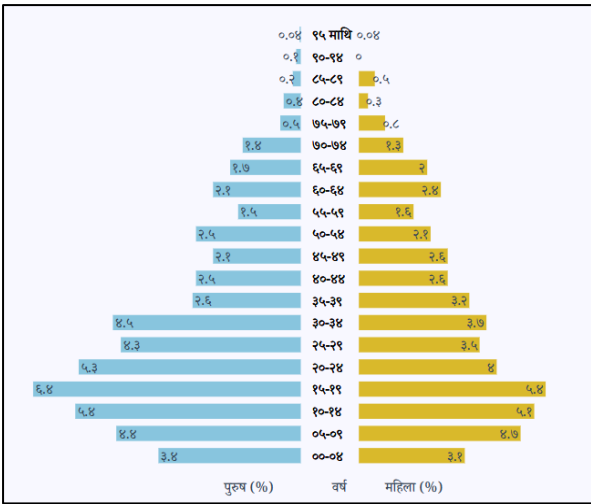
उमेर समूह	पुरुष	प्रतिशत	महिला	प्रतिशत	कुल	प्रतिशत
१५ माथि	१	०.०१	२	०.०२	३	०.०३
१०-१४	६	०.०६	२	०.०२	८	०.०८
८५-८९	२७	०.२६	२७	०.२६	५४	०.५२
८०-८४	४७	०.४६	४३	०.४२	९०	०.८७
७५-७९	७४	०.७२	७७	०.७५	१५१	१.४७
७०-७४	१३६	१.३२	१४३	१.३९	२७९	२.७१
६५-६९	१८१	१.७६	१९७	१.९१	३७८	३.६७
६०-६४	२५९	२.५२	२४४	२.३७	५०३	४.८९
५५-५९	२०७	२.०१	२२४	२.१८	४३१	४.१९
५०-५४	२६०	२.५३	२५१	२.४४	५११	४.९६

४५-४९	२२६	२.२०	२६७	२.५९	४९३	४.७९
४०-४४	२५८	२.५१	२६१	२.५३	५१९	५.०४
३५-३९	२६४	२.५६	३११	३.०२	५७५	५.५८
३०-३४	३९१	३.८०	३२९	३.२०	७२०	६.९९
२५-२९	४८०	४.६६	४४१	४.२८	९२१	८.९५
२०-२४	४७७	४.६३	४८७	४.७३	९६४	९.३६
१५-१९	५९८	५.८१	५३६	५.२१	११३४	११.०१
१०-१४	४९६	४.८२	४७३	४.५९	९६९	९.४१
०५-०९	४३०	४.१८	४२८	४.१६	८५८	८.३३
००-०४	३९३	३.८२	३४२	३.३२	७३५	७.१४
कुल	५२११	५०.६१	५०८५	४९.३९	१०२९६	१००

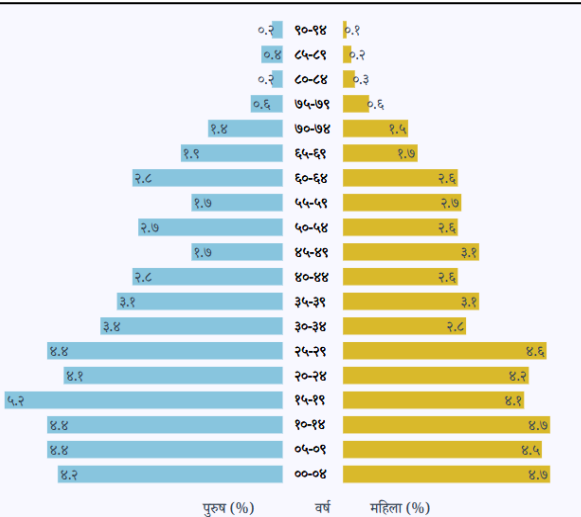
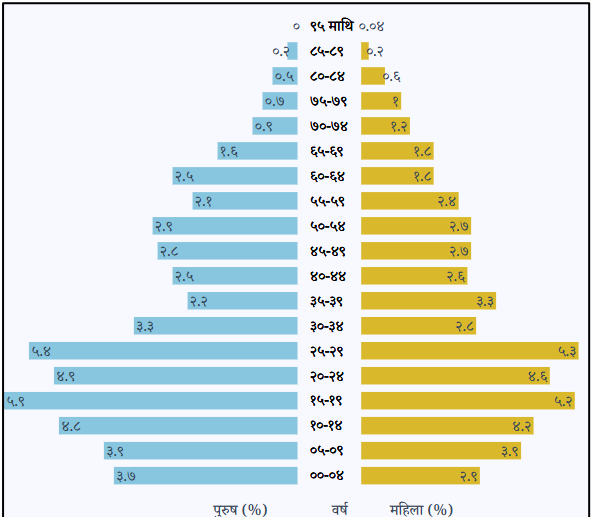
स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

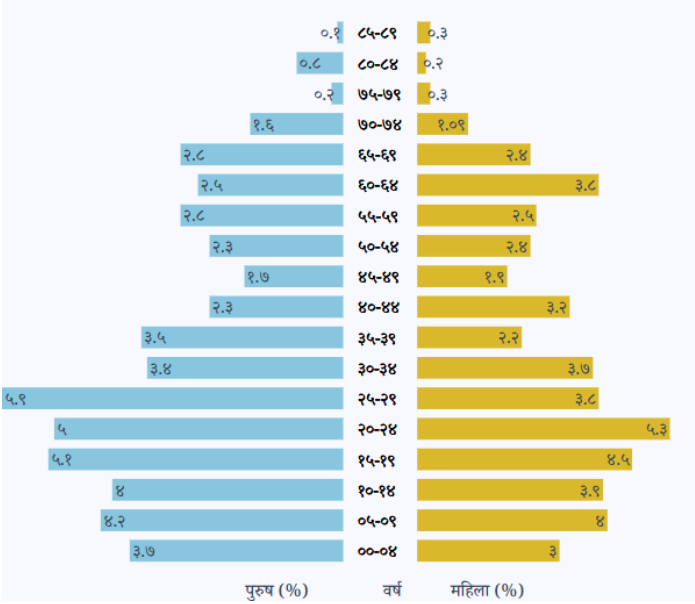
चित्र २: सिलीचोड गाउँपालिकाको जनसङ्ख्या कोणस्तूप

चित्र ३: सिलीचोड गाउँपालिकाको जनसङ्ख्या कोणस्तुप (वडा १ र २)

चित्र ४: सिलीचोड गाउँपालिकाको जनसङ्ख्या कोणस्तुप (वडा ३ र ४)

चित्र ५: सिलीचोड गाउँपालिकाको जनसङ्ख्या कोणस्तुप (वडा ५)

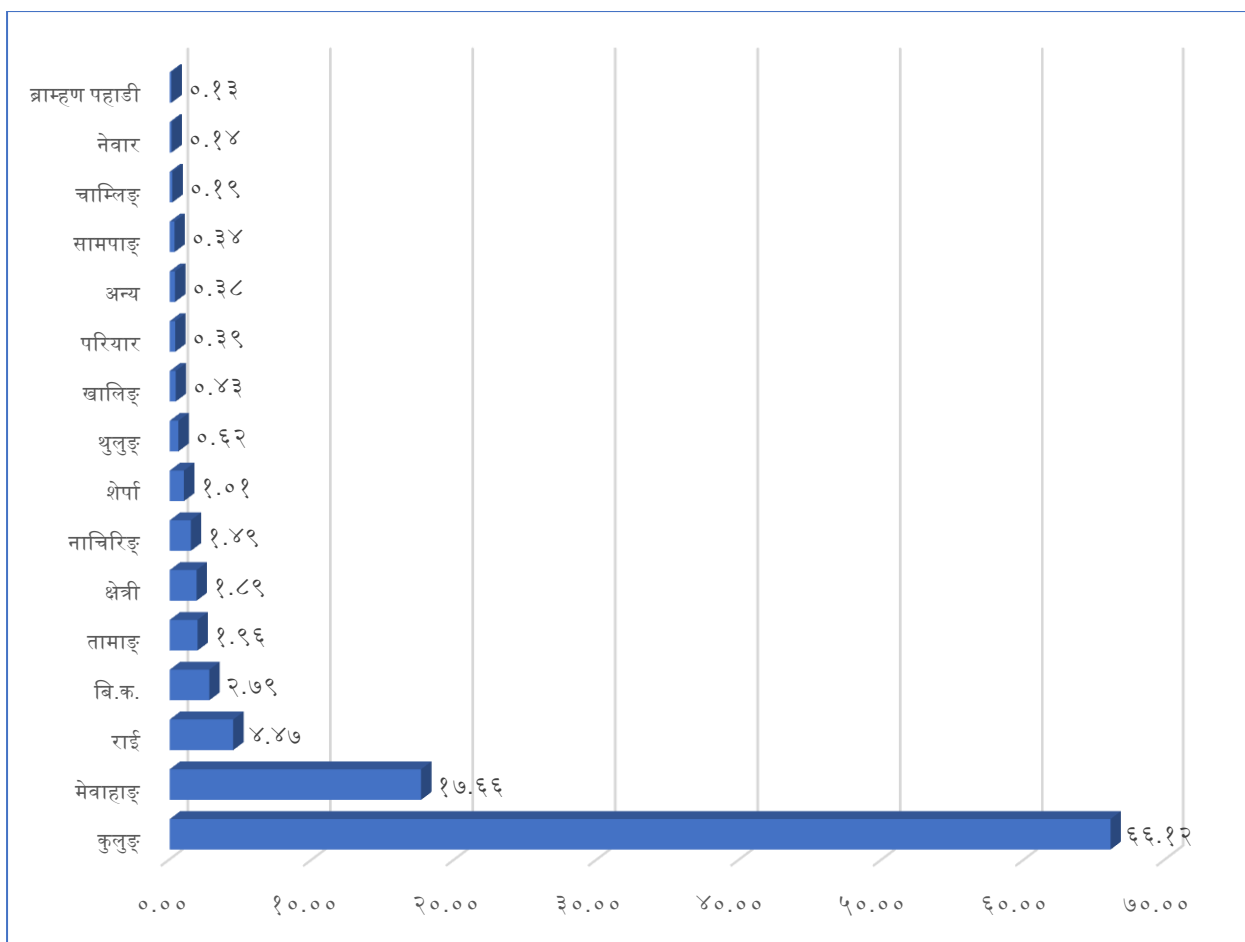
३.५ मातृभाषाको आधारमा जनसङ्ख्या विवरण

सिलीचोङ गाउँपालिकामा भाषिक विविधता रहेको देखिन्छ । यो पालिकामा १६ वटा मातृभाषा बोल्ने मानिसहरू बसोबास गर्ने गरेको देखिन्छ । मातृभाषा अनुसार जनसङ्ख्याको तुलनात्मक अध्ययन गर्दा यस गाउँपालिकामा कुलुङ् भाषा बोल्नेहरूको सङ्ख्या सबैभन्दा बढी अर्थात् ६८१६ (६६.२०%) रहेको देखिन्छ । त्यसैगरी मेवाहाङ् भाषा बोल्नेहरूको सङ्ख्या २१४३ (२०.८१%) छ भने नेपाली भाषा बोल्नेको सङ्ख्या ५७९ (५.५४%) रहेको छ । गाउँपालिकामा तामाङ, नाछिरीङ शेर्पा लगायतका भाषा बोल्नेहरूको सङ्ख्या पनि रहेको छ । सबै आ-आफ्ना मातृभाषा बोल्नेहरू समेत सरकारी भाषाको रूपमा नेपाली भाषालाई राम्ररी बोल्ने र बुझ्ने गरेको पाइन्छ । जसको विस्तृत विवरण तालिका ६ मा समावेश गरिएको छ ।

तालिका ७: मातृभाषा बोल्ने जनसङ्ख्या

क्र. सं.	मातृभाषा	जनसङ्ख्या	प्रतिशत
१	कुलुङ्	६८१६	६६.२०
२	मेवाहाङ्	२१४३	२०.८१
३	नेपाली	५७०	५.५४
४	तामाङ्	२००	१.९४
५	नाछिरीङ्	१४१	१.३७
६	शेर्पा	१०४	१.०१
७	थुलुङ्	६६	०.६४
८	अन्य	४५	०.४४
९	खालिङ्	४३	०.४२
१०	राई	३८	०.३७
११	साङ्पाङ्	३८	०.३७
१२	साङ्केतिक भाषा	२५	०.२४
१३	वान्तवा	१९	०.१८
१४	चाम्लिङ्	१९	०.१८
१५	भोटे	१८	०.१७
१६	डुमी	११	०.११
		१०२९६	१००

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

चित्र ६: मातृभाषा बोल्ने जनसङ्ख्या

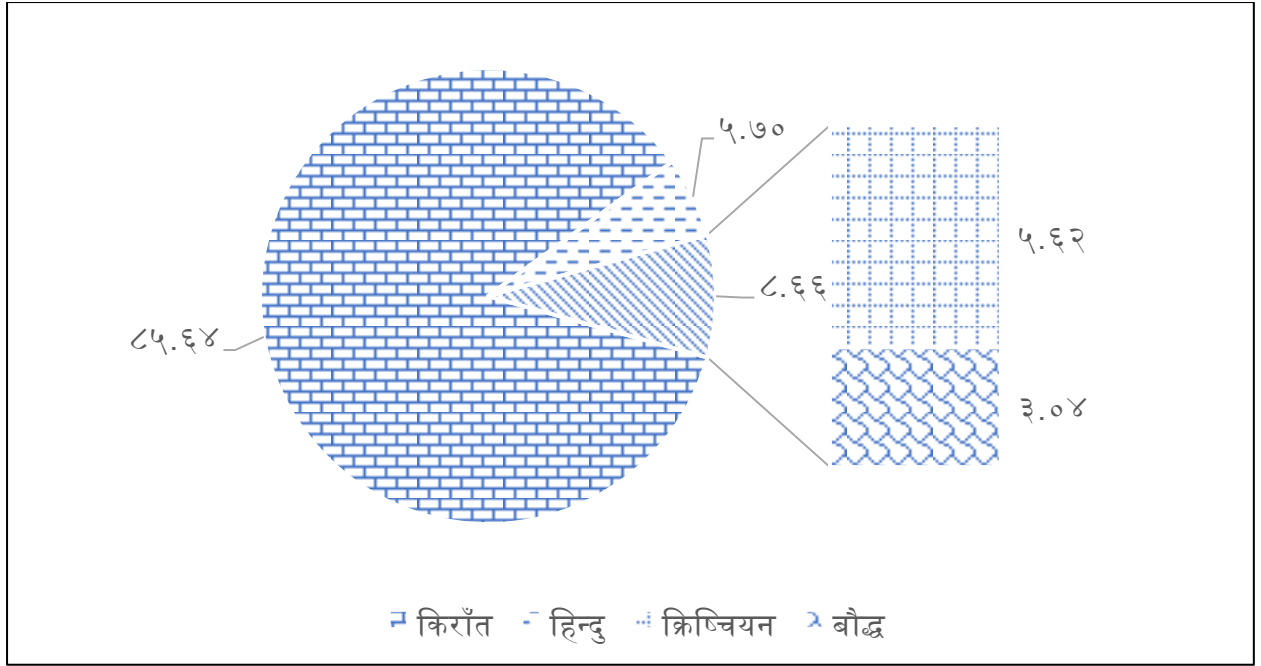
३.६ धर्म अनुसार जनसङ्ख्या विवरण

गाउँपालिकामा रहेका कूल जनसङ्ख्या मध्ये ८८१७ अर्थात् ८५.६४ प्रतिशत जनसङ्ख्याले किराँत धर्म मान्छन् । दोस्रोमा हिन्दू धर्म मान्नेको सङ्ख्या ५८७ अर्थात् ५.७० प्रतिशत र तेस्रो र चौथोमा क्रिष्चियन र बौद्ध रहेका छन् जसको जनसङ्ख्या क्रमशः ५.६२ प्रतिशत र ३.०४ प्रतिशत रहेको छ । शताब्दियौं देखि रही आएको धार्मिक सहिष्णुता भने यस गाउँपालिकामा कायमै रहेको देखिन्छ । पालिकामा बसोबास गर्ने विभिन्न धर्म मान्नेहरूको विस्तृत विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ८: धर्मको आधारमा जनसङ्ख्याको विवरण

क्र. सं.	धर्म	जनसङ्ख्या	प्रतिशत
१	किराँत	८८१७	८५.६४
२	हिन्दू	५८७	५.७०
३	क्रिष्चियन	५७९	५.६२
४	बौद्ध	३१३	३.०४
	कुल	१०२९६	१००

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

चित्र ७: धर्मको आधारमा जनसङ्ख्याको विवरण

३.७ जातिगत आधारमा जनसङ्ख्या विवरण

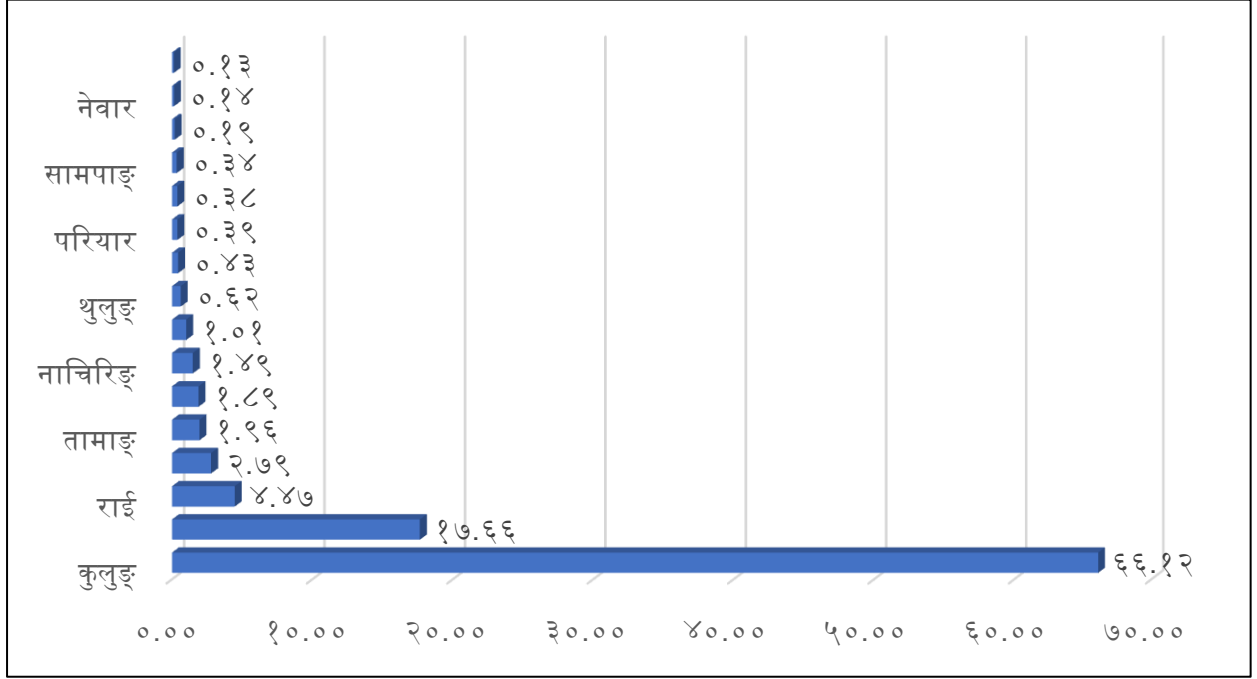
गाउँपालिकामा जातजातिका आधारमा जनसङ्ख्याको विवरणलाई हेर्दा सबैभन्दा धेरै कुलुङ ६६.१२% (६८०८), दोस्रोमा मेवाहाङ १७.६६%, तेस्रोमा राई ४.४७%, चौथोमा बि. क. २.७९% र पाँचौं, छैठौं, सातौं, र आठौंमा क्रमशः तामाङ १.९६%, क्षेत्री १.८९%, नाचिरिङ १.४९% र शेर्पा १.०१% रहेका छन्। त्यसैगरी यहाँ अन्य जात जातिहरूको पनि बसोबास गरेको पाइन्छ। जात जातिको विवरण तालिका ८ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका ९: जात जातीको विवरण

क्र. सं.	जाती	जनसङ्ख्या	प्रतिशत
१	कुलुङ	६८०८	६६.१२
२	मेवाहाङ	१८१८	१७.६६
३	राई	४६०	४.४७
४	बि.क.	२८७	२.७९
५	तामाङ	२०२	१.९६
६	क्षेत्री	१९५	१.८९
७	नाचिरिङ	१५३	१.४९
८	शेर्पा	१०४	१.०१
९	थुलुङ	६४	०.६२
१०	खालिङ	४४	०.४३
११	परियार	४०	०.३९
१२	अन्य	३९	०.३८
१३	साङपाङ	३५	०.३४
१४	चाम्लिङ	२०	०.१९

१५	नेवार	१४	०.१४
१६	ब्राह्मण पहाडी	१३	०.१३
	कुल	१०२९६	१००

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

चित्र ८: जात जातीको विवरण

३.८ अपाङ्गताको आधारमा जनसङ्ख्या विवरण

गाउँपालिकामा कुल २५७ मानिस अपाङ्ग छन् । यो कुल जनसङ्ख्याको २.७९% हो जस अन्तर्गत १३९ पुरुष र १३९ महिला रहेका छन् । शारीरिक अपाङ्गता, दृष्टिविहीन, बहिरोपन, मनोसामाजिक अपाङ्गता, बहिरोपन एवं दृष्टिविहीन, मानसिक वा मनोसामाजिक, बौद्धिक अपाङ्गता, अटिजम्, बहुअपाङ्गता लगायतका अपाङ्गता भएका मानिस रहेका छन् । अपाङ्गताको विवरण विषयगत रूपमा तालिका ५, ६, ७, ८ र ९ मा समावेश गरिएको छ । यो तथ्याङ्क गाउँपालिका सामाजिक विकास शाखाबाट लिएको हो र यो प्रतिवेदनमा यसैलाई आधार मानिएको छ ।

तालिका १०: पूर्ण र अति अशक्त अपाङ्गताको विवरण

वडा नं.	पूर्ण अपाङ्गता			अति अशक्त अपाङ्गता			कुल		
	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा
१	४	२	६	५	८	१३	९	१०	१९
२	३	१	४	६	८	१४	९	९	१८
३	६	८	१४	१०	१०	२०	१६	१८	३४
४	२	१	३	७	७	१४	९	८	१७
५	४	१	५	२	८	१०	६	९	१५

जम्मा	१९	१३	३२	३०	४१	७१	४९	५४	१०३
-------	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

तालिका ११: रातो परिचय पत्र (क वर्ग) प्राप्त गर्ने जनसङ्ख्याको विवरण

क्र. सं.	प्रकार	वडा १			वडा २			वडा ३			वडा ४			वडा ५			कुल जम्मा		
		पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा
१	पूर्ण दृष्टिविहीन		१	१												०	१	१	
२	बहिरा		१	१												०	१	१	
३	बहु अपाङ्गता		१	१												०	१	१	
४	बहु अपाङ्गता					१	१	१	१	२	१	२	३	१	२	३	३	६	९
५	बहु अपाङ्गता	३		३		१	१	१		१				१	१	४	२	६	
६	बौद्धिक अपाङ्गता		१	१												०	१	१	
७	मनोसामाजिक							२	२	४						२	२	४	
८	शारीरिक	१		१	१	२	३	५	३	८				२	१	३	९	६	१५
	कुल जम्मा	४	४	८	१	४	५	९	६	१५	१	२	३	३	४	७	१८	२०	३८

स्रोत: सिलीचोड गाउँपालिका, २०८२

तालिका १२: निलो परिचय पत्र (ख वर्ग) प्राप्त गर्ने जनसङ्ख्याको विवरण

क्र. सं.	प्रकार	वडा १			वडा २			वडा ३			वडा ४			वडा ५			कुल जम्मा		
		पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा
१	न्यून दृष्टी	१		१			०	१	१	२			०			०	२	१	३
२	पूर्ण दृष्टिविहीन	२		२			०		१	१	१	२	३			०	३	३	६
३	बहिरा	२	२	४	२	३	५	७	३	११	२	२	४	२	१	३	१५	१४	२९
४	बहु अपाङ्गता	२	१	३	५	२	७	१	१	२	२	१	३	३		३	३	६	१८
५	अटिजम्	१		१	१		१		१	१	२	१	३	२	१	३	६	३	९
६	शारीरिक	३	६	९	१	५	६	४	४	८	५	२	७	१		१	१४	१७	३१
७	श्रवण दृष्टिविहीन		१	१			०			०						०	०	१	१
८	स्वर तथा बोलाई			०		१	१			०	१	१	२	१		१	२	२	४
	कुल	११	१०	२१	९	११	२०	१३	१४	२७	१३	९	२२	९	२	११	५५	४६	१०१

स्रोत: सिलीचोड गाउँपालिका, २०८२

तालिका १३: पहेलो परिचय पत्र (ग वर्ग) प्राप्त गर्ने जनसङ्ख्याको विवरण

क्र. सं.	प्रकार	वडा १			वडा २			वडा ३			वडा ४			वडा ५			कुल जम्मा		
		पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा
१	न्यून दृष्टी			०		१	१			०	१		१			०	१	१	२
२	बहु अपाङ्गता	१		१		१	१		१	१						०	१	२	३
३	बौद्धिक अपाङ्गता			०		१	१			०						०	०	१	१
४	मनोसामाजिक			०			०	१	१							०	१	०	१

५	शारीरिक	३	२	५	५	२	७	३	५	८	३	३	६	२	१	३	१६	१३	२९
६	सुस्त श्रवण	२	१	३	२	४	६	३	१	४		२	२	१		१	८	८	१६
७	स्वरबोलाइ सम्बन्धी	१		१	१	१	२			०	१		१	१	१	२	४	२	६
	कुल	७	३	१०	८	१०	१८	७	७	१४	५	५	१०	४	२	६	३१	२७	५८

स्रोत: सिलीचोड गाउँपालिका, २०८२

तालिका १४: सेतो परिचय पत्र (घ वर्ग) प्राप्त गर्ने जनसङ्ख्याको विवरण

क्र. सं.	प्रकार	वडा १			वडा २			वडा ३			वडा ४			वडा ५			कुल जम्मा		
		पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा
१	न्यून दृष्टी		१	१					१	१			०			०	०	२	२
२	बहु अपाङ्गता				१		१						०			०	१	०	१
३	बौद्धिक अपाङ्गता											१	१			०	०	१	१
४	शारीरिक	१०	५	१५	७	७	१४	८	४	१२	६	२	८		२	२	३१	२०	५१
५	सुस्त श्रवण	३		३	१०	६	१६	१	५	६			०			०	१४	११	२५
६	स्वरबोलाइ सम्बन्धी										१	१				०	१	०	१
	कुल	१३	६	१९	१८	१३	३१	९	१०	१९	७	३	१०	०	२	२	४७	३४	८१

स्रोत: सिलीचोड गाउँपालिका, २०८२

३.९ बसाइँसराइ सम्बन्धी विवरण

कुनै पनि स्थानको जनसङ्ख्या परिवर्तन हुने कारणहरूमध्ये बसाइँसराइ एक प्रमुख हो । यस गाउँपालिकामा छिमेकी वा अन्य गाउँपालिका/नगरपालिका एवम् जिल्लाबाट बसाइँसराइ गरी आएको कम देखिन्छ । तर विभिन्न अवसर र रोजगारीको खोजीमा यो गाउँपालिका बाट देश भित्र वा देश बाहिर स्थायी वा अस्थायी रूपमा बसाइँ सरेर जाने प्रवृत्ति भने देखिन्छ । यसरी बसाइँ सरी जानुका विभिन्न कारणहरू छन् । तीमध्ये आर्थिक कारण, द्वन्द्व, सामाजिक कारण, व्यापार व्यवसाय, प्राकृतिक विपत्ति र रोजगार हुन् ।

तालिका १५: बसोबास गरेको स्थानको आधारमा जनसङ्ख्याको विवरण

क्र. सं.	विवरण	जनसङ्ख्या	प्रतिशत
१	यही गाउँपालिकामा रहेका	९९४५	९६.६
२	यही जिल्लाको अर्को गाउँपालिकामा रहेका	११८	१.१
३	अर्को जिल्लामा रहेका	२०१	२.०
४	विदेश गएका	३२	०.३
	कुल	१०२९६	१००

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

३.९.२ बसाइँ सराइ

२०८० वैशाख १ गते बाट २०८० को चैतको ३० सम्म ७६ मानिसले यस गाउँपालिकामा बसाइँ सरी जाने र बसाइँ सरी आउने व्यक्तिले बसाइँ सराइको घटना दर्ता गराएको देखिन्छ ।

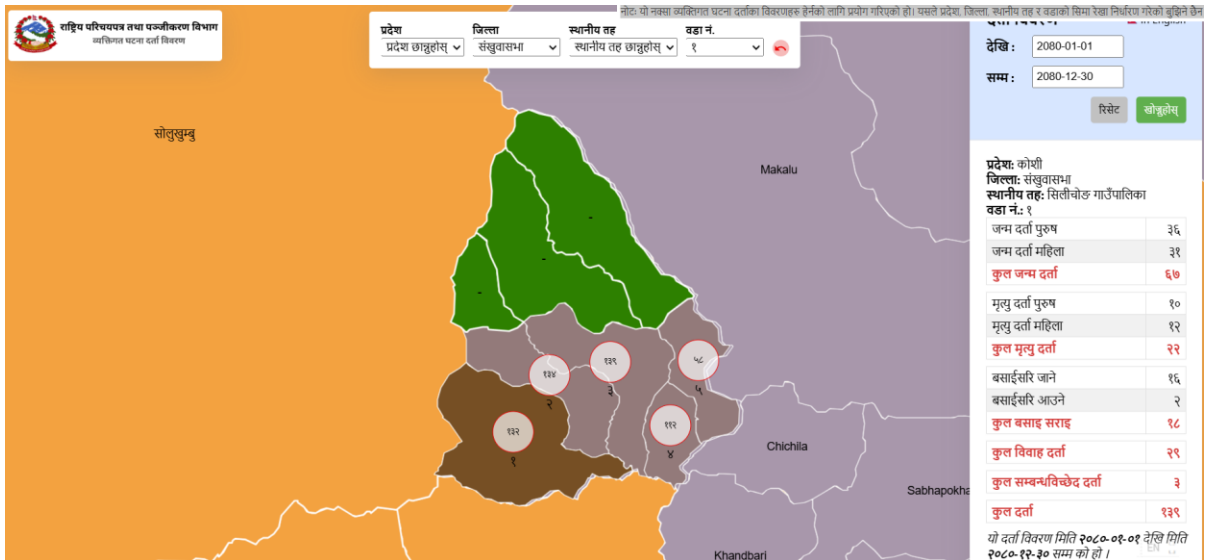
तालिका १६: बसाईसराइको विवरण

वडा	बसाई सरी जाने	बसाई सरी आउने	कुल
१	१७	२	१९
२	१४	०	१४
३	१६	२	१८
४	९	०	९
५	१५	१	१६
कुल	७१	५	७६

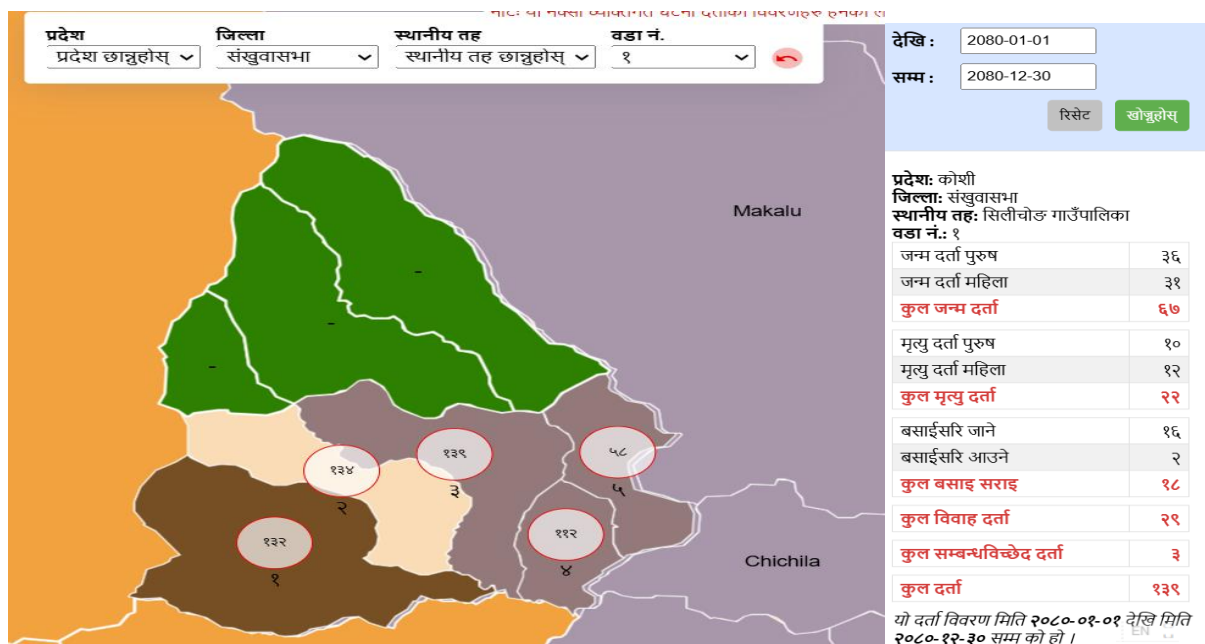
स्रोत: <https://gis.donidcr.gov.np/#/incident>

३.१० व्यक्तिगत घटना सम्बन्धी विवरण

संविधानले नागरिकलाई विभिन्न अधिकार प्रत्याभूत गरेको छ । नागरिकले आफ्नो व्यक्तिगत अधिकार उपयोग गर्न कानुनी प्रक्रियाहरू पालना गर्नु पर्ने हुन्छ । जन्म, मृत्यु, बसाईसराइ विवाह र सम्बन्ध विच्छेद जस्ता घटना समयमा नै दर्ता गर्नु पर्ने हुन्छ । त्यसको प्रस्थान बिन्दु भनेकै व्यक्तिगत घटना दर्ता हो । ती व्यक्तिगत घटना दर्ताका आधारमा राष्ट्रिय तथ्याङ्क बनाउने यसको विश्वव्यापी मान्यता हो । कुन ठाउँमा कतिको जन्म भयो ? कतिको मृत्यु भयो ? कतिले बसाईसराइ गरे ? कतिको सम्बन्ध विच्छेद ? भयो जस्ता कुराको जानकारी राज्यले पाउनु पर्छ । यसको आधारमा सरकारले नीति बनाउने हुँदा व्यक्तिगत घटनादर्ता समयमा नै गर्न जनचेतना अभिवृद्धि गर्नुपर्ने देखिन्छ । राष्ट्रिय परिचयपत्र पञ्जीकरण विभागको व्यक्तिगत घटना दर्ता विवरणका अनुसार सिलीचोड गाउँपालिकाको प्राप्त तथ्याङ्क अनुसार २०८० वैशाख १ देखी चैत्र ३० गते सम्म जन्म, मृत्यु, बसाईसराइ, विवाह, सम्बन्ध विच्छेदको व्यक्तिगत घटना दर्ताको विवरण तलको नक्सा र तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

स्रोत: <https://gis.donidcr.gov.np/#/incident>

स्रोत: <https://gis.donidcr.gov.np/#/incident>

तालिका १७: व्यक्तिगत घटना सम्बन्धी विवरण

वडा	जन्म		मृत्यु		बसाई सराई		विवाह	सम्बन्ध विच्छेद	कुल दर्ता
	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	बसाई सरी जाने	बसाई सरी आउने			
१	३४	२७	१२	६	१७	२	२९	५	१३२
२	३९	२४	१५	११	१४	०	२८	३	१३४
३	३६	३१	१०	१२	१६	२	२९	३	१३९
४	३३	२२	७	९	९	०	२७	५	११२
५	१२	९	४	५	१५	१	१०	२	५८
	१५४	११३	४८	४३	७१	५	१२३	१८	५७५

स्रोत: <https://gis.donidcr.gov.np/#/incident>

३.११ सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमबाट लाभान्वित जनसङ्ख्याको विवरण

३.११.१ जेष्ठ नागरिक (अन्य, दलित र एकल महिला)

गाउँपालिकामा जेष्ठ नागरिकको कुल जनसङ्ख्या १०३० रहेको छ । यो पालिकामा पुरुष जेष्ठ नागरिक भन्दा महिला जेष्ठ नागरिकको जनसङ्ख्या बढी रहेको छ । अन्य जेष्ठ नागरिकको कुल जनसङ्ख्या ९०८, जेष्ठ नागरिक दलितको जनसङ्ख्या २६ र जेष्ठ नागरिक एकल महिलाको जनसङ्ख्या ९६ रहेको छ (तालिका .....) ।

तालिका १८: सामाजिक सुरक्षासँग जोडिएका जेष्ठ नागरिकको विवरण

वडा नं.	अन्य जेष्ठ नागरिक भन्ना			जेष्ठ नागरिक भन्ना (दलित)			जेष्ठ नागरिक एकल महिला			कुल		
	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा
१	९४	९१	१८५	०	०	०	१४	०	१४	१०८	९१	१९९

२	१२७	११२	२३९	३	३	६	२३	०	२३	१५३	११५	२६८
३	१२१	९७	२१८	०	१	१	२५	०	२५	१४६	९८	२४४
४	९०	७८	१६८	८	८	१६	१७	०	१७	११५	८६	२०१
५	४५	५३	९८	२	१	३	१७	०	१७	६४	५४	११८
जम्मा	४७७	४३१	९०८	१३	१३	२६	९६	०	९६	५८६	४४४	१०३०

स्रोत: महिला बालबालिका तथा सामाजिक विकास शाखा, सिलीचोङ गाउँपालिका, २०८२

३.११.२ विधवा (आर्थिक सहायता)

गाउँपालिकामा कुल १२५ को सङ्ख्यामा विधवाहरूले सामाजिक सुरक्षा अन्तर्गतको आर्थिक सहयोग प्राप्त गरेको देखिन्छ । विधवाको जनसङ्ख्याको विवरण तलको तालिकामा समावेश गरिएको छ ।

तालिका १९: सामाजिक सुरक्षा भत्ता बुझ्ने महिला (विधवा)को विवरण

वडा नं.	महिला
१	३१
२	२४
३	३४
४	२४
५	१२
जम्मा	१२५

स्रोत: महिला बालबालिका तथा सामाजिक विकास शाखा, सिलीचोङ गाउँपालिका, २०८२

३.११.३ दलित (बालबालिका)

गाउँपालिकामा कुल २२ जना दलित बालबालिकाले सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्राप्त गर्छन् । तलको तालिकामा सामाजिक सुरक्षा भत्ता बुझ्ने बालबालिकाको वडागत विवरण समावेश गरिएको छ ।

तालिका २०: सामाजिक सुरक्षा भत्ता बुझ्ने दलित (बालबालिका)को विवरण

वडा नं.	महिला	पुरुष	कुल
१	०	०	०
२	२	४	६
३	०	१	१
४	६	३	९
५	२	४	६
जम्मा	१०	१२	२२

परिच्छेद ४: आर्थिक अवस्था

४.१ प्रमुख आर्थिक क्रियाकलापहरूको विवरण

यस गाउँपालिकाको अधिकांश आर्थिक क्रियाकलापहरू जीवन निर्वाहमुखी रहेका छन् । मुख्यतया गाउँपालिकाको अर्थतन्त्र कृषि, पर्यटन, साना तथा घरेलु उद्योग, वैदेशिक रोजगार, व्यापार/व्यवसाय, सेवा क्षेत्र आदिमा केन्द्रित छ । उच्च प्राविधिमा आधारित ठूला तथा मझौला स्तरका उद्योग तथा अन्य आर्थिक गतिविधिहरू सञ्चालनमा रहेका छैनन् । आर्थिक क्रियाकलाप सञ्चालन गर्न आर्थिक रूपले सक्रिय जनसङ्ख्याको उपस्थितिले प्रत्यक्ष प्रभाव पर्दछ । आर्थिक रूपले सक्रिय मानव संसाधन कुन रूपबाट प्रयोग भएको छ यसले पनि गाउँपालिकाको आर्थिक गतिविधि निर्धारित गर्छ । गाउँपालिकामा हुने मुख्य आर्थिक क्रियाकलाप नै गाउँपालिकाको आर्थिक समृद्धिका आधारहरू हुन् । जति आर्थिक क्रियाकलापहरूमा तीव्रता आउँछ त्यति नै गाउँपालिकाको अर्थतन्त्र चलायमान र सुदृढ हुँदै जान्छ ।

४.१.१. कृषि

कृषक परिवार सङ्ख्या, जम्मा क्षेत्रफल, कित्ता सङ्ख्या, सिँचाई सुविधा र सिंचित क्षेत्रफलको विवरण तलको तालिकामा समावेश गरिएको छ ।

तालिका २१: कृषि र कृषि सम्बन्धी विवरण

क्र. सं.	विवरण	एकाइ
१	जम्मा कृषक परिवार सङ्ख्या	२३४२
२	कृषक परिवारले प्रयोग गरेको जम्मा क्षेत्रफल (हे.)	१६३७
३	जम्मा कित्ता सङ्ख्या	११३६५
४	औसत कित्ता सङ्ख्या	४.९
५	सिँचाई सुविधा प्रयोग गर्ने कृषक परिवारको सङ्ख्या	८८७
६	सिंचित क्षेत्रफल	२२६

स्रोत: कृषि जनगणना, २०७८

तालिका २२: आफ्नै कृषि उत्पादनको आम्दानीले मात्र वर्षभरि खान नपुग्ने कृषक परिवार सङ्ख्या

क्र. सं.	विवरण	घर धुरी	
१	कृषि उत्पादनबाट भएको आम्दानीले मात्र वर्षभरि परिवारलाई खान नपुग्ने कृषक परिवार सङ्ख्या	१८७२	
२	परिवारलाई खान नपुग्ने अवधि अनुसार कृषक परिवार सङ्ख्या	१ देखि ३ महिना	५२९
		४ देखि ६ महिना	१२४४
		७ देखि ९ महिना	९१
		१० देखि १२ महिना	८

स्रोत: कृषि जनगणना, २०७८

तालिका २३: कृषि चलनले चलन गरेको जग्गाको उपयोग सम्बन्धी विवरण (क्षेत्रफल हे. मा)

अन्य जग्गा	क्षेत्रफल	४७४
	परिवार सङ्ख्या	२४३२
बाली लागेको जग्गा	क्षेत्रफल	३२
	परिवार सङ्ख्या	१७३१
खेती योग्य जग्गा	क्षेत्रफल	७३१
	परिवार सङ्ख्या	१४४
नाला लगाए को जग्गा	क्षेत्रफल	२१७
	परिवार सङ्ख्या	७२२
खेती योग्य जग्गा	क्षेत्रफल	१२९
	परिवार सङ्ख्या	२३२७
कृषक परिवार नलन गरेको जग्गाको जग्गा क्षेत्रफल	क्षेत्रफल	१३३७
	परिवार सङ्ख्या	२३४२

स्रोत: कृषि जनगणना, २०७८

४.१.१. कृषि बाली उत्पादनको अवस्था

यो गाउँपालिकाको भौगोलिक विविधताले गर्दा यहाँ हावापानीमा पनि विविधता पाइन्छ। यस कारण यहाँ खाद्यान्न, दलहन बाली, तरकारी, फलफूलका साथै अन्य नगदेबालीको पनि उत्पादन हुने गर्दछ। गाउँपालिका भरि ३९७ मे. ट. अन्न उत्पादन हुन्छ। खाद्य सुरक्षाको लागि गाउँपालिकाले पालिकामा रहेको बाँझो जमिन र खेती योग्य जमिनको प्रयोग गरी उत्पादनमा वृद्धि गर्न नीतिगत व्यवस्था गर्ने र जीवन निर्वाह खेती प्रणालीलाई आधुनिक कृषि प्रविधिसँग जोडेर उत्पादन गर्ने नीति अवलम्बन गर्नु पर्दछ।

तालिका २४: मुख्य अस्थायी बाली लागेका जग्गाको क्षेत्रफल तथा कृषक परिवार सङ्ख्या

खाद्यान्न बाली	कोसे/दाल बाली		कन्दमूल बाली		तेल बाली		तरकारी बाली		अन्य अस्थायी बाली		
	परिवार सङ्ख्या	क्षेत्रफल	परिवार सङ्ख्या	क्षेत्रफल	परिवार सङ्ख्या	क्षेत्रफल	परिवार सङ्ख्या	क्षेत्रफल	परिवार सङ्ख्या	क्षेत्रफल	
२३२७	१२०३.९	१७८१	६६.४	१७८७	७८.१	४५	१.३	१४८०	२४.२	१४५१	२२.८

स्रोत: कृषि जनगणना, २०७८

तालिका २५: मुख्य अस्थायी बाली लागेका जग्गाको क्षेत्रफल तथा कृषक परिवार सङ्ख्या

धान		गहुँ		मकै		कोदो		जौ/उवा		फापर	
परिवार सङ्ख्या	क्षेत्रफल	परिवार सङ्ख्या	क्षेत्रफल	परिवार सङ्ख्या	क्षेत्रफल	परिवार सङ्ख्या	क्षेत्रफल	परिवार सङ्ख्या	क्षेत्रफल	परिवार सङ्ख्या	क्षेत्रफल
१८५	२४१.९	२०४	१०	२२१७	४९०	२१६८	४४९.१	६८	२.३	२११	१०.६

स्रोत: कृषि जनगणना, २०७८

४.१.३ नगदे बालिव्यवसाय/

यो गाउँपालिकामा नगदे बालिको रूपमा अलैची खेती सबै वडाहरूमा राम्रो उत्पादन हुन्छ। यसका साथै गाउँपालिकाको आम्दानीको महत्वपूर्ण हिस्सा रुद्राक्षको व्यापार हो। यसको साथै हिमाली जडीबुटी यासागुम्बा, चिराइतो पनि यहाँको आम्दानीको मुख्य स्रोत हो। गाउँपालिकाको अर्को पहिचान बनेको खाडीको कपडा र भेडा र चौँरीको उनबाट बुनेको सामाग्री हो। तर यो सबै बस्तुको वार्षिक उत्पादन कति

हुन्छ र कति आर्थिक कारोबार हुन्छ भन्ने आँकडा छैन । गाउँपालिकामा वार्षिक २५०० लि. विशुद्ध मह उत्पादन हुन्छ । यो पनि यहाँको प्रमुख आय आर्जनको माध्यम हो ।

गाउँपालिकामा तरकारीको उत्पादन ३६ मे. ट., गेडागुडी करिब १.५ मे. ट., फलफूलमा; सुन्तला १५० मे.ट. र अम्बा ०.३ मे. ट. उत्पादन गर्छ तर यी सबै उत्पादनले गाउँपालिकालाई नपुग्ने गाउँपालिकाको तथ्याङ्कले देखाएको छ । वैकल्पिक बालीको रूपमा मौरी पालनलाई जोड दिएको देखिन्छ । यी उपजहरूको विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ (तालिका १२, १३ र १४) ।

तालिका २६: तरकारी बालीको उत्पादन

क्र. सं.	तरकारी	परिमाण (मे.ट.)	सबै भन्दा बढी उत्पादन हुने वडा
१	आलु	३०	सबै
२	काउली	१.५	सबै
३	बन्दा	०.५	सबै
४	मूला	२	सबै
५	रायो	२	सबै

स्रोत: सिलीचोड गाउँपालिका, कृषि शाखा, २०७९

तालिका २७: दलहन बालीको उत्पादन

क्र. सं.	विवरण	परिमाण (मे. ट.)	सबै भन्दा बढी उत्पादन हुने वडा	कैफियत
१	भट्टमास	०.८	सबै	१० मे. ट. अभाव
२	मास	०.५	सबै	
३	अन्य दलहन बाली	उत्पादन छैन		

स्रोत: सिलीचोड गाउँपालिका, कृषि शाखा, २०८१

तालिका २८: अन्य उत्पादित बस्तुहरू

क्र. सं.	विवरण	परिमाण (मे. ट.)	सबै भन्दा बढी उत्पादन हुने वडा
१	सुन्तला	१५०	४ (माङ्तेवा)
२	कागती	०.५	माङ्तेवा, ताम्कु र याफु
३	अम्बा	०.३	

स्रोत: सिलीचोड गाउँपालिका, कृषि शाखा, २०८१

४.१.४ पशु तथा पक्षी पालन

यो गाउँपालिका पशुपालनको लागि अनुकूल वातावरण र मौसम भएको भूगोल हो । यद्यपि यहाँका प्रायः सबै घर परिवारले पशुपालन गरेको पाइन्छ । सबै धरमा सबै किसिमका पशुपालन नभएतापनि आफ्नो अनुकुलमा गाई, भैँसी, सुँगुर/बुँगुर, बाख्रा, भेडा जस्ता पशुहरू पनि पाल्ने गरेका छन् । गाउँपालिका कृषि शाखामा तथ्याङ्कको अद्यावधिक नभएको कारण पशु तथा पक्षीको कति भन्ने आँकडा छैन । केही घर परिवारले कुखुरा, हाँस, टर्की पालन गर्ने गरेका छन् ।

गाउँपालिकामा चौँरी, जोक्पो, याकको सङ्ख्या पनि ५०० को हाराहारीमा रहेको गाउँपालिकाको जानाकारहरूले बताउँछन् ।

तालिका २९: चौपाया तथा पन्छीको सङ्ख्या र कृषक परिवार

जम्मा कृषक परिवार सङ्ख्या	पशु चौपाया पाल्ने कृषक परिवारको जम्मा सङ्ख्या	गाइ/गोरू		राँगा/भैँसी		बाख्रा/च्याङ्गा		भेडा/भेडी		सुँगुर/बङ्गुर	
		कृषक परिवार सङ्ख्या	गाइ/गोरूको सङ्ख्या	कृषक परिवार सङ्ख्या	राँगा/भैँसीको सङ्ख्या	कृषक परिवार सङ्ख्या	बाख्रा/च्याङ्गाको सङ्ख्या	कृषक परिवार सङ्ख्या	भेडा/भेडीको सङ्ख्या	कृषक परिवार सङ्ख्या	सुँगुर/बङ्गुरको सङ्ख्या
२३४२	२२२७	१८६९	६४६४	३४०	५९७	१५३२	९०४४	१८१	१२४४	१८४८	२९१५

स्रोत: कृषि जनगणना, २०७८

४.१.५ कृषि सहकारी

सिलीचोड गाउँपालिकामा कुल ५२ वटा कृषि सहकारी दर्ता भई काम गरेको देखिन्छ । यस मध्ये सबै भन्दा धेरै २ मा १५ वटा र सबै भन्दा थोरै वडा १ मा जम्मा ३ वटा देखिन्छ (तालिका १९) ।

तालिका ३०: गाउँपालिकामा दर्ता भएका कृषि तथा पशु फर्मको विवरण

क्र. सं.	विवरण	ठेगाना
१	गौरड कृषि तथा पशु फर्म	सिलीचोड - ५
२	इमन कृषि तथा पशु फर्म	सिलीचोड - ५
३	देवकी कृषि तथा पशु फर्म	सिलीचोड - ५
४	क्याटवरी कृषि तथा पशु फर्म	सिलीचोड - ५
५	याफु नमुना कृषि तथा पशुपालन फर्म	सिलीचोड - ५
६	चासुम कृषि तथा पशु फर्म	सिलीचोड - ५
७	शर्मिला कृषि तथा पशु फर्म	सिलीचोड - ५
८	देवायोड कृषि तथा पशुपालन फर्म	सिलीचोड - ५
९	सिलीचोड कृषि तथा पशु फर्म	सिलीचोड - ५
१०	कालिका कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	सिलीचोड - ५
११	नमुना कृषि तथा पशु फर्म	सिलीचोड - ४
१२	याडदेप मौरी पालन फर्म	सिलीचोड - ४
१३	सृजनशील कृषि तथा पशु फर्म	सिलीचोड - ४
१४	माङ्तेवा कृषि तथा पशु फर्म	सिलीचोड - ४
१५	मुर्मी कृषि तथा पशु व्यवसाय फर्म	सिलीचोड - ४
१६	सम्मृद्धि कृषि तथा पशुपालन फर्म	सिलीचोड - ४
१७	नविन कृषि तथा पशु फर्म	सिलीचोड - ४
१८	धारापानी कृषि तथा पशु फर्म	सिलीचोड - ४
१९	थिमाड कृषि तथा पशु फर्म	सिलीचोड - ३
२०	घेङ्खर्क कि तथा पशुपालन फर्म	सिलीचोड - ३
२१	कविता कृषि तथा पशु पन्छी फर्म	सिलीचोड - ३

२२	पि.के. कृषि तथा पशु फर्म	सिलीचोड - ३
२३	कोल्वा कृषि तथा पशु फर्म	सिलीचोड - ३
२४	खालिङ कृषि तथा पशु फर्म	सिलीचोड - ३
२५	सेवाहाड कृषि फर्म	सिलिचोड - २
२६	चारीभुमी कृषि तथा पशु फर्म	सिलिचोड - २
२७	लिंगुल पशुपालन तथा कृषि फर्म	सिलिचोड - २

स्रोत: कृषि तथा पशु शाखा, सिलीचोड गाउँपालिका, २०८१

४.१.६ कृषक समूह

गाउँपालिकाको वडा २ मा सबै भन्दा धेरै कृषक समूह गठन भएको देखिन्छ भने वडा ५ मा शून्य छ । पालिकामा गठन भएका कृषि समूहको विवरण तलको तालिकामा समावेश गरिएको छ ।

तालिका ३१: गाउँपालिकामा दर्ता भएका कृषक समूह तथा कृषि सहकारी

क्र. सं.	विवरण	ठेगाना
१	मुना कृषक समूह	सिलीचोड - ४
२	सुन्तला बेर्ना उत्पादक कृषक समूह	सिलीचोड - ४
३	मुना कृषक समूह	सिलीचोड - ४
४	सुन्तला बेर्ना उत्पादक कृषक समूह	सिलीचोड - ४
५	खानिगाउँ कृषक समूह	सिलीचोड - ३
६	जनकल्याण कृषक समूह	सिलीचोड - ३
७	जलपा कृषक समूह	सिलीचोड - ३
८	सुनखरी कृषक समूह	सिलीचोड - ३
९	चसुम कृषक समूह	सिलीचोड - ३
१०	सखेवालुङ कृषक समूह	सिलिचोड - २
११	बाँद्ध खेम्पालुङ कृषि समूह	सिलिचोड - २
१२	त्रिशक्ति कृषि समूह	सिलिचोड - २
१३	सुर्यमुखी कृषक समूह	सिलिचोड - २
१४	आदर्श कृषक समूह	सिलिचोड - २
१५	बैतेनी कृषक समूह	सिलिचोड - २
१६	बरदोक बहुउद्देश्य कृषक समूह	सिलिचोड - २
१७	कङ्थुला मिलन बहुउद्देश्य कृषक समूह	सिलिचोड - २
१८	मिलन बुउद्देश्य कृषक समूह	सिलिचोड - २
१९	सयपत्री कृषक समूह	सिलिचोड - २
२०	सखेवालुङ कृषक समूह	सिलिचोड - २
२१	जलकन्या कृषक समूह	सिलिचोड - २
२२	पारूहाड कृषि समूह	सिलिचोड - २
२३	जिज्ञाशु कृषक समूह	सिलिचोड - १
२४	हरियाली कृषक समूह	सिलिचोड - १
२५	जनज्योती कृषक आमा समूह	सिलिचोड - १

स्रोत: कृषि तथा पशु शाखा, सिलीचोड गाउँपालिका, २०८१

तालिका ३२: कृषि ऋण, थप ऋणको आवश्यकता विमा तथा अनुदान लिने कृषक परिवार सङ्ख्या

क्र. स.	विवरण	परिवार सङ्ख्या
१	जम्मा कृषक सङ्ख्या	२३४२
२	कृषि ऋण लिएका कृषक परिवार सङ्ख्या	६८
३	कृषि ऋण/थप ऋणको आवश्यकता उल्लेख गर्ने कृषक परिवारको सङ्ख्या	१३३८
४	कृषि क्रियाकलापको लागि विमा गरेका कृषक परिवार सङ्ख्या	१५
५	कृषि कार्यका लागि सरकारी अनुदान प्राप्त गरेका कृषक परिवार सङ्ख्या	८६३

स्रोत: कृषि जनगणना, २०७८

४.१.७ सिँचाइ

सिलीचोड गाउँपालिकामा कुल खेती योग्य जमिन १६३७.३ हे. कृषि क्षेत्र रहेको छ। जस मध्ये २२६.२ हे. मा सिँचाइ सुविधा रहेको छ। बाँकी रहेको खेती योग्य क्षेत्रमा पनि सिँचाइ सुविधा पुऱ्याउन सकेको खण्डमा गाउँपालिकाले कृषि उत्पादनमा वृद्धि गर्न सकिन्छ। हाल गाउँपालिकामा सञ्चालनमा रहेका सिँचाइ सुविधाहरू तलको तालिकामा उल्लेख छ।

तालिका ३३: गाउँपालिकामा सञ्चालनमा रहेका सिँचाइ कुलो/नहरहरू

क्र. सं.	सिँचाइको कुलो/नहरको नाम	ठेगाना	कैफियत
१	काइकोक सिँचाइ आयोजना	वडा १	
२	पाउँखन्टार सिसुवाटार कुजो	वडा २	
३	छिङ्खोवा सिँचाइ योजना	वडा ३	
४	खौवा खोला सिँचाइ योजना	वडा ४	
५	बगुवा खोला सिँचाइ योजना	वडा ४	
६	चंदुवा सिँचाइ योजना	वडा ४	
७	मलिबाँसे सिँचाइ योजना	वडा ४	
८	फुफूथाम सिँचाइ कुल	वडा ५	
९	दर्शने सिँचाइ कुलो	वडा ५	
१०	खिलाबोटे सिँचाइ	वडा ५	
११	मैदाने सिँचाइ कुलो	वडा ५	
१२	चखेन्दुवा सिँचाइ कुलो	वडा ५	
१३	बगुवा सिँचाइ कुल	वडा ५	

स्रोत: सिलीचोड गाउँपालिका, २०८१

४.१.८ आर्थिक रूपले सक्रिय जनसङ्ख्या विवरण

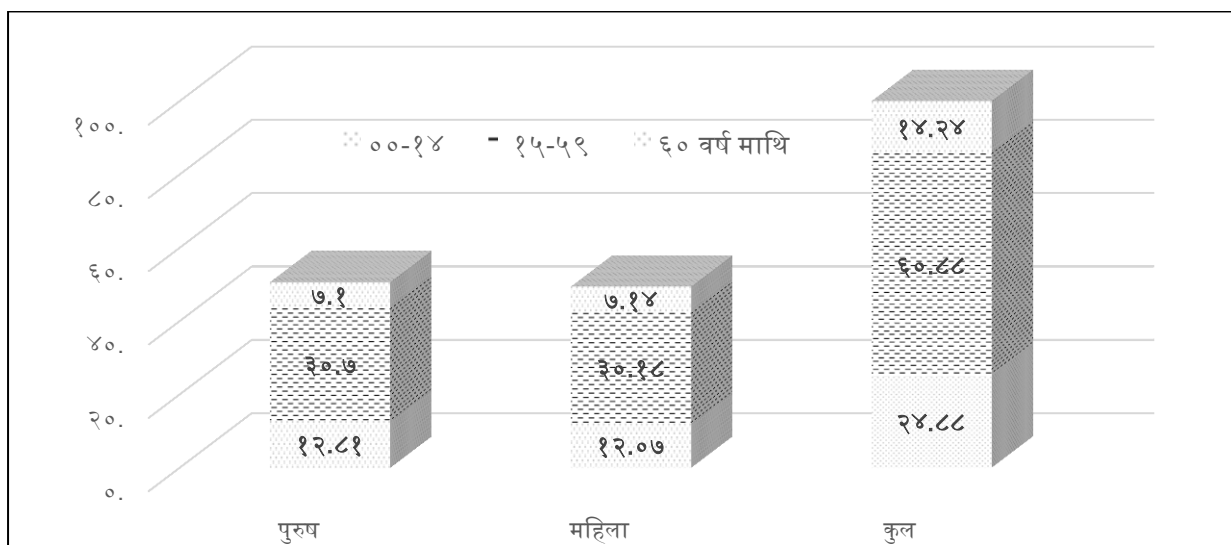
यस गाउँपालिकामा आर्थिक रूपले सक्रिय (१५ देखि ६० वर्ष उमेर समूह) जनसङ्ख्या कुल जनसङ्ख्याको ६०.८८ प्रतिशत रहेको छ। आर्थिक रूपले सक्रिय जनसङ्ख्यामध्ये पनि ३० देखि ३४ वर्ष उमेर समूहको जनसङ्ख्या सबै भन्दा धेरै ९.३६ प्रतिशत रहेको छ भने ५५ - ५९ वर्ष उमेर समूहको जनसङ्ख्या सबै भन्दा

कम ४.१९ प्रतिशत रहेको छ । आर्थिक रूपले सक्रिय तथा निष्क्रिय जनसङ्ख्याको विवरण तालिका २५ मा समावेश गरिएको छ ।

तालिका ३४: आर्थिक रूपले सक्रिय तथा निष्क्रिय जनसङ्ख्याको विवरण

उमेर समूह	पुरुष	%	महिला	%	कुल	%
००-१४	१३१९	१२.८१	१२४३	१२.०७	२५६२	२४.८८
१५-५९	३१६१	३०.७	३१०७	३०.१८	६२६८	६०.८८
६० वर्ष माथि	७३१	७.१	७३५	७.१४	१४६६	१४.२४
कुल	५२११	५०.६१	५०८५	४९.३९	१०२९६	१००

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

चित्र ९: आर्थिक रूपले सक्रिय तथा निष्क्रिय जनसङ्ख्याको विवरण

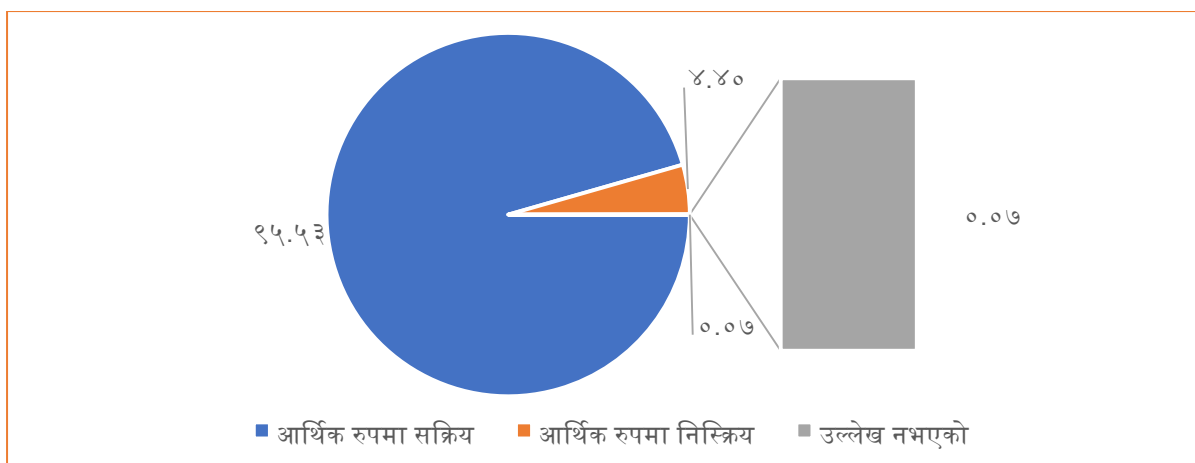
४.१.९ आर्थिक रूपले सक्रिय जनसङ्ख्या (१० वर्ष माथिका)

गाउँपालिकामा १० वर्ष उमेर समूह भन्दा माथिका ८७०३ जनसङ्ख्या मध्ये कुनै न कुनै काममा नियमित तथा अनियमित किसिमले आर्थिक रूपले सक्रिय रहेको जनसङ्ख्या ८३१४ (९५.५३%) रहेको छ भने ४.४०% जनसङ्ख्या आर्थिक रूपले निष्क्रिय रहेको पाइन्छ (तालिका) ।

तालिका ३५: आर्थिक रूपले सक्रिय रहेको जनसङ्ख्या (१० वर्ष माथिको)

क्र. सं.	विवरण	जनसङ्ख्या	प्रतिशत
१	आर्थिक रूपमा सक्रिय	८३१४	९५.५३
२	आर्थिक रूपमा निष्क्रिय	३८३	४.४०
३	उल्लेख नभएको	६	०.०७
	कुल	८७०३	१००

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

चित्र १०: आर्थिक रूपले सक्रिय रहेको जनसङ्ख्या (१० वर्ष माथिको)

४.१.१० पेसा

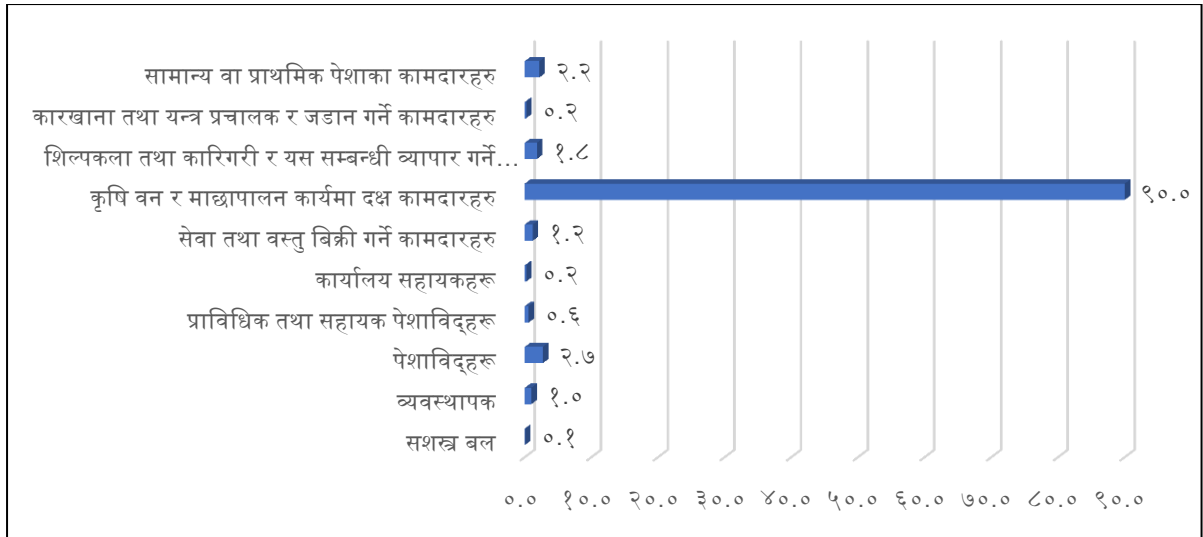
यो गाउँपालिकाको धेरै मानिसहरूको मुख्य पेसा कृषि तथा पशुपालन हो । यहाँका ६५.४८ प्रतिशत मानिसहरू कृषि तथा पशुपालन गर्छन् । यहाँको मानिसको सहायक पेसा ज्याला/मजदूरी, वैदेशिक रोजगार, नोकरी/जागिर, उद्योग तथा व्यापार हो । पेसाको आधारमा घर धुरीको विवरण तालिका २६ मा समावेश गरिएको छ ।

तालिका २६: आर्थिक क्रियाकलापको पेसा अनुसारको जनसङ्ख्या (% मा)

क्र. सं.	पेसा	पुरुष	महिला	कुल
१	सशस्त्र बल	०.१	०.०	०.१
२	व्यवस्थापक	१.०	१.१	१.०
३	पेसा विद्हरू	२.९	२.६	२.७
४	प्राविधिक तथा सहायक पेसा विद्हरू	०.६	०.७	०.६
५	कार्यालय सहायकहरू	०.३	०.१	०.२
६	सेवा तथा वस्तु बिक्री गर्ने कामदारहरू	१.३	१.१	१.२
७	कृषि वन र माछा पालन कार्यमा दक्ष कामदारहरू	८८.०	९२.०	९०.०
८	शिल्पकला तथा कारिगरी र यस सम्बन्धी व्यापार गर्ने कामदारहरू	२.७	०.८	१.८
९	कारखाना तथा यन्त्र प्रचालक र जडान गर्ने कामदारहरू	०.३	०.०	०.२
१०	सामान्य वा प्राथमिक पेसाका कामदारहरू	२.८	१.७	२.२

नोट: १० वर्ष र सोभन्दा माथिका व्यक्तिले गणनाको समय देखि अधिको १२ महिना सम्म गरेको आर्थिक क्रियाकलापको पेसा अनुसारको जनसङ्ख्या (% मा)

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

चित्र ११: आर्थिक क्रियाकलापको पेसा अनुसारको जनसङ्ख्या (% मा)
गाउँपालिकाका प्रायः मानिसहरू घरायसी क्षेत्रको सङ्ख्या करिब ९३% रहेको छ। गैर वित्तीय क्षेत्रमा ३.६% र सरकारी क्षेत्रमा ३.४% जनसङ्ख्या काम गरेको पाइन्छ (तालिका ८)।

तालिका ३७: आर्थिक कामको संस्थागत क्षेत्र अनुसारको जनसङ्ख्या (% मा)

क्र. सं.	संस्थागत क्षेत्र	पुरुष	महिला	कुल
१	सरकारी	३.८	३.०	३.४
२	वित्तीय	०.१	०.०	०.१
३	गैर वित्तीय	४.५	२.७	३.६
४	गैर नाफा मूलक	०.२	०.१	०.१
५	घरायसी क्षेत्र	९१.४	९४.२	९२.८
	कुल	१००	१००	१००

नोट: १० वर्ष र सोभन्दा माथिका व्यक्तिले पछिल्लो १२ महिनामा मुख्य आर्थिक कामको संस्थागत क्षेत्र अनुसारको जनसङ्ख्या

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

४.१.११ काम गर्ने समय

गाउँपालिकाको १० वर्ष भन्दा बढी उमेर भएका मानिसले आर्थिक आर्जनको लागि काम गरेको देखिन्छ। वर्षको ३ महिना भन्दा कम काम गर्ने जनसङ्ख्या १७ प्रतिशत रहेको छ। त्यस्तै ३ महिना वा सोभन्दा बढी तर ६ महिनाभन्दा कम समय काम गर्ने जनसङ्ख्या १९.४ प्रतिशत रहेको छ भने ६ महिना वा सोभन्दा बढी र कुनै पनि आर्थिक काम नगर्ने जनसङ्ख्या क्रमशः ५९.३ प्रतिशत र ४.३ प्रतिशत रहेको छ (तालिका ९)।

तालिका ३८: काम गरेको समय अवधिको आधारमा जनसङ्ख्या (१० वर्ष भन्दा माथिको)

क्र. सं.	काम गरेको समय अवधि	पुरुष	महिला	कुल
१	३ महिनाभन्दा कम	१७.०	१६.७	१६.९
२	३ महिना वा सोभन्दा बढी तर ६ महिनाभन्दा कम	१९.४	१९.९	१९.६
३	६ महिना वा सोभन्दा बढी	५९.३	५८.४	५८.८

४	कुनै पनि आर्थिक काम नगरेका	४.३	५.१	४.७
	कुल	१००	१००	१००

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

४.१.७ गरिबीको दर (गरिबीको रेखामुनि रहेको जनसङ्ख्या)

गरिबीलाई निरपेक्ष र सापेक्ष रूपमा वर्गीकरण गर्न सकिन्छ । आधारभूत आवश्यकताहरू पनि पुरा गर्न नसकिने गरिबी निरपेक्ष गरिबी हो । निरपेक्ष गरिबीलाई गरिबी रेखा आयस्तरको सहायताले मापन गरिन्छ । जस्तो: विश्वव्यापी मान्यता अनुसार निरपेक्ष गरिबी त्यस्तो गरिबी हो जसको प्रतिदिन आम्दानी १.२५ अमेरिकी डलर भन्दा कम हुन्छ । यसको आधारमा नेपालमा आर्थिक रूपमा सकृय एउटा मानिसले १.२५ अमेरिकी डलर बराबर करिब दैनिक १६२ रुपैयाँ आम्दानी गर्नु पर्ने र वार्षिक करिब रु. ६०००० को हाराहारीमा आम्दानी गर्नु पर्ने देखिन्छ । यसको आधारमा सिलीचोङ गाउँपालिकामा वार्षिक आम्दानी एक लाख आम्दानी गर्ने घर परिवारको आम्दानी यो मापदण्ड भन्दा कम हुने देखिन्छ । गाउँपालिकामा १४५१ घर परिवार अति गरिब सूचीमा रहेका छन् ।

तालिका ३९: घर धुरीको आधारमा सम्पत्तिको मापन

क्र. सं.	सम्पत्तिको मापन	घर धुरी	प्रतिशत
१	अति गरिब	१४५१	५८.२७
२	गरिब	८३३	३३.४५
३	मध्यम	१७९	७.१९
४	धनी	२४	०.९६
५	धेरै धनी	३	०.१२
	कुल	२४९०	१००

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

४.१.८ आयात र निर्यातको अवस्था

गाउँपालिकामा करिब ३०% घर धुरी गरिबीको रेखामुनि रहेको देखिन्छ । यहाँका करिब ६०% घर धुरीको आफ्नै उत्पादनले खान पुग्ने अवस्था छैन । यसको लागि गाउँपालिकामा छिमेकी खाँदबारी नगरपालिका, धनकुटा जिल्लाको धनकुटा बजार, सुनसरी जिल्लाको इटहरी बजार र विराटनगरबाट बजारबाट परिवारको लागि नपुगेको खाद्यान्न आयात गर्ने गरेको पाइन्छ । कति पय घर धुरीले पालिकामा नै उत्पादित खाद्यवस्तु खरिद गरी उपभोग गर्ने गरेको पाइन्छ । खाद्यान्न बाहेक अधिकांश घर धुरीहरूले आफ्नो लागि चाहिने तरकारी आफैँ उत्पादन गर्ने गरेको पाइन्छ भने अपुग भएको तरकारी खरिद गरी खाने गरेको पाइन्छ । मासु जन्य उत्पादनमा गाउँपालिका आफैँमा आत्म निर्भर रहेको देखिन्छ । दैनिक रूपमा प्रयोग हुने लता कपडा, खाना पकाउने इन्धनको लागि एल. पि. ग्याँस, लता कपडा, मसलाजन्य खाद्यवस्तु, औषधि, अन्य घरायसी सामग्रीहरू जस्तै: भाँडाकुँडा, कृषि औजार, नुन, तेल, विद्युतिय सामग्रीहरू भने बाहिरबाट आयात हुने गर्दछ।

यहाँका कृषकहरूले उत्पादन गरेका अल्लोका कपडा, अलैची, रुद्राक्ष, चिराइतो, सुन्तला, अदुवा, सुँगुर, बंगुर, मह, खसि, बोका आदि गाउँपालिकाबाट निर्यात हुने प्रमुख वस्तु हुन् ।

४.१.९ वैदेशिक रोजगारीमा गएकाहरूको विवरण

यस गाउँपालिकाबाट देशको अन्य जिल्लामा जाने जनसङ्ख्या भन्दा विदेशमा जाने जनसङ्ख्या धेरै रहेको छ । यहाँबाट विश्वका विभिन्न १९ देशमा १५२ जना मानिसहरू कामको लागि गएको देखिन्छ । जस मध्य सबै भन्दा धेरै कोरियामा ४६ जना रहेका छन् । त्यस पछिको आकर्षणको केन्द्र भनेको मलेसिया, दुबई र कतार रहेका छन् । विदेशमा बसोबास गरेको जनसङ्ख्याको विवरण तालिका २० मा समावेश गरिएको छ ।

तालिका ४०: विदेश गएको देश अनुसार जनसङ्ख्या

क्र. सं.	विदेश	वडा १, सिसुवाखोला	वडा ३, ताम्कु	वडा ४, माङ्तेवा	कुल
१	अमेरिका		१		१
२	ईराक		२		२
३	कतार	३			३
४	कुवेद	१			१
५	कोरिया				
६	क्रोसिया		१०		१०
७	ग्रीस	२			२
८	जापन	४	८		१२
९	द कोरिया	२४	२२		४६
१०	दुवाई	३	१३		१६
११	पोर्चुगल	१			१
१२	पोर्चुगल		३		३
१३	पोल्याण्ड		२		२
१४	फ्रान्स		२		२
१५	मलेसिया	११	२१		३२
१६	रोमनिया	२	७		९
१७	साइप्रस	१	२		३
१८	साउदी	४		१	५
१९	स्पेन		२		२
	कुल	५६	९५	१	१५२

वैदेशिक रोजगारीमा गएका मध्ये १३१ जना पुरुष र २१ जना महिला गरी कुल १५२ जना रहेको देखिन्छ । यो तथ्याङ्क केवल वडा १ सिसुवाखोला र वडा ३ ताम्कुको मात्र हो (तालिका २१) ।

तालिका ४१: आ. व. २०८०/०८१ मा सिलीचोड गाउँपालिका बाट वैदेशिक रोजगारीमा गएका व्यक्तिहरूको विवरण

क्र.स.	नाम थर	ठेगाना	लिंग	विदेश जानु पर्ने कारण		गन्तव्य देश
				रोजगारी	अध्ययन	
१	मदन राई	वडा ३, ताम्कु	पु	रोजगारी		मलसिया
२	योगेश राई	वडा ३, ताम्कु	पु	रोजगारी		दुवाई
३	सुमन राई	वडा ३, ताम्कु	पु	रोजगारी		दुवाई
४	अनिता राई	वडा ३, ताम्कु	म	रोजगारी		दुवाई
५	नविन राई	वडा ३, ताम्कु	पु	रोजगार		कोरिया
६	मनिलाल राई	वडा ३, ताम्कु	पु	रोजगार		क्रोसिया
७	उपेन्द्र राई	वडा ३, ताम्कु	पु	रोजगार		क्रोसिया
८	सरिता राई	वडा ३, ताम्कु	म	रोजगारी		दुवाई
९	दिपक राई	वडा ३, ताम्कु	पु		अध्ययन	जापान
१०	रेणुका राई	वडा ३, ताम्कु	पु	रोजगारी		जापान
११	लोकेन्द्र राई	वडा ३, ताम्कु	पु	रोजगारी		मलेसिया
१२	नविन राई	वडा ३, ताम्कु	पु	रोजगारी		फ्रान्स
१३	सरोज राई	वडा ३, ताम्कु	पु	रोजगारी		मलेसिया
१४	किरण राई	वडा ३, ताम्कु	पु	रोजगारी		फ्रान्स
१५	विशाल राई	वडा ३, ताम्कु	पु	रोजगारी		कोरिया
१६	शक्तिमान राई	वडा ३, ताम्कु	पु	रोजगारी		क्रोसिया
१७	सनिय राई	वडा ३, ताम्कु	पु	रोजगारी		रोमनिया
१८	शान्ति राई	वडा ३, ताम्कु	म	रोजगारी		दुवाई
१९	सिमान्त राई	वडा ३, ताम्कु	म	रोजगारी		जापान
२०	जुलि राई	वडा ३, ताम्कु	म	रोजगारी		जापान
२१	सन्त बहादुर राई	वडा ३, ताम्कु	पु	रोजगारी		
२२	हर्कमान राई	वडा ३, ताम्कु	पु	रोजगारी		मलसिया
२३	केवल राई	वडा ३, ताम्कु	पु	रोजगारी		मलेसिया
२४	हरि कुमार राई	वडा ३, ताम्कु	पु	रोजगारी		दुवाई
२५	सरोज राई	वडा ३, ताम्कु	पु	रोजगारी		पोल्याण्ड
२६	गणेश राई	वडा ३, ताम्कु	पु	रोजगारी		कोरिया

२७	सनम खालिड राई	वडा ३, ताम्कु	पु	रोजगारि		मलेसिया
२८	समिर राई	वडा ३, ताम्कु	पु	रोजगारी		क्रोसिया
२९	रिसिप राई	वडा ३, ताम्कु	पु	रोजगारी		रोमनिया
३०	सरिता राई	वडा ३, ताम्कु	म	रोजगारी		साइप्रस
३१	राजकुमार राई	वडा ३, ताम्कु	पु	रोजगारी		दुवाई
३२	प्रदिप तामाङ	वडा ३, ताम्कु	पु	रोजगारी		मलेसिया
३३	पासाङ शेर्पा	वडा ३, ताम्कु	पु	रोजगारी		मलेसिया
३४	मचिन्द्र तामाङ	वडा ३, ताम्कु	पु	रोजगारी		मलेसिया
३५	निकेश तामाङ	वडा ३, ताम्कु	पु	रोजगारी		दुवाइ
३६	प्रशान्त तामाङ	वडा ३, ताम्कु	पु	रोजगारी		मलेसिया
३७	हेम बहादुर तामाङ	वडा ३, ताम्कु	पु	रोजगारी		मलेशिया
३८	लालजित तामाङ	वडा ३, ताम्कु	पु	रोजगारी		मलेशिया
३९	कुमार तामाङ	वडा ३, ताम्कु	पु	रोजगारी		मलेशिया
४०	वविता तामाङ	वडा ३, ताम्कु	म	रोजगारी		दुवाई
४१	कोपिला तामाङ	वडा ३, ताम्कु	म	रोजगारी		ईराक
४२	फुलक्री शेर्पा	वडा ३, ताम्कु	म	रोजगारी		ईराक
४३	दिनेश राई	वडा ३, ताम्कु	पु	रोजगारी		रोमनिया
४४	पुरण राई	वडा ३, ताम्कु	पु	रोजगारी		रोमनिया
४५	समिर राई	वडा ३, ताम्कु	पु	रोजगारी		पोर्चुगल
४६	किरण राई	वडा ३, ताम्कु	पु	रोजगारी		पोर्चुगल
४७	अर्जुन राई	वडा ३, ताम्कु	पु	रोजगारी		साइप्रस
४८	दिल कुमार राई	वडा ३, ताम्कु	पु	रोजगारी		साइप्रस
४९	दिर्घ राई	वडा ३, ताम्कु	पु	रोजगारी		क्रोसिया
५०	प्रदिप राई	वडा ३, ताम्कु	पु	रोजगारी		रोमनिया
५१	सरोज राई	वडा ३, ताम्कु	पु	रोजगारी		क्रोसिया
५२	जनक राई	वडा ३, ताम्कु	पु	रोजगारी		क्रोसिया
५३	प्रकाश राई	वडा ३, ताम्कु	पु	रोजगारी		क्रोसिया
५४	तिर्थ राई	वडा ३, ताम्कु	पु	रोजगारी		क्रोसिया
५५	मनि कुमार राई	वडा ३, ताम्कु	पु	रोजगारी		क्रोसिया
५६	अञ्जना राई	वडा ३, ताम्कु	म	रोजगारी		दुवाई
५७	प्रतिभा राई	वडा ३, ताम्कु	म	रोजगारी		दुवाई
५८	चण्डी कुमारी राई	वडा ३, ताम्कु	म	रोजगारी		मलेसिया

५९	चन्द्र राई	वडा ३, ताम्कु	पु	रोजगारी		मलेसिया
६०	हिरेंद्र राई	वडा ३, ताम्कु	पु	रोजगारी		मलेसिया
६१	गोपाल राई	वडा ३, ताम्कु	पु	रोजगारी		कोरिया
६२	धनलाल राई	वडा ३, ताम्कु	पु	रोजगारी		मलेसिया
६३	हरि कुमार राई	वडा ३, ताम्कु	पु	रोजगारी		मलेसिया
६४	सुनिल राई	वडा ३, ताम्कु	पु	रोजगारी		जापान
६५	दिलराम राई	वडा ३, ताम्कु	पु	रोजगारी		रोमनिया
६६	मोहन राई	वडा ३, ताम्कु	पु	रोजगारी		दुवाई
६७	सन्देश राई	वडा ३, ताम्कु	पु	रोजगारी		कोरिया
६८	वर्ष राई	वडा ३, ताम्कु	पु	रोजगारी		पोर्चुगल
६९	फरेन्द्र राई	वडा ३, ताम्कु	पु	रोजगारी		कोरिया
७०	तारा बहादुर राई	वडा ३, ताम्कु	पु	रोजगारी		कोरिया
७१	प्रविन राई	वडा ३, ताम्कु	पु	रोजगारी		कोरिया
७२	सविन राई	वडा ३, ताम्कु	पु	रोजगारी		कोरिया
७३	भगत राई	वडा ३, ताम्कु	पु	रोजगारी		कोरिया
७४	धनदिप राई	वडा ३, ताम्कु	पु	रोजगारी		कोरिया
७५	दुर्गा राई	वडा ३, ताम्कु	म	रोजगारी		कोरिया
७६	पदम राई	वडा ३, ताम्कु	पु	रोजगारी		कोरिया
७७	पविता राई	वडा ३, ताम्कु	म	रोजगारी		जापान
७८	सुजन राई	वडा ३, ताम्कु	पु	रोजगारी		कोरिया
७९	जीवन राई	वडा ३, ताम्कु	पु	रोजगारी		कोरिया
८०	अजय राई	वडा ३, ताम्कु	पु	रोजगारी		कोरिया
८१	दिनेश राई	वडा ३, ताम्कु	पु	रोजगारी		कोरिया
८२	दिनेश राई	वडा ३, ताम्कु	पु	रोजगारी		कोरिया
८३	कवित राई	वडा ३, ताम्कु	पु	रोजगारी		मलेसिया
८४	युवराज राई	वडा ३, ताम्कु	पु	रोजगारी		मलेसिया
८५	लिलाप्रसाद राई	वडा ३, ताम्कु	पु	रोजगारी		मलेसिया
८६	पल बहादुर राई	वडा ३, ताम्कु	पु	रोजगारी		कोरिया
८७	सुवास राई	वडा ३, ताम्कु	पु	रोजगारी		दुवाई
८८	प्रमिता राई	वडा ३, ताम्कु	म	रोजगारी		जापान
८९	अशिमता राई	वडा ३, ताम्कु	म	रोजगारी		जापान
९०	बुद्ध राई	वडा ३, ताम्कु	पु	रोजगारी		अमेरिका

९१	नविन राई	वडा ३, ताम्कु	पु	रोजगारी		कोरिया
९२	डम्बर राई	वडा ३, ताम्कु	पु	रोजगारी		कोरिया
९३	प्रेम राई	वडा ३, ताम्कु	पु	रोजगारी		कोरिया
९४	उत्तर राई	वडा ३, ताम्कु	पु	रोजगारी		स्पेन
९५	एकराज राई	वडा ३, ताम्कु	पु	रोजगारी		रोमनिया
९६	प्रयास राई	वडा ४, माङ्तेवा	पु	रोजगारी		
९७	दिपक राई	वडा १, सिसुवाखोला	पु	रोजगारी		कोरिया
९८	सविन राई	वडा १, सिसुवाखोला	पु	रोजगारी		कोरिया
९९	जवराज राई	वडा १, सिसुवाखोला	पु	रोजगारी		कोरिया
१००	प्रकाश राई	वडा १, सिसुवाखोला	पु	रोजगारी		मलेसिया
१०१	हर्क राज राई	वडा १, सिसुवाखोला	पु	रोजगारी		मलेसिया
१०२	शुखराज राई	वडा १, सिसुवाखोला	पु	रोजगारी		ग्रीस
१०३	अर्जन राई	वडा १, सिसुवाखोला	पु		अध्ययन	जापन
१०४	सक्षम राई	वडा १, सिसुवाखोला	पु		अध्ययन	जापन
१०५	सिता राई	वडा १, सिसुवाखोला	म		अध्ययन	जापन
१०६	नरेन्द्र राई	वडा १, सिसुवाखोला	पु		अध्ययन	जापन
१०७	कविराज राई	वडा १, सिसुवाखोला	पु	रोजगारी		ग्रीस
१०८	बिपिन राई	वडा १, सिसुवाखोला	पु	रोजगारी		कतार
१०९	सविन राई	वडा १, सिसुवाखोला	पु	रोजगारी		मलेसिया
११०	धन ब राई	वडा १, सिसुवाखोला	पु	रोजगारी		मलेसिया
१११	मन कुमार राई	वडा १, सिसुवाखोला	पु	रोजगारी		रोमनिया
११२	शुसिला राई	वडा १, सिसुवाखोला	म	रोजगारी		पोर्चुगल
११३	कमला राई	वडा १, सिसुवाखोला	म	रोजगारी		रोमनिया
११४	सञ्ज कुमार राई	वडा १, सिसुवाखोला	पु	रोजगारी		साईप्रस
११५	भिम कुमार राई	वडा १, सिसुवाखोला	पु	रोजगारी		मलेसिया
११६	वरुण राई	वडा १, सिसुवाखोला	पु	रोजगारी		साउदी
११७	विकास राई	वडा १, सिसुवाखोला	पु	रोजगारी		साउदी
११८	भुपेन्द्र राई	वडा १, सिसुवाखोला	पु	रोजगारी		साउदी
११९	डेडराज राई	वडा १, सिसुवाखोला	पु	रोजगारी		मलेसिया
१२०	अप्सरा राई	वडा १, सिसुवाखोला	म	रोजगारी		द कोरिया
१२१	उदय राई	वडा १, सिसुवाखोला	पु	रोजगारी		द कोरिया
१२२	टिकाराम राई	वडा १, सिसुवाखोला	पु	रोजगारी		द कोरिया
१२३	बिबेक राई	वडा १, सिसुवाखोला	पु	रोजगारी		द कोरिया

१२४	शम्भु राई	वडा १, सिसुवाखोला	पु	रोजगारी		द कोरिया
१२५	दिलिप राई	वडा १, सिसुवाखोला	पु	रोजगारी		द कोरिया
१२६	जंग बहादुर राई	वडा १, सिसुवाखोला	पु	रोजगारी		द कोरिया
१२७	सुरधन राई	वडा १, सिसुवाखोला	पु	रोजगारी		द कोरिया
१२८	सौरब राई	वडा १, सिसुवाखोला	पु	रोजगारी		साउदी
१२९	पवन राई	वडा १, सिसुवाखोला	पु	रोजगारी		द कोरिया
१३०	कंस राज राई	वडा १, सिसुवाखोला	पु	रोजगारी		द कोरिया
१३१	संगिन राई	वडा १, सिसुवाखोला	पु	रोजगारी		द कोरिया
१३२	राज कुमार राई	वडा १, सिसुवाखोला	पु	रोजगारी		द कोरिया
१३४	सन्दिप राई	वडा १, सिसुवाखोला	पु	रोजगारी		द कोरिया
१३५	जितेन्द्र राई	वडा १, सिसुवाखोला	पु	रोजगारी		द कोरिया
१३६	उमेश राई	वडा १, सिसुवाखोला	पु	रोजगारी		द कोरिया
१३७	लोकेन्द्र राई	वडा १, सिसुवाखोला	पु	रोजगारी		द कोरिया
१३८	सागर राई	वडा १, सिसुवाखोला	पु	रोजगारी		द कोरिया
१३९	शुक्र राई	वडा १, सिसुवाखोला	पु	रोजगारी		द कोरिया
१४०	प्रेम कुमार राई	वडा १, सिसुवाखोला	पु	रोजगारी		द कोरिया
१४१	बिमान राई	वडा १, सिसुवाखोला	पु	रोजगारी		द कोरिया
१४२	संघर्ष राई	वडा १, सिसुवाखोला	पु	रोजगारी		द कोरिया
१४३	किरण कुलुङ	वडा १, सिसुवाखोला	पु	रोजगारी		दुवाई
१४४	एनजल कुलुङ	वडा १, सिसुवाखोला	पु	रोजगारी		दुवाई
१४५	राम कुमार राई	वडा १, सिसुवाखोला	पु	रोजगारी		कतार
१४६	कमल राई	वडा १, सिसुवाखोला	पु	रोजगारी		कतार
१४७	विकास राई	वडा १, सिसुवाखोला	पु	रोजगारी		मलेसिया
१४८	प्रतिमान राई	वडा १, सिसुवाखोला	पु	रोजगारी		मलेसिया
१४९	राजेन्द्र राई	वडा १, सिसुवाखोला	पु	रोजगारी		मलेसिया
१५०	राजन राई	वडा १, सिसुवाखोला	पु	रोजगारी		दुवाई
१५१	मङ्गलादेवि राई	वडा १, सिसुवाखोला	म	रोजगारी		कुवेद
१५२	प्रेम कुमार राई	वडा १, सिसुवाखोला	पु	रोजगारी		मलेसिया
१५३	रञ्जित राई	वडा १, सिसुवाखोला	पु	रोजगारी		मलेसिया

स्रोत: सिलीचोङ गाउँपालिका, २०८१

४.९.१० व्यापारिक केन्द्र

क्र.सं.	व्यापारिक केन्द्रहरूका नाम	मुख्य व्यापारिक वस्तुहरू	कैफियत	केन्द्र बाटको दूरी (कि.मी.)
१	बुधबारे, बाला	माछा, मासु, तरकारीहरू, दाल, दाना, अलैंची, खुसानी	पशु चौपाया समेत	४ किमी
२	शुक्रबारे, ताम्कु	माछा, तरकारी, मासु, अन्न, दाल, अलैंची, खुसानी, उखु, नास्पाति, साग, मूला	पशु चौपाया समेत	० किमी
३	पुखुवा बजार, याफु	बदाम, तरकारी तथा अन्नवाली		१० किमी
४	नवाटार, सिसुवा	चामल, कपडा, जुत्ता, चप्पल		१२ किमी
५	चेप्चेवा, सिसुवा	किराना वस्तु, तरकारी तथा अन्नवाली		१२ किमी
६	साम्नेल, सिसुवा	खुद्रा किराना पसल		१२ किमी
७	स्कूल डाँडा टोल, याफु	खुद्रा किराना पसल		१२ किमी
८	पारुले बजार, याफु	खुद्रा किराना पसल		

स्रोत: सिलीचोड गाउँपालिका, २०८१

४.९.११ पर्यटन

पर्यटकीय महत्वका क्षेत्रहरू तलको तालिकामा समावेश गरिएको छ ।

तालिका ४२: गाउँपालिकामा अवस्थित पर्यटकीय स्थलहरू

क्र. सं.	पर्यटकीय स्थल	वडा	महत्व
१	मकालु वरुण राष्ट्रिय निकुञ्ज	१ देखि ५	विविध
२	खुइसी धाम	१	धार्मिक, पर्यटकीय
३	सिलीचोड हिमाल	१	पर्यटकीय, मनोरञ्जन, दृष्यावलोकन, साहसिक पर्यटन
४	साल्पा खेम्पालुङ	१	
५	क्यामपा बजार	१	सांस्कृतिक
६	केकुवालुङ बजार	१	सांस्कृतिक
७	काइकु झरना	१	पर्यटकीय, मनोरञ्जन
८	बाला सङ्खुवा भ्याली	१ देखि ३	पर्यटकीय, मनोरञ्जन
९	मेरापिक पदमार्ग	२	पर्यटकीय, मनोरञ्जन
१०	न्युरिनि झरना	२	पर्यटकीय, मनोरञ्जन
११	चित्रे गुम्बा	२	धार्मिक, पर्यटकीय
१२	नागीटार	३	पर्यटकीय
१३	रमिते डाँडा	३	पर्यटकीय, एयरपोर्ट, खेलमैदान, प्रकृतिक
१४	दोबाटो गुफा	३	पर्यटकीय
१५	साइसीमा भ्याली, चेंग्रे	३	पर्यटकीय, मनोरम प्राकृतिक सुन्दरता
१६	संखुवा सीर	३	धार्मिक, पर्यटकीय, मनोरम प्राकृतिक सुन्दरता
१७	दाङ्खा झरना	३	पर्यटकीय, मनोरम प्राकृतिक सुन्दरता
१८	छिङ्खुवा झरना	३	पर्यटकीय, मनोरम प्राकृतिक सुन्दरता
१९	सोह सयधाम	४	पर्यटकीय
२०	अरूण भ्याली	४ र ५	मनोरम दृष्य,

२१	तोग्राफु	५	सांस्कृतिक
२२	एक्ले पोखरी	५	पर्यटकीय पदमार्ग , मनोरञ्जन
२३	खेम्पालुङ, सैसीमा पदमार्ग	५	पर्यटकीय पदमार्ग , मनोरञ्जन
२४	तीन पोखरी	५	पर्यटकीय, मनेरम प्राकृतिक सुन्दरता
२५	वावासी पोखरी	५	पर्यटकीय, मनेरम प्राकृतिक सुन्दरता
२६	काल पोखरी	५	पर्यटकीय, मनेरम प्राकृतिक सुन्दरता
२७	खेम्पालुङ गुफा	५	फेतिहासी, पर्यटकीय
२८	मेतालुङ पिक हिमाल	५	पर्वाता रोहण, पर्यटकीय, साहसीक पर्यटन
२९	हाडी पोखरी	५	पर्यटकीय, मनेरम प्राकृतिक सुन्दरता
३०	गाँ झरना	५	पर्यटकीय, प्राकृतिक सुन्दरता

स्रोत: सिलीचोङ गाउँपालिका, २०८१

परिच्छेद ५: सामाजिक अवस्था

५.१ शैक्षिक तथा मानव संसाधन विकास

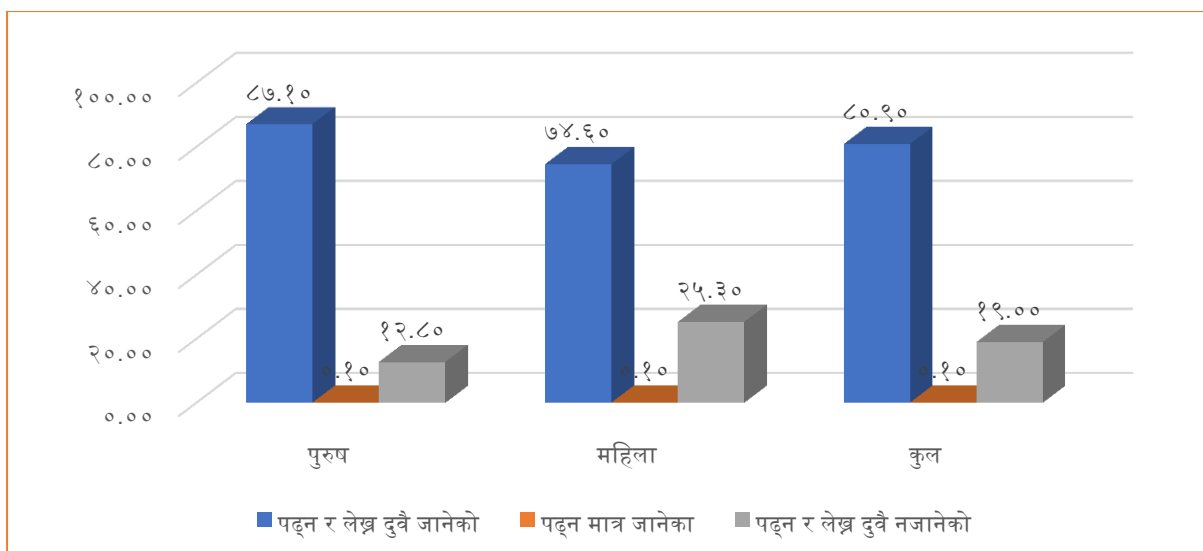
५.१.१ पाँच वर्षभन्दा माथि माथिको साक्षरता विवरण

गाउँपालिकामा ८०.९% जनसङ्ख्या साक्षर रहेको देखिन्छ । यो भनेको कुल राष्ट्रिय स्तर (७६.२%) को भन्दा करिब ४.७% ले बढी हुन आउँछ । पुरुष साक्षरता दर ८७.०१ र महिला साक्षरता दर ७४.६% रहेको छ । यसले गाउँपालिकाको शैक्षिक स्तर राष्ट्रिय स्तरको भन्दा धेरै देखिन्छ । तर पनि गाउँपालिकालाई पूर्ण साक्षर गाउँपालिका घोषणा गर्न गाउँपालिकाको शिक्षा नीतिमा सुधार गरी शैक्षिक योजना तथा कार्यक्रम सञ्चालन गर्नु पर्ने देखिन्छ (तालिका ४२) ।

तालिका ४३: पाँच वर्षभन्दा माथि माथिको साक्षरता विवरण

साक्षरता	पुरुष	%	महिला	%	कुल	%
पढ्न र लेख्न दुवै जानेको	४१९५	८७.१०	३५३७	७४.६०	७७३२	८०.९०
पढ्न मात्र जानेका	५	०.१०	५	०.१०	१०	०.१०
पढ्न र लेख्न दुवै नजानेको	६१८	१२.८०	१२०१	२५.३०	१८१९	१९.००
कुल	४८१८	१००	४७४३	१००	९५६१	१००

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

चित्र १२: ५ वर्ष माथिको जनसङ्ख्याको साक्षरता दर

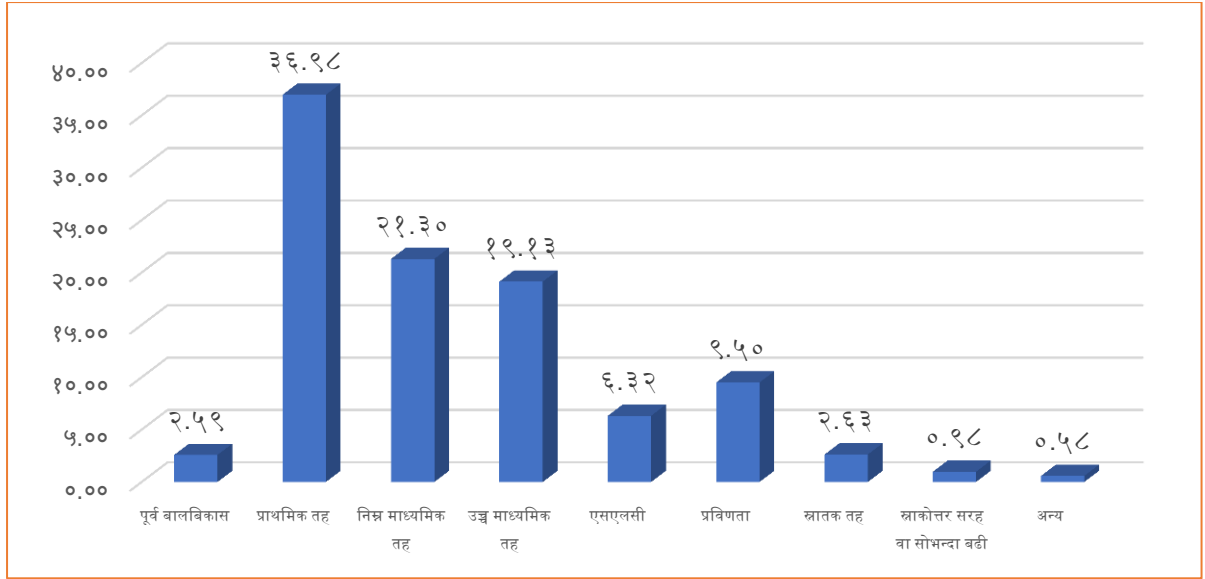
५.१.२ पाँच वर्षभन्दा माथिको जनसङ्ख्याको उपलब्ध गरेको शैक्षिक स्तरको विवरण

गाउँपालिकामा सबै भन्दा धेरै करिब ३७% जनसङ्ख्याले प्राथमिक तह पास गरेको देखिन्छ भने निम्न माध्यामिक तह र उच्च माध्यामिक तह पास गर्नेको सङ्ख्या क्रमशः २१.३०% र १९.१३% पास गरेको देखिन्छ। स्नातक तह र स्नातकोत्तर सरह वा सोभन्दा बढी पास गरेको जनसङ्ख्या क्रमशः १९९ र ७४ रहेको देखिन्छ (तालिका ४४)।

तालिका ४४: पाँच वर्षभन्दा माथि माथिको साक्षरता विवरण

क्र. सं.	शैक्षिक स्तर	जनसङ्ख्या	प्रतिशत
१	पूर्व बाल विकास	१९६	२.५९
२	प्राथमिक तह	२८०२	३६.९८
३	निम्न माध्यामिक तह	१६१४	२१.३०
४	उच्च माध्यामिक तह	१४५०	१९.१३
५	एसएलसी	४७९	६.३२
६	प्रवीणता	७२०	९.५०
७	स्नातक तह	१९९	२.६३
८	स्नातकोत्तर सरह वा सोभन्दा बढी	७४	०.९८
९	अन्य	४४	०.५८
	कुल	७५७८	१००

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

चित्र १३: पाँच वर्षभन्दा माथि माथिको साक्षरताको स्थिति

५.१.२ तहगत रूपमा शैक्षिक संस्थाको विवरण

यस गाउँपालिकामा ३७ वटा सामुदायिक विद्यालयहरू सञ्चालनमा रहेका छन् । कुल विद्यालयमा २८ वटा आधारभूत (कक्षा १-३ सम्म अध्यापन हुने विद्यालय ११ वटा, कक्षा १-५ सम्म अध्यापन हुने विद्यालय १४ र कक्षा १-८ सम्म अध्यापन हुने विद्यालय ३ वटा) र ७ वटा माध्यमिक विद्यालय (कक्षा १-१० सम्म अध्यापन हुने ६ वटा र कक्षा १-१२ सम्म अध्यापन हुने १ वटा) रहेका छन् भने हाल २ वटा विद्यालय विद्यार्थी सङ्ख्या शून्य देखिन्छ । सगरमाथा मा. वि. ताम्कुमा हाल सिटिइभिटीबाट सञ्चालित कृषि विषयको अध्यापन गराइन्छ (तालीका ४५) ।

तालीका ४५: सामुदायिक विद्यालयको विवरण

क्र. सं.	विद्यालयको नाम	ठेगाना	कैफियत
१	कालिका मा. वि.	सिलीचोड १, नेवाटार	
२	भीमसे आ. वि.	सिलीचोड १, तमालुङ	
३	अमरसिंह आ. वि.	सिलीचोड १, बेसिन्दा	
४	सिलीचोड आ. वि.	सिलीचोड १, छुदाक	
५	बालकन्या आ. वि.	सिलीचोड १, होयेङ्ला	
६	हिमामलय आ. वि.	सिलीचोड १, गोगने	
७	पुमारीकुण्टिका आ. वि.	सिलीचोड १, तेन्छेङ	
८	तिवा आ. वि.	सिलीचोड १, तिवा	
९	बाला मा. वि.	सिलीचोड २, बाला	
१०	बालायाम्दाङ मा. वि.	सिलीचोड २, बाला	
११	हिमालज्योती आ. वि.	सिलीचोड २, पेलुम्बा	
१२	सिंहदेवी आ. वि.	सिलीचोड २, गुम्दोक	

१३	महाकाली आ. वि.	सिलीचोड २, बेतिनी	
१४	बुद्ध आ. वि.	सिलीचोड २, दांखिला	
१५	लाली गुराँस आ. वि.	सिलीचोड २, पेलुम्बा	
१६	जालपा आ. वि.	सिलीचोड २, सिसुवाटार	
१७	सगरमाथा मा. वि.	सिलीचोड ३, ताम्कु	प्राविधिक विषय पनि पढाई हुने गरेको
१८	कालिका आ. वि.	सिलीचोड ३, याचम्खा	हाल निस्कृय
१९	लक्ष्मी आ. वि.	सिलीचोड ३, लकुवा	
२०	माहेश्वरी आ. वि.	सिलीचोड ३, कोल्वा	
२१	रमिते आ. वि.	सिलीचोड ३, खानीगाउँ	
२२	सङ्खुवा आ. वि.	सिलीचोड ३, सिभा	
२३	सुनगाभाभ आ. वि.	सिलीचोड ३, पांतिमा	
२४	शिवशक्ती आ. वि.	सिलीचोड ३, कांतेप	
२५	जीवनज्योती मा. वि.	सिलीचोड ४, मांतेवा	
२६	सूर्योदय आ. वि.	सिलीचोड ४, बेन्ड्रोड	
२७	कटुन्जे आ. वि.	सिलीचोड ४, मांतेवा वेशी	
२८	बागेश्वरी आ. वि.	सिलीचोड ४, हिगुवा	
२९	जनसेवा आ. वि.	सिलीचोड ४, छम्बेवा	
३०	चन्द्रज्योती आ. वि.	सिलीचोड ४, छिङ्खा	
३१	ज्ञानोदय आ. वि.	सिलीचोड ४, यांदेप	
३२	जनजागृती आ. वि.	सिलीचोड ४, मूलगाउँ	
३३	विद्याश्वरी आ. वि.	सिलीचोड ५, सल्लेरी	
३४	माहेश्वरी मा. वि.	सिलीचोड ५, याफु	
३५	सिंहदेवी आ. वि.	सिलीचोड ५, यांदेन	हाल निस्कृय
३६	बरुण आ. वि.	सिलीचोड ५, सिम्ले	
३७	हिमालफेदी आ. वि.	सिलीचोड ५, याफु	

स्रोत: एकीकृत शैक्षिक सूचना व्यवस्थापन प्रणाली (IEMIS), २०८१

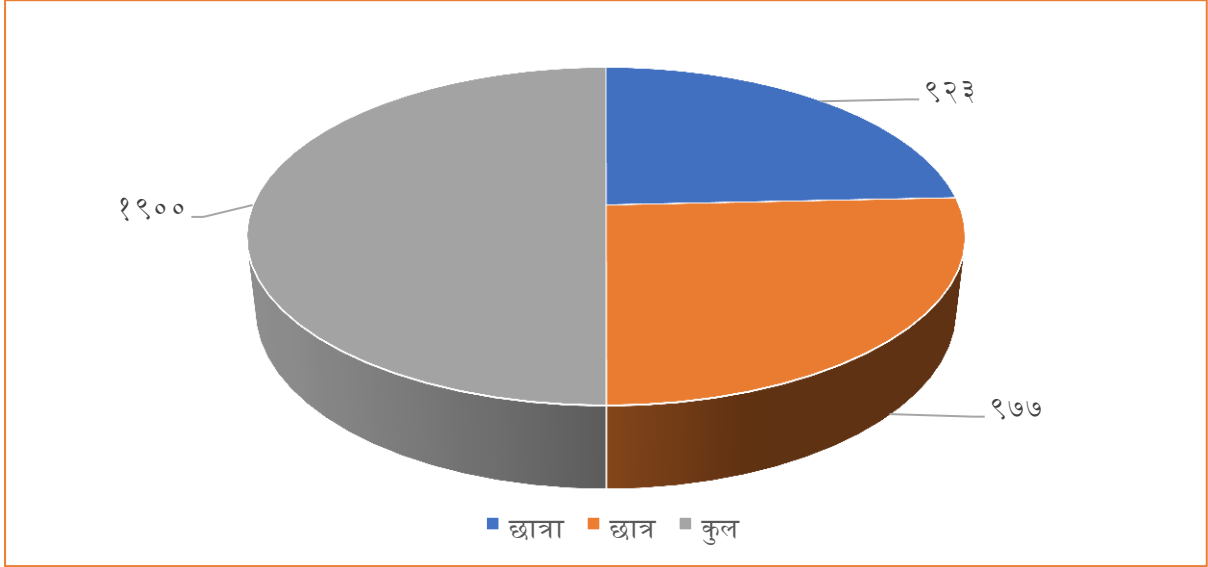
५.१.३ छात्रछात्राको विवरण

एकीकृत शैक्षिक सूचना व्यवस्थापन प्रणाली (IEMIS), २०८१ का अनुसार सिलीचोड गाउँपालिकामा अध्ययन गर्ने कुल विद्यार्थीहरूको सङ्ख्या १९०० रहेको छ। जसमध्ये छात्राको सङ्ख्या ९२३ (४८.६%) र छात्रको सङ्ख्या ९७७ (५१.४%) रहेको छ। यो पालिकामा छात्रा विद्यार्थीको तुलनामा छात्र विद्यार्थीको सङ्ख्या २.८% ले धेरै रहेको छ (तालीका ४६)।

तालिका ४६: सामुदायिक तथा संस्थागत विद्यालयको आधारमा छात्र छात्राको विवरण

विद्यार्थी	विद्यार्थी सङ्ख्या	प्रतिशत
छात्रा	९२३	४८.६
छात्र	९७७	५१.४
कुल	१९००	१००

स्रोत: एकीकृत शैक्षिक सूचना व्यवस्थापन प्रणाली (IEMIS), २०८०

चित्र १४: विद्यालयमा अध्ययनरत छात्रा र छात्रको विवरण

५.१.४ कक्षागत आधारमा छात्र छात्राको विवरण

कक्षागत विद्यार्थीको विवरणलाई हेर्ने हो भने सबै भन्दा धेरै बालबालिका बाल विकासमा रहेको देखिन्छ। बाल विकासमा कुल १९६ बालबालिकाहरू अध्ययनरत छन्। त्यस्तै गरेर कक्षा १ देखि ५ सम्म कुल ८२८ जना विद्यार्थी अध्ययन गर्दछन्, जसमा ४०३ छात्रा र ४२५ छात्रको सङ्ख्या रहेको छ। कक्षा १ देखि ५ सम्म क्रमशः १५१ जना, १४६ जना, १६६ जना, १७४ जना र १९१ जना विद्यार्थी अध्ययनरत छन्। त्यस्तै कक्षा ६ देखि ८ कक्षा सम्म कुल ४९२ जना विद्यार्थी अध्ययनरत छन् जसमा २४४ छात्रा र २४८ छात्र रहेका छन्। कक्षा ९ र १० मा छात्रा १५० र १६८ छात्र गरी कुल ३१८ विद्यार्थी अध्ययनरत छन्। त्यस्तै कक्षा ११-१२ मा कुल ६६ विद्यार्थी अध्ययनरत छन् (तालीका ४७)।

तालिका ४७: कक्षागत आधारमा छात्रछात्राको विवरण

क्र. सं.	कक्षागत/तहगत	छात्रा	%	छात्र	%	कुल जम्मा	%
१	बाल विकास केन्द्र	९५	१०.२९	१०१	१०.३४	१९६	१०.३२
२	कक्षा १	६७	७.२६	८४	८.६	१५१	७.९५
३	कक्षा २	६८	७.३७	७८	७.९८	१४६	७.६८
४	कक्षा ३	९१	९.८६	७५	७.६८	१६६	८.७४
५	कक्षा ४	८३	८.९९	९१	९.३१	१७४	९.१६
६	कक्षा ५	९४	१०.१८	९७	९.९३	१९१	१०.०५
कुल १-५		४०३	४३.६६	४२५	४३.५	८२८	४३.५८

७	कक्षा ६	९१	९.८६	७५	७.६८	१६६	८.७४
८	कक्षा ७	७९	८.५६	९२	९.४२	१७१	९.
९	कक्षा ८	७४	८.०२	८१	८.२९	१५५	८.१६
कुल ६-८		२४४	२६.४४	२४८	२५.३८	४९२	२५.८९
१०	कक्षा ९	८३	८.९९	१०९	११.१६	१९२	१०.११
११	कक्षा १०	६७	७.२६	५९	६.०४	१२६	६.६३
कुल ९-१०		१५०	१६.२५	१६८	१७.२	३१८	१६.७४
१२	कक्षा ११	२०	२.१७	२०	२.०५	४०	२.११
१३	कक्षा १२	११	१.१९	१५	१.५४	२६	१.३७
कुल ११-१२		३१	३.३६	३५	३.५८	६६	३.४७
कुल जम्मा		९२३	१००	९७७	१००	१९००	१००
स्रोत: एकीकृत शैक्षिक सूचना व्यवस्थापन प्रणाली (IEMIS), २०८१							

५.१.५ बाल विकास केन्द्रको विवरण

प्रारम्भिक बाल विकास शिक्षाको मुख्य आधार/जग भएकोले गाउँपालिकाले यसको प्रभावकारी व्यवस्थापनमा महत्वपूर्ण भूमिका खेलेको देखिन्छ । प्रारम्भिक बाल विकासलाई नेपालको संविधानले बालबालिकाको मौलिक हकमा उल्लेख गरेको छ । अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा सम्बन्धी ऐन, २०७५ मा प्रत्येक बालबालिकालाई प्रारम्भिक बाल विकास तथा शिक्षा पाउने अधिकारको सुनिश्चित गरेको छ । प्रारम्भिक बाल विकास राष्ट्रिय रणनीति (२०७७/८८) कार्यान्वयनमा रहेको छ । बाल विकास केन्द्रको सञ्चालनमा लागत सहभागिता सम्बन्धी राष्ट्रिय प्रारूप तयार भई कार्यान्वयनमा आएको छ । गाउँपालिकामा सञ्चालनमा रहेका ३० वटा विद्यालयमा बाल विकास कक्षाहरू सञ्चालनमा रहेका छन् (तालीका .....)

तालीका ४८: बाल विकास र विद्यार्थीको विवरण

क्र. सं.	विद्यालयको नाम	छात्र	छात्रा	कुल
१	सगरमाथा उ.मा.वि.ताम्कु	९	५	१४
२	जीवनज्योती मा.वि.मांतेवा	३	२	५
३	बालायाम्दाँ मा.वि.बाला	१	२	३
४	माहेश्वरी मा.वि.याफु	१	६	७
५	बाला मा.वि.बाला	४	३	७
६	कालिका मा.वि.नेवाटार	१	३	४
७	वागिेश्वरी नि.मा.वि. हिग'वा	०	४	४
८	महाकाली नि.मा.वि.बालाबेतिनी	१	४	५
९	भीमसेन नि.मा.वि.तमालुङ	२	३	५
१०	हिमालज्याति नि.मा.वि.पेलम्बा	५	१	६
११	सूर्योदय नि.मा.वि.बेन्दो	३	५	८
१२	क६'ञ्जे नि.मा.वि. मांतेवा	१०	७	१७
१३	अमरसिं नि.मा.वि.वेसिन्दा	२	१	३
१४	लक्ष्मी प्रा.वि.लाक'वा	३	१	४

१५	सिंहदेवी प्रा.वि.गम्दोक	१२	२	१४
१६	माहेश्वरी प्रा.वि. कोल्वा	४	३	७
१७	चन्द्रज्योति प्रा.वि. सिवा	०	३	३
१८	रमिते प्रा.वि.खानीगाउ	५	३	८
१९	हिमालय प्रा.वि.गोगने	४	८	१२
२०	ब'४ प्रा.वि.दांखिला	२	३	५
२१	जनसेवा प्रा.वि.मान्वा	४	५	९
२२	शिलिचोङ प्रा.वि. दाक	१	२	३
२३	बालकन्या प्रा.वि.होयाङला	०	४	४
२४	बरुण प्रा.वि.याफ'	४	०	४
२५	तिवा प्रा.वि. तिवा	३	२	५
२६	जलपा प्रा.वि.सिसूवाङ	४	४	८
२७	पूमारीकुण्टिका प्रा.वि.तेन्छेङ	३	३	६
२८	लालीगुरांस प्रा.वि. पेलुम्वा	१	१	२
२९	हिमाल फेदी प्रा.वि. याफ'	७	३	१०
३०	जनजागृति प्रा.वि. मांतेवा	२	२	४
	जम्मा	१०१	९५	१९६

स्रोत: एकीकृत शैक्षिक सूचना व्यवस्थापन प्रणाली (IEMIS), २०८०

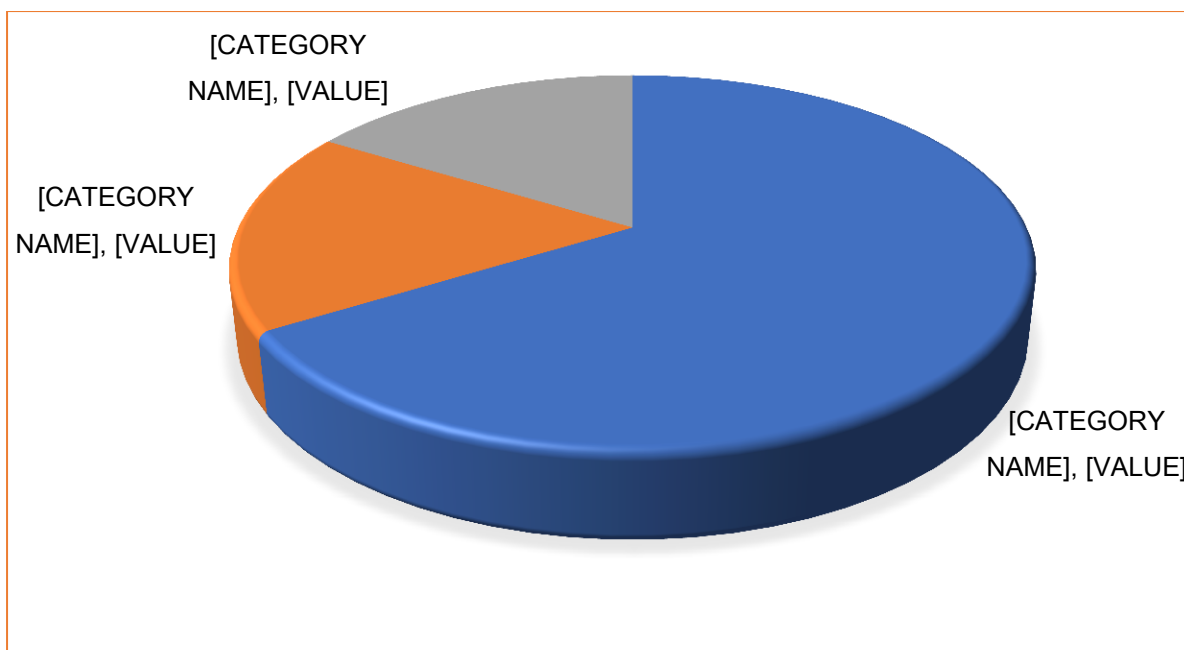
५.१.६ तहगत रूपमा कूल शिक्षको विवरण

गाउँपालिकामा कुल १५४ शिक्षक कार्यरत रहेका छन् । आधारभूत कक्षा १-५ सम्म १०२ शिक्षक कार्यरत छन् भने आधारभूत कक्षा ६-८ सम्म २७ जना शिक्षक कार्यरत छन् । माध्यामिक तह (कक्षा ९-१० र ११-१२) मा २५ जना शिक्षक कार्यरत छन् (तालीका ४९) ।

तालीका ४९: हाल कार्यरत शिक्षक सङ्ख्याको विवरण

क्र. सं.	तह	महिला शिक्षक	पुरुष शिक्षक	कुल
१	आधारभूत (कक्षा १ देखि ५ सम्म)	३९	६३	१०२
२	आधारभूत (कक्षा ६ देखि ८ सम्म)	८	१९	२७
३	माध्यामिक (कक्षा ९-१० सम्म)	३	२२	२५
	कुल	५०	१०४	१५४

स्रोत: एकीकृत शैक्षिक सूचना व्यवस्थापन प्रणाली (IEMIS), २०८०

चित्र १५: हाल कार्यरत शिक्षक सङ्ख्याको विवरण

विद्यार्थी शिक्षक अनुपात

यस गाउँपालिकामा जम्मा विद्यार्थी शिक्षक अनुपात १२:१ (१२ विद्यार्थी बराबर १ शिक्षक) रहेको देखिन्छ । तहगत रूपमा हेर्ने हो भने आ. वि. (१ देखि ५ सम्म) का शिक्षक विद्यार्थी अनुपात ८:१ देखिन्छ । विद्यार्थी शिक्षक अनुपात आधारभूत आधारभूत (कक्षा ६ देखि ८ सम्म), माध्यमिक (कक्षा ९-१० सम्म) कक्षाको विद्यार्थी शिक्षक अनुपात क्रमशः १८:१ र १३:१ रहेको देखिन्छ । पालिकाको कुल विद्यार्थी शिक्षक अनुपात १२:१ रहेको देखिन्छ (तालीका ५०) ।

तालीका ५०: गाउँपालिकामा विद्यार्थी शिक्षक अनुपात

क्र. सं.	तह	विद्यार्थी सङ्ख्या	शिक्षक सङ्ख्या	विद्यार्थी शिक्षक अनुपात
१	बाल विकास	१९६		-
२	आधारभूत (कक्षा १ देखि ५ सम्म)	८२८	१०२	८
३	आधारभूत (कक्षा ६ देखि ८ सम्म)	४९२	२७	१८
४	माध्यमिक (कक्षा ९ देखि १० सम्म)	३१८	२५	१३
५	माध्यमिक (कक्षा ११ देखि १२ सम्म)	६६		-
	कुल	१९००	१५४	१२

स्रोत: एकीकृत शैक्षिक सूचना व्यवस्थापन प्रणाली (IEMIS), २०८०

५.१.७ आधारभूत र माध्यमिक विद्यालयमा पहुँचको अवस्था

विद्यालयमा पुग्नको लागि सजिलो तथा विद्यालय नजिक हुने बालबालिकालाई ५ मिनेट देखि २० मिनेट सम्मको दूरी हिँड्नु पर्ने हुन्छ । तर कक्षा ६ देखि ८ सम्म पढ्ने बालबालिकाले भने ५ मिनेटको दूरी देखि

३०/३५ मिनेटको दूरी यात्रा गर्नु पर्ने देखिन्छ । माध्यामिक विद्यालय पढ्ने बालबालिकाको हकमा भने ५ मिनेटको दूरी देखि झण्डै १ घण्टाको यात्रा तयार गर्नु पर्ने देखिन्छ । तर केही वस्तिबाट भने टाढा भएको कारण बालबालिकाले माध्यामिक शिक्षा हासिल गर्न केही बालबालिकालाई १ घण्टा भन्दा पनि बढी समय लाग्ने स्थानीयहरूको भनाई रहेको छ ।

५.१.८ छात्रवृत्ति प्राप्त गर्ने विद्यार्थीको विवरण

गाउँपालिकामा छात्रवृत्ति पाउने छात्र तथा छात्राहरूको विवरण तलको तालिकामा समावेश गरिएको छ ।

तालिका ५१: छात्रावृत्ति प्राप्त गर्ने विद्यार्थीहरूको विवरण २०८१

क्र. सं.	विद्यालयको नाम	EMIS विवरण	विद्यार्थी सङ्ख्या	दर (रु. मा)	जम्मा रकम (रु. मा)
१	सगरमाथा उ.मा.वि.	११६	१०४	४००	४१६००
२	जीवनज्योती मा.वि.	३४	३४	४००	१३६००
३	बालायाम्दाङ मा.वि.	४१	४२	४००	१६८००
४	माहेश्वरी मा.वि.	५८	५१	४००	२०४००
५	बाला मा.वि.	३७	३६	४००	१४४००
६	कालिका मा.वि.	६८	६२	४००	२४८००
७	वागिेश्वरी नि.मा.वि.	३३	३३	४००	१३२००
८	महाकाली नि.मा.वि.	९	९	४००	३६००
९	भीमसेन नि.मा.वि.	३४	३०	४००	१२०००
१०	हिमालज्याति नि.मा.वि.	३१	३२	४००	१२८००
११	सूर्योदय नि.मा.वि.	४	४	४००	१६००
१२	कटुञ्जे नि.मा.वि.	३३	३२	४००	१२८००
१३	अमरसिं नि.मा.वि.	१६	१५	४००	६०००
१४	लक्ष्मी प्रा.वि.	२२	२२	४००	८८००
१५	सिंहदेवी प्रा.वि.	१७	१६	४००	६४००
१६	माहेश्वरी प्रा.वि.	१७	१७	४००	६८००
१७	चन्द्रज्योति प्रा.वि	१६	१३	४००	५२००
१८	रमिते प्रा.वि.	१३	१२	४००	४८००
१९	हिमालय प्रा.वि.	३२	३२	४००	१२८००
२०	सङ्खुवाप्रा.वि.शिवा	३	२	४००	८००
२१	बड प्रा.वि.	६	६	४००	२४००
२२	जनसेवा प्रा.वि.	२२	२२	४००	८८००
२३	शिलिचचोड प्रा.वि	५	६	४००	२४००
२४	बालकन्या प्रा.वि.	१६	१८	४००	७२००
२५	बरुण प्रा.वि.	९	९	४००	३६००
२६	सुनगाभा प्रा.वि.	३	२	४००	८००
२७	तिवा प्रा.वि.	४	४	४००	१६००
२८	नोदय प्रा.वि.	६	६	४००	२४००
२९	जलपा प्रा.वि.	९	७	४००	२८००
३०	शिवसक्ति प्रा.वि	१	१	४००	४००
३१	पूमारीपडका	६	६	४००	२४००
३२	लालीगुरांस प्रा.वि	४	४	४००	१६००

३३	विद्याश्वरी प्रा.वि.	५	५	४००	२०००
३४	हिमाल फेदी प्रा.वि.	७	७	४००	२८००
३५	जनजागृति प्रा.वि.	२	२	४००	८००
	जम्मा	७३९	७०३	४००	२८१२००

स्रोत: एकीकृत शैक्षिक सूचना व्यवस्थापन प्रणाली (IEMIS), २०८०

तालिका ५२: छात्रवृत्ति प्राप्त गर्ने विद्यार्थीहरूको विवरण २०८१

क्र. सं.	विद्यालयको नाम	अपाङ्ग छात्रवृत्ति 'ख' र 'ग' वर्ग			अपाङ्ग छात्रवृत्ति 'घ' वर्ग		
		विद्यार्थी सङ्ख्या	दर	जम्मा रकम (रु. मा)	विद्यार्थी सङ्ख्या	दर	जम्मा रकम (रु. मा)
१	सगरमाथा उ. मा.		३०००		८	१०००	८०००
२	जीवनज्योती मा.वि.	१	३०००	३०००			
३	बालायाम्दाङ मा.वि.				१	१०००	१०००
४	माहेश्वरी मा.वि.	३	३०००	९०००			
५	बाला मा.वि.बाला	१	३०००	३०००	१	१०००	१०००
६	कालिका मा.वि.	२	३०००	६०००			
७	हिमालज्याति नि.मा	३	३०००	९०००	१	१०००	१०००
८	कटुञ्जे नि.मा.				१	१०००	१०००
९	चन्द्रज्योति प्रा.वि	१	३०००	३०००	१	१०००	१०००
१०	हिमाल फेदी प्रा.				२	१०००	२०००
	कुल	११	३०००	३३०००	१५	१०००	१५०००

स्रोत: एकीकृत शैक्षिक सूचना व्यवस्थापन प्रणाली (IEMIS), २०८०

५.२ स्वास्थ्य तथा पोषण

सिलीचोङ गाउँपालिकाका स्थानीयहरूले गाउँपालिकाका स्वास्थ्य चौकीहरूबाटै प्राथमिक र आधारभूत तहको स्वास्थ्य सेवा लिएको पाइन्छ। प्राथमिक स्वास्थ्य चौकीहरूबाट प्रवाह हुने सेवाहरूमा प्रसूति सेवा, सामान्य स्वास्थ्य परीक्षण, खोप सेवा, सामान्य चिरफार, परिवार नियोजन सेवा, सुरक्षित मातृत्व सेवा आदि रहेका छन्। दीर्घ र गम्भीर प्रकारका रोगहरूको लागि स्थानीय निवासीहरू छिमेकी खाँदबारी नगरपालिका, धरान र विराटनगर जस्ता ठूला सहर जाने गरेका छन्। गाउँपालिकाका वडाहरूमा रहेका स्वास्थ्य चौकीहरूबाट प्राथमिक स्तरको स्वास्थ्य सेवा सहज रूपमा प्राप्त भएको देखिन्छ। तर यदि ठूला र जटिल समस्या आउँदा भने ठूला अस्पतालसम्म जान सडक तथा यातायातको सहज पहुँच नभएकोले स्थानीयको स्वास्थ्य सेवा पहुँचको अवस्था सहज छैन। यस गाउँपालिकामा रहेका सरकारी र निजी स्वास्थ्य संस्थाहरूको विवरण तलका उपशीर्षकमा प्रस्तुत गरिएको छ:

५.२.१ स्वास्थ्य संस्थाको विवरण

सिलीचोङ गाउँपालिकामा १ वटा प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, ३ वटा स्वास्थ्य चौकी र १ वटा आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र रहेका छन्। यी स्वास्थ्य संस्थाको स्थापन सबै ५ वडाको नागरिकलाई पायक पर्ने गरी राखिएको छ र स्थानीयलाई सेवा प्रदान गर्दै आएको छ। तर गाउँपालिका दुर्गम र कठिन भूगोलका कारण

मानव बस्ती पातलो रहेको छ जनसङ्ख्या पनि कम भएको कारण यहाँ निजी क्लिनिक तथा औषधी पसलहरू भने छैनन् ।

तालिका ५३: सिलीचोड गाउँपालिकामा सञ्चालनमा रहेका स्वास्थ्य संस्थाको विवरण

क्र. सं.	स्वास्थ्य संस्थाको नाम	वडा
१	स्वास्थ्य चौकी, सिसुवाखोला	१
२	स्वास्थ्य चौकी, बाला	२
३	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, ताम्कु	३
४	स्वास्थ्य चौकी, मांतेवा	४
५	आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र, याकु	५
६	सुरक्षित प्रसूती केन्द्र	सबै वडामा
७	सामुदायिक स्वास्थ्य एकाइ, खुँवा	
८	गाउँघर क्लिनिक - २० वटा	सबै वडामा
९	खोप क्लिनिक - २३ वटा	सबै वडामा
१०	सुरक्षित गर्भपतन सेवा केन्द्र	१
११	बाला आयुर्वेद औषधालय	२

स्रोत: एकीकृत स्वास्थ्य सूचना व्यवस्थापन प्रणाली (IHMS), २०८१

५.२.२. स्वास्थ्य संस्थामा उपलब्ध तथा कार्यरत चिकित्सक, स्वास्थ्यकर्मी र अन्य जनशक्ति विवरण

गाउँपालिकाको स्वास्थ्य शाखा अन्तर्गत मे.आ., हे. आ., नर्स, अहेव, अनमी, ल्याव अ. का. स. मा स्थायी र करारमा कार्यरत कुल जनशक्ति ८० जना रहेका छन् । यहाँ रहेका स्वास्थ्य संस्थाबाट यी कर्मचारीहरू आफूले पाएको जिम्मेवार भूमिका निर्वाह गरी स्थानीयलाई सेवा सुविधा दिँदै आएका छन् । यसले समग्र गाउँपालिका निवासीहरूको स्वास्थ्यमा सकारात्मक तथा गूणात्मक सुधार आएको देखिन्छ ।

तालिका ५४: स्वास्थ्य संस्थामा कार्यरत कर्मचारी

क्र. सं.	पद	स्वीकृत दरबन्दी सङ्ख्या	हाल कार्यरत सङ्ख्या			रिक्त दरबन्दी सङ्ख्या
			स्थायी	करार (कार्यक्रम)	करार (अन्य)	
१	मेडिकल अधिकृत	१	०	०	१	१
२	ज.स्वा.नि.	०	३	०	०	०
३	हे.अ.	५	२	०	०	३
४	स्टाफ नर्स पहेन	२	०	०	२	२
५	अ.न.मी.	१०	७	३	६	३
६	अ.हे.व.	१०	५	०	१०	३
७	ल्या. अ.	१	१	०	०	०
८	डार्क रुम अ.	०	०	०	१	०

९	अप्यथलिक असिस्टेन्ट	०	०	०	१	०
१०	विद्यालय नर्स	१	०	०	१	०
११	का. स.	०	०	०	७	०
जम्मा		३०	१८	३	२८	१२

स्रोत: एकीकृत स्वास्थ्य सूचना व्यवस्थापन प्रणाली (IHMS), २०८१

५.२.३ प्राथमिक स्वास्थ्य सेवाको पहुँचको अवस्था (प्रमुख बस्तीहरूबाट स्वास्थ्य संस्था पुग्न लाग्ने समय)

यो गाउँपालिका हिमालको काखमा अवस्थित गाउँपालिका हो। यहाँको भूगोल विकट र कठिन छ। यहाँको वडाका कतिपय वस्तिहरू छरिएर रहेका छन् भने विकट र विषम भूगोलका कारण सडक बाटोको पहुँच छैन। जसले गर्दा स्वास्थ्य केन्द्र सम्म पुग्न पनि कठिन रहेको छ। तर पनि यहाँ स्थापना गरिएका स्वास्थ्य सेवा केन्द्रहरू स्थानीयहरूलाई पायक पर्ने गरी स्थापन गरिएको छ। यहाँका ९५% घरबाट स्वास्थ्य संस्थाको दूरी अधिकतम २ घण्टाको पैदल यात्रामा पुग्न सकिन्छ। यस्तो विषम परिवेशमा पनि यहाँका स्वास्थ्य क्षेत्रमा काम गर्ने स्वास्थ्य कर्मीहरूले गाउँपालिकाको सबै स्थानमा स्वास्थ्य सेवा प्रवाह गरेको पाइन्छ।

५.२.४ उपलब्ध स्वास्थ्य सेवा तथा सुविधा

गाउँपालिकामा रहेका स्वास्थ्य सेवा केन्द्रहरूले, प्रसूति सेवा, क्लिनिक सेवा, परिवार नियोजनको अस्थायी विधि र अस्थायी साधन उपलब्ध गराउने, खोप कार्यक्रम, परामर्श सेवा, सुरक्षित मातृत्व सेवा तथा नियमित जाँच तथा कार्यक्रम जस्ता कार्य गर्दै आएका छन्।

तालिका ५५: स्वास्थ्य सेवा केन्द्रमा उपलब्ध स्वास्थ्य सेवा तथा सुविधा

स्वास्थ्य संस्थाको नाम	वडा	प्रसूति सेवा	क्लिनिक	परिवार नियोजनका अस्थायी सेवा	खोप	परामर्श सेवा	सुरक्षित मातृत्व सेवा
स्वास्थ्य चौकी, सिसुवाखोला	१	छ	छ	छ	छ	छ	छ
स्वास्थ्य चौकी, बाला	२	छ	छ	छ	छ	छ	छ
प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, ताम्कु	३	छ	छ	छ	छ	छ	छ
स्वास्थ्य चौकी, माडतेवा	४	छ	छ	छ	छ	छ	छ
सबै स्वास्थ्य केन्द्रको उल्लेख गर्ने							

स्रोत: एकीकृत स्वास्थ्य सूचना व्यवस्थापन प्रणाली) IHMS(, २०८१

५.२.५ खोप सेवा

गर्भवती महिलाको स्वास्थ्यले बाल स्वास्थ्यको समेत निर्धारण गर्दछ। गर्भवती महिलाका लागि पोषणयुक्त खाना, नियमित स्वास्थ्य परीक्षण, आइरन चक्कीको नियमित सेवन, टि. टि. सुई लगाउने तथा नवजात

शिशुको सुरक्षित जन्म बाल बचावटका आधार हुन् । सिलीचोड गाउँपालिका पूर्ण खोप युक्त गाउँपालिका हो । नेपाल सरकारबाट निशुल्क प्रदान गरिएको सबै खोप सत प्रतिशत बाल बालिकामा (यहाँका खोप लगाउने उमेर समूहका सबै बाल बालिकामा) उपयोग गरिएको देखिन्छ ।

तालिका ५.६: खोप लिएका बालबालिकाको विवरण

क्र. स.	खोपको विवरण	खोप पाउने बालबालिकाको सङ्ख्या
१	डिपिटि, हेपीबी, हेपीबी३	१००%
२	बिसीजी	१००%
३	पोलियो	१००%
४	दादुरा/रूबेला	१००%
५	जापनिज ईन्सेफलाइटिस	१००%

स्रोत: एकीकृत स्वास्थ्य सूचना व्यवस्थापन प्रणाली (IHMS), २०८०

५.२.६ प्रमुख रोग र उपचार सम्बन्धी विवरण

गाउँपालिकामा विभिन्न १३ प्रकारका प्रमुख रोग पहिचान गरिएको छ । पहिचान भएका रोगहरूमा सबै भन्दा बढी टाउको दुख्ने बिरामी रहेका छन् भने ग्यास्ट्रिक, सामान्य ज्वरो, घाउ तथा घाइते, झाडा पखाला लगायतका रोग मुख्य छन् ।

Disease Name	Total Number	% as of total OPD Cases	Rank
Headache	1551	14	1
Gastritis(APD)	770	7	2
Common Syntopms Fever	728	7	3
Cut & Injury	668	6	4
Presumed Non-Infectious Diarrhoea	600	5	5
Common Syntopms Cough	443	4	6
Conjunctivitis Cases	431	4	7
Intestinal Worms	385	3	8
Cardiovascular & Respiratory related HTN	378	3	9
Dermatitis/Eczema	378	3	10

स्रोत: एकीकृत स्वास्थ्य सूचना व्यवस्थापन प्रणाली (IHMS), २०८०

५.२.७ परिवार नियोजनाका साधन प्रयोग

गाउँपालिकामा विवाहित महिला तथा पुरुषले परिवार योजना सन्तुलन राख्न परिवार नियोजनाका विभिन्न साधनहरू प्रयोग गर्दै आएको देखिन्छ । तलको तालिकामा समावेश गरिएको छ ।

Number of neonatal death	2	2	2
Family Planning			
FP New acceptors as % of WRA(all modern FP methods)	14	8	10
Contraceptive Prevalence Rate(modern methods-unadjusted)	45	35	45
Current Users-Condom	59	47	49
Current Users-Pills	50	41	50
Current Users-Depo	332	239	242
Current Users -IUCD	11	10	11
Current Users -Implant	648	647	673

स्रोत: एकीकृत स्वास्थ्य सूचना व्यवस्थापन प्रणाली (IHMIS), २०८०/८१

५.३ खानेपानी तथा सरसफाइ

शुद्ध तथा स्वच्छ खानेपानी मानव स्वास्थ्यको प्रमुख आधार हो । खानेपानी तथा सरसफाइको मानव स्वास्थ्यसँग प्रत्यक्ष सम्बन्ध हुने गर्दछ भने स्वस्थ खानेपानी नागरिकको आधारभूत आवश्यकता समेत हो । गाउँपालिकामा खानेपानीको मुख्य स्रोत मूल र खोला हो । यो गाउँपालिका ग्रामीण परिवेशको भएको कारण यहाँ फोहोर मैला, दुर्गन्ध आदि जस्ता समस्या छैन, तर पनि बर्सातको समयमा यहाँ मुहानहरू धमिलो हुने गर्दछ । यसको कारण यहाँका मानिस बिरामी पर्ने गरेको पाइन्छ । खानेपानी तथा सरसफाइको बारेमा तलका उपशीर्षकहरूमा व्याख्या गरिएको छः

५.३.१ खानेपानीको स्रोतको विवरण

गाउँपालिका जल सम्पदाले धनी छ । यसका बाबजुद पनि यहाँका मानिसले शुद्ध तथा सफा पानी खान पाएको देखिँदैन । पालिकामा प्रयोग गरेका खानेपानीका मुहान तथा स्रोतहरू तलको तालिकामा समावेश गरिएको छ ।

तालिका ५७: गाउँपालिकामा सञ्चालन गरिएको खानेपानीको मुख्य स्रोतको विवरण

क्र. सं.	खानेपानीको स्रोतको नाम	स्थान
१	तारेभिर खाने पानी	वडा १
२	देवीथान सावाखोला खानेपानी	वडा १
३	दंग्बुवा खालीखोला	वडा १
४	लाकी खोला खानेपानी	वडा २
५	बेस्क पिक्चुरी खानेपानी	वडा २
६	यासावा पिखुवा खोला खानेपानी	वडा २
७	भुलभुले बखुङ्गवा खानेपानी	वडा २
८	भालुखोप खानेपानी	वडा ३
९	याचम्खा खानेपानी	वडा ३
१०	खावेवा खानेपानी	वडा ३
११	गोपेनी खानेपानी	वडा ३
१२	ओखरबोटे खानेपानी	वडा ३
१३	पिखुवा खानेपानी	वडा ३
१४	पाइसे खानेपानी	वडा ४
१५	सुसे घोमुल खानेपानी	वडा ४
१६	ढेवा खानेपानी	वडा ४

१७	एकले खोला खानेपानी	वडा ४
१८	बगुवा खानेपानी	वडा ४

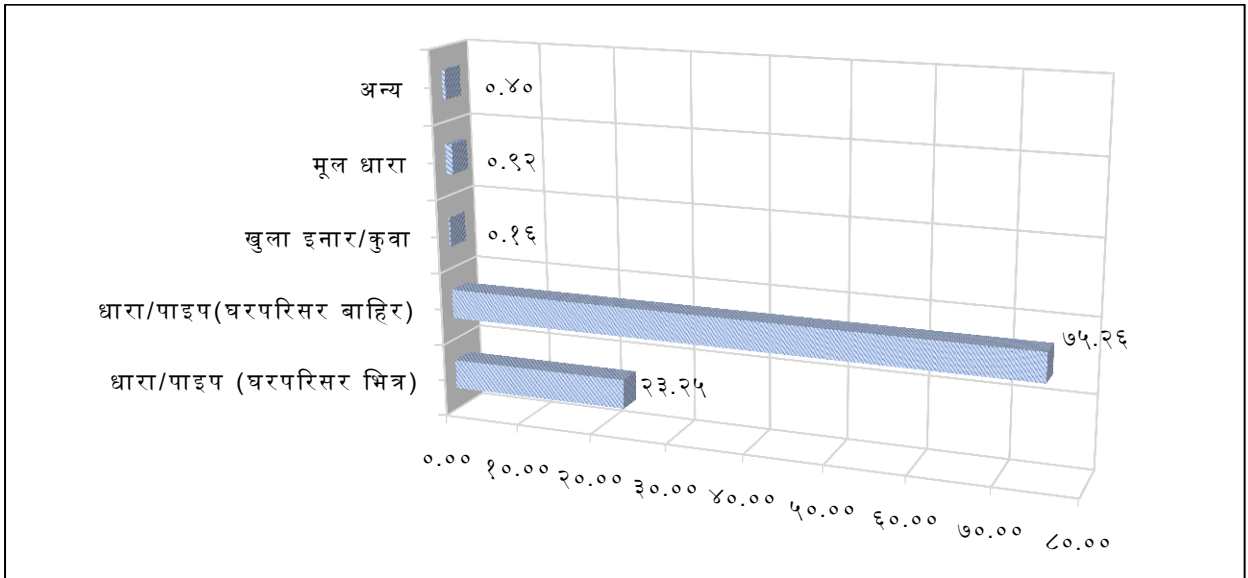
स्रोत: वडा कार्यालय, सिलीचोङ गाउँपालिका, २०८१

राष्ट्रिय जनगणना, २०७८ का अनुसार गाउँपालिकाका कुल घर धुरी मध्ये सबैभन्दा बढी ७५.२६% घर धुरीले धारा/पाइप(घर परिसर बाहिर) को पानी प्रयोग गरेको देखिन्छ भने २३.२५% घर धारा/पाइप (घर परिसर भित्र) को पानी र बाँकी ३७ घर धुरीले मूल धारा, खुला कुवा तथा अन्य पानीको स्रोत प्रयोग गरेको पाइन्छ । घर धुरीले प्रयोग गर्ने खानेपानीको मुख्य स्रोतको विवरण तलको तालिका र चित्रमा देखाइएको छ।

तालिका ५८: घर धुरीले प्रयोग गर्ने खानेपानीको मुख्य स्रोत

क्र. सं.	खानेपानीको स्रोत	घर धुरी	प्रतिशत
१	धारा/पाइप (घर परिसर भित्र)	५७९	२३.२५
२	धारा/पाइप(घर परिसर बाहिर)	१८७४	७५.२६
३	खुला इनार/कुवा	४	०.१६
४	मूल धारा	२३	०.९२
५	अन्य	१०	०.४०
	कुल	२४९०	१००

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

चित्र १६: घर धुरीले प्रयोग गर्ने खानेपानीको मुख्य स्रोत

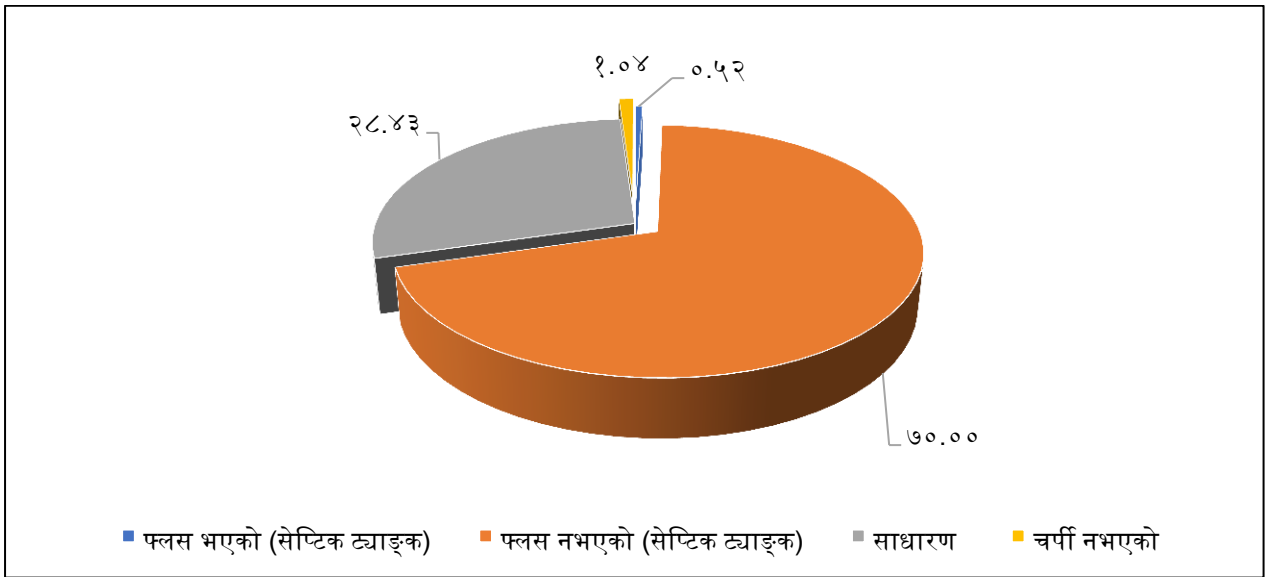
५.३.२ शौचालय प्रयोगको अवस्था

राष्ट्रिय जनगणना, २०७८ का अनुसार गाउँपालिकाको ९८.०६% घर धुरीमा शौचालय व्यवस्था छ । जस मध्य २७% घर धुरीमा फ्लस शौचालय सेफ्टी टैंक सहितको र ७७.८८ मा साधारण शौचालय रहेको छ । गाउँपालिकाको कुल १४९ (२.८५%) घर धुरीमा शौचालय छैन । सबै भन्दा बढी शौचालय नहुने घर धुरी वडा ३ मा ७७ रहेका छन् (तालिका ५९) ।

तालिका ५९: शौचालय सुविधाको प्रकार अनुसार घरपरिवारको सङ्ख्या

क्र. सं.	शौचालय	घर धुरी	प्रतिशत
१	फ्लस भएको (सेप्टिक ट्याङ्क)	१३	०.५२
२	फ्लस नभएको (सेप्टिक ट्याङ्क)	१७४३	७०.००
३	साधारण	७०८	२८.४३
४	चर्पी नभएको	२६	१.०४
	कुल	२४९०	१००

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

चित्र १७: शौचालय सुविधाको प्रकार अनुसार घरपरिवारको सङ्ख्या

५.३.३ सार्वजनिक शौचालय

गाउँपालिकाको सबै बडा कार्यालयहरूमा, मुख्य पर्यटकीय स्थानहरूमा, सबै सरकारी कार्यालयहरूमा सार्वजनिक शौचालयको व्यवस्था गरिएको छ। बजार विस्तार हुँदै जाँदा जनघनत्व बढ्दै जाँदा आवश्यकता हेरी पायक पर्ने स्थानहरूमा थप सार्वजनिक शौचालय निर्माण गर्दै जानु पर्ने देखिन्छ।

५.३.४ फोहोरमैला व्यवस्थापन

यो गाउँपालिका पूर्ण रूपमा बजार तथा बजार केन्द्रको रूपमा विकास भएको छैन। यो पूर्ण रूपमा ग्रामीण परिवेशमा नै रहेको छ। त्यसकारण यहाँका घर धुरीबाट उत्पन्न हुने फोहोर व्यवस्थापन आफैले गर्ने गरेका छन्। प्लास्टिक जन्य फोहोरलाई सङ्कलन गरेर जलाउने, सड्ने तथा गल्ने फोहोरलाई खेतबारीमा प्रयोग गर्ने र सिसा जन्य फोहोरलाई सङ्कलन गरेर बेच्ने गरेको पाइन्छ।

५.३.५ ढल व्यवस्थापन

गाउँपालिकाको मुख्य सडकको दायाँ बायाँ मुख्य बस्ती क्षेत्रमा केही भिरालो जस्तो बनाएर खुला नालको व्यवस्था गरिएको छ। तर फोहोर पानी बग्ने ढल भने निर्माण गरिएको छैन।

५.४ महिला, बालबालिका तथा सामाजिक समावेशीकरण

५.४.१ बाल विवाहको अवस्था

कानुनी रूपमा बाल विवाहलाई बन्देज लगाइएको छ । तर पनि यो गाउँपालिकामा बाल विवाह हुने गरेको पाइन्छ । यहाँ कतिको सङ्ख्यामा बाल विवाह छ बन्ने यकिन भने छैन ।

५.४.२ कामदारको रूपमा घर बाहिर रहेका बालबालिका/बाल श्रम

नेपालको संविधानको धारा ३९ को उपधारा ४ मा कुनै पनि बालबालिकालाई कल कारखाना, खानी वा यस्तै अन्य जोखिम पूर्ण काममा लगाउन बन्देज लगाएको छ । बालबालिका सम्बन्धी ऐन, २०७५ को दफा ७ को उपदफा (६) मा प्रत्येक बालबालिकालाई आर्थिक शोषण हुनबाट संरक्षण पाउने अधिकार उल्लेख गरिएको छ । उपदफा (९) ले १४ वर्षमुनिका बालबालिकालाई जोखिमपूर्ण काममा लगाउन वा घरेलु कामदार वा कमलरीको रूपमा राख्न नहुने व्यवस्था उल्लेख गरेको छ । अन्तराष्ट्रिय श्रम सङ्गठन अन्तर्गत रोजगारीमा संलग्न हुन पाउने न्यूनतम उमेर सम्बन्धी माहासन्धि, १९७३ (नं.१३८) ले १८ वर्षमुनिका बालबालिकालाई जोखिमपूर्ण श्रममा लगाउन निषेध गरेको छ । तर 'आर्थिक र शैक्षिक सुविधा पर्याप्त विकसित नभएका राष्ट्रहरूका सन्दर्भमा भने यदि पर्याप्त शिक्षा, स्वास्थ्य, नैतिकताको दृष्टिबाट पूर्ण सुरक्षित भएमा १४ वर्षदेखि नै बालबालिकालाई काममा लगाउन सकिने' व्यवस्था छ । बालबालिका सम्बन्धी ऐन, २०७५ को दफा ४८ अनुसार जबरजस्ती वा बाँधुवा प्रकृतिका वा जोखिमपूर्ण वा निकृष्ट प्रकृतिको वा प्रचलित कानुन विपरीत श्रममा संलग्न भई जीवनयापन गरिरहेका बालबालिका विशेष संरक्षणको आवश्यकता भएका बालबालिका हुन् । श्रम ऐन, २०७४ को दफा ५ बमोजिम कसैले पनि बालबालिकालाई कानुन विपरीत हुने गरी कुनै काममा लगाउनु हुँदैन भन्ने व्यवस्था भएको छ । विशुद्ध कामदारको रूपमा बालबालिकालाई प्रयोग गरेर बाल श्रम भने छैन र यस्तो किसिमको तथ्य वडा कार्यालयमा पनि रेकर्ड भएको पाइँदैन ।

५.५ युवा तथा खेलकुद र मनोरञ्जन

गाउँपालिकाको राजनीतिक, आर्थिक, सामाजिक र सांस्कृतिक रूपान्तरणमा युवावर्गको भूमिका महत्वपूर्ण हुने गर्दछ । स्वस्थ तथा अनुशासित नागरिक र समाजको सृजना गर्न खेलकुदलाई प्रमुख आधारको रूपमा लिइन्छ । गाउँपालिकाको प्रतिष्ठा वृद्धि गर्ने र विभिन्न सम्प्रदाय, भाषा तथा संस्कृति एवम् समुदायबीच एकता कायम गरी राष्ट्रिय विकासको अभियानमा एकजुट बनाउन खेलकुदको योगदान महत्वपूर्ण रहेको हुन्छ।

गाउँपालिकाको खेलकुद क्षेत्रलाई विकास गर्न गाउँपालिकाले खेलकुद तथा मनोरञ्जनको क्षेत्रमा नीतिगत व्यवस्था गरी लगानीको वातावरण तयार गर्नु पर्ने हुन्छ । हालको अवस्थामा रहेको विद्यमान साङ्गठनिक ढाँचामा समय सापेक्ष सुधार गर्नु पर्ने हुन्छ । गाउँपालिकाको खेल क्षेत्रमा विकास गर्न सरकारी, गैरसरकारी एवम् निजी क्षेत्र बीच समन्वय, सहकार्य एवम् साझेदारीको वातावरण सिर्जना गर्न सक्नु पर्छ । खेलकुदको

विकास र विस्तार गर्न युवालाई लक्षित गर्दै खेललाई युवाहरूको जीवनको अभिन्न अङ्ग बनाउने प्रयास गरिनु पर्दछ ।

५.५.१ खेलमैदान, पार्क, पिकनिक स्थल तथा मनोरञ्जनस्थल सम्बन्धी विवरण

खेलकुदको माध्यमबाट शारीरिक, मानसिक, बौद्धिक, संवेगात्मक र नैतिकवान् मानव संसाधनको विकास गरी अनुशासित र मर्यादित समाज निर्माण गर्दै खेलकुदलाई रोजगारमूलक व्यवसायको रूपमा समेत स्थापित गर्न स्थानीय तहदेखि नै कार्यक्रम सञ्चालन गरी “सबैको लागि खेलकुद” भन्ने अभियानलाई साकार पार्न गाउँपालिकामा खेलकुदसँग सम्बन्धित पूर्वाधार निर्माण, प्रशिक्षण, प्रतियोगिता र प्रोत्साहनका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

सिलीचोड गाउँपालिकामा सबै ५ वटा वडामा साना ठूला खेल मैदान रहेका छन् । तर सबै वडाका रहेका खेल मैदान पूर्वाधार विहीन छन् । यदि पालिकाको युवालाई प्रत्यक्ष खेलसँग जोड्ने हो भने सबै वडामा सुविधा सम्पन्न वडा स्तरीय खेल मैदानको आवश्यकता देखिन्छ ।

तालिका ६०: खेल मैदानको विवरण

क्र. सं.	खेल मैदानको नाम	स्थान	वडा	कैफियत
१	सिक्तेमटार, छुदाक, तिवाटार चेपपचेवा, तेडछोड, याङसीमा र गोगने, गौरी खोला, नेवाटार, छुदाक, रियाम्मा, चेप्चेपार होयाङ्ला	सिसुवाखोला	१	स्तरोन्नती गर्नु पर्ने
२	थाम्दाङमा वडा स्तरीय खेल मैदान पूर्वाधार	थाम्दाङ	२	प्रस्तावित
३	ताम्कुमा गाउँपालिका स्तरीय खेल मैदान निर्माण गर्ने	ताम्कु क्षेत्र	३	प्रस्तावित
४	माङतेवा, जिवन ज्योति मा.वि. सँगै भागमा रहेको खेल मैदान	माङतेवा क्षेत्र	४	स्तरोन्नती गर्नु पर्ने
५	याफु, स्वतन्त्र पेन्तिकोष्टल क्रिष्चियन मण्डलिको खेल मैदान	याफु क्षेत्र	५	स्तरोन्नती गर्नु पर्ने

स्रोत: स्थालगत सर्वेक्षण, २०८०

५.५.२ व्यावसायिक खेलाडीको विवरण

स्थानीय खेल मैदानले राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय स्तरका खेलाडीहरू उत्पादन गर्छ । त्यसको लागि स्थानीय तहमा खेलकुदको पूर्ण रूपमा पूर्वाधारको कास गर्नु पर्ने हुन्छ । यो गाउँपालिकामा पनि क्षेत्रीय तहको खेलाडीहरू रहेका छन् । .....

५.६ कला, भाषा तथा संस्कृति

सांस्कृतिक हिसाबले हेर्दा सिलीचोड गाउँपालिका निक्कै सम्पन्न रहेको छ । कुलुङ, मेवाहाङ, राई, बि.क., तामाङ, क्षेत्री, नाचिरिङ, शेर्पा, थुलुङ, खालिङ, परियार, साङपाङ, चाम्लिङ, नेवार, ब्राह्मण पहाडी

लगायत १६ भन्दा बढी जात जाति बसोबास गर्छन् भने यी जात जातिले कुलुङ्, मेवाहाङ्, नेपाली, तामाङ्, नाछिरिङ्, शेर्पा, थुलुङ्, राई, खालिङ्, साङ्पाङ्, बान्तवा, साङ्केतिक भाषा, चाम्लिङ्, भोटे लगायतका १५ भन्दा बढी मातृभाषा बोलीचालीको रूपमा प्रयोग गर्ने गरेको पाइन्छ । यी जात जातिले मान्ने किराँत, हिन्दु, बौद्ध, प्रकृति पूजक, क्रिष्चियन जस्ता धर्म मान्ने गरेका छन् भने । यति धेरै जाती र धर्मको स-मिश्रण सिलीचोङ् जस्तो सानो आकार भएको जनसङ्ख्या र सानो भूगोल भित्र अन्तर निहित छ । यहाँका जात जातीका आ-आफ्नै भेष, भूषा, रीति रिवाज, कला, धर्म, संस्कृति, खानपान रहन सहन, जात्रा, चाड, पर्व, मेला लगायतका विभिन्न विशेषताले यहाँको मानिसले प्रयोग गर्ने कला भाषा तथा साँस्कृतिको उत्कृष्टता झल्काउँछ । यस गाउँपालिकामा सबै धर्म मान्ने मानिसहरूमा धार्मिक सहिष्णुता रहेको पाइन्छ भने यहाँ सबै धर्म र साँस्कृतिसँग सम्बन्धित मठ मन्दिर, चर्च, गुम्बा र मस्जिदहरू रहेका छन् । माघे सक्रान्ति, यक्वा तङ्नाम (वैशाख पूर्णिमा) 'सिसेक्पा तङ्नाम (साउने सक्रान्ति), 'चासोक तङ्नाम' (मङ्सिरे पूर्णिमा) आदि पर्दछन् । त्यसैगरी माङ्गेना, ताप्फेङ्जस्ता पारिवारिक अनुष्ठानहरू पनि लिम्बू मौलिक चाडभित्र पर्छन् । त्यसै गरेर दशै, तिहार, तीज, माघे सक्रान्ति, ल्होसार, क्रिसमस पनि यहाँका प्रमुख चाडपर्वहरू हुन् । आफ्नो मौलिक संस्कृतिलाई बाह्य संस्कृतिको प्रभावबाट बचाउँदै मौलिक संस्कृतिलाई सम्बर्द्धन गर्न, मौलिक संस्कृतिमा निहित अमूर्त सम्पदा गीत, सङ्गीत र नृत्य तथा वाद्यवादनलाई लिम्बू जातिको चेतनामा आएको परिवर्तनसँगसँगै सम सापेक्ष ढङ्गले विकास गर्न तथा गीत, सङ्गीत र नाट्यकलाको माध्यमबाट लिम्बू भाषा, संस्कृति र जातिको विकास गर्न गीत, सङ्गीत तथा नृत्य र नाट्यकलालाई अन्य समुदायको माझमा ल्याउन पनि कामहरू अगाडी बढ्दै गएको छ । यो सानो भूगोल भित्रको विविधता नै यहाँको साँस्कृतिक सम्पन्नता हो।

क्र.सं.	मन्दिर	क्र.सं.	गुम्बा	क्र.सं.	चर्च
१.	खुइसीधाम, सिसुवा	१.	चित्रे, सिसुवा	१.	वर्गैचा/इन्खे चर्च मण्डली, याफु
२.	खेम्पालुङ, सिसुवा	२.	उर्जेन नाम्दो छेलिंग गुम्बा, ताम्कु	२.	परमेश्वरको मण्डली, मांतेवा
३.	साल्या पोखरी, ताम्कु	३.	सैसिमा गुम्बा, याफु	३.	पिसुवा चर्च मण्डली, याफु
४.	न्युरिरी पोखरी, बाला	४.	खेम्पालुङ गुम्बा, याफु	४.	प्रतिज्ञा चर्च मण्डली, याफु
५.	सातकन्या महाकाली, बाला	५.	देकिछोलिङ्ग गुम्बा, याफु		
६.	सुर्के उपासी देवी, ताम्कु				
७.	धर्मद्वार खेम्पालुङ, ताम्कु				
८.	सोद्वसय धाम, मांतेवा				
९.	साल्याधाम मन्दिर, मांतेवा				
१०.	स्रोद्वभुमे मन्दिर, याफु				

क्र.सं.	चाडपर्व	मेलाहरुको नाम	मनाइने महिना	मनाउने जातजाति
१	चाक्चाकुर, दशैं, तिहार, साउने संक्रान्ति, संसारी पुजा, ल्होसार, आइतवारे पूजा, चाक्चाकुर पूर्णिमा, उधौली / उभौली, क्रिसमस, माघे संक्रान्ती, चैते दशैं, भूमि पुजा (चारी पूजा)	राँके मेला, फिर्के मेला भदौरे पूर्णिमा, धाण्य पूर्णिमा, चण्डी पूर्णिमा मेला, मंसीरे पूर्णिमा मेला, न्युरेनी धाम मेला	भदौ, असोज, साउन, भदौ, मंसिर, पुष, वैशाख, फागुन	कुलुङ, मेवाहाङ, राई, कामी, तामाङ, छेत्री, शेर्पा, नाछिरिङ, थुलुङ, खालिङ, दमाई, चाम्लीङ, वान्तवा, साङपाङ ।

५.७ शान्ति तथा सुरक्षाको अवस्था

गाउँपालिकामा हाल सम्म त्यस्तो प्रकारको जनमानसमा हुने हिंसाको घटना भएका छैनन् । यहाँको समाज समावेशीलाई आत्म सम्मान गर्दै एक आपसमा मिलेर बसेको धार्मिक सहिष्णुता र एक अर्काको अस्तित्व, पाइन्छ । तर पनि गाउँपालिकाको सुरक्षा व्यवस्थालाई ध्यानमा राख्दै सबै वडामा प्रहरी चौकी रहेको छ । यसले स्थानीय जनमानसमा सुरक्षाको प्रत्याभुती गराएको छ । यसको साथै वडा ३ को वाला क्षेत्रमा मकालु वरुण राष्ट्रिय निकुञ्जको सुरक्षातर्फ खटिएको एक सैन्य टुकटी/क्याम्प पनि रहेको छ ।

तालिका ६१: सुरक्षा संस्थाको नाम

क्र. सं.	सुरक्षा संस्थाको नाम	१	२	३	४	५	कुल
१	ईलाका प्रहरी कार्यालय, याफू					१	१
२	प्रहरी चौकी, सिसुवाटार		१				१
३	प्रहरी चौकी, माङ्तेवा				१		१
४	प्रहरी चौकी सिसुवाटार, संखुवासभा		१				१
५	प्रहरी चौकी, तम्कु			१			१
६	श्री केवल जंग गुल्म			१			१
	कुल		२	२	१	१	६

स्रोत: सिलिछोङ गाउँपालिका, २०८२

परिच्छेद ६: वन तथा वातावरणीय स्थिति

६.१ वन क्षेत्रको अवस्था

६.१.१ वन क्षेत्र, वनको स्थिति र प्रकार सम्बन्धी विवरण

सिलीचोड गाउँपालिका मकालु वरुण राष्ट्रिय निकुञ्जको मध्यवर्ती क्षेत्रमा अवस्थित छ। यो गाउँपालिकाको सबै भन्दा बढी क्षेत्रफल वनले ढाकेको छ। गाउँपालिकाको करिब दुई तिहाइ भाग वनले ओगटेको छ। यो राष्ट्रिय निकुञ्जको सीमावर्ती क्षेत्र भएको कारणले पनि यहाँ निजी वन क्षेत्र रहेको छ। यसलाई विशेष गरेर कृषि वनसँग जोडेर कृषि वनको उत्पादन अलैंची, लोक्ता, अल्लो, रुद्राक्ष, अन्य जडीबुटीहरू उत्पादन गर्ने र यसबाट आर्थिक लाभ लिने गरेको देखिन्छ तर उत्पादन परिणाम र आम्दानीको कुनै पनि आधिकारिक तथ्याङ्क छैन।

मध्यवर्ती/सामुदायिक वनको सङ्ख्या ४१ वटा रहेको छ। वडा ४ मा १२ वटा र ३ मा ९ वटा वन रहेको छ भने सबै भन्दा कम वडा ५ मा जम्मा ४ वटा रहेको छ (सिलीचोड गाउँपालिका, २०८२)। वन क्षेत्र सम्बन्धी विवरण तालिका ६२ मा समावेश गरिएको छ।

तालिका ६२: गाउँपालिका रहेको वनको विवरण

क्र. सं.	सामुदायिक वन	वडा	कैफियत
१	सिंह पोखरी मध्यवर्ती क्षेत्र	१	
२	बुकुरचोङ्ग मध्यवर्ती क्षेत्र	१	
३	मिलन मध्यवर्ती क्षेत्र	१	
४	सिंहदेवी मध्यवर्ती क्षेत्र	१	
५	जलकन्या कालिका मध्यवर्ती क्षेत्र	१	
६	तारेभिर मध्यवर्ती क्षेत्र	१	
७	सिलीचोड मध्यवर्ती क्षेत्र	१	
८	साउनेथाम मध्यवर्ती क्षेत्र	१	
९	यायोख्खा मध्यवर्ती क्षेत्र	२	
१०	बालाणखा मध्यवर्ती क्षेत्र	२	
११	जलकन्या मध्यवर्ती क्षेत्र	२	
१२	महाकाली मध्यवर्ती क्षेत्र	२	
१३	सिंहदेवी मध्यवर्ती क्षेत्र	२	
१४	हिसुहिमुखम मध्यवर्ती क्षेत्र	२	
१५	याम्दाङ मध्यवर्ती क्षेत्र	२	
१६	मिश्रित मिलन मध्यवर्ती क्षेत्र	२	
१७	पाईसपानी मध्यवर्ती क्षेत्र	३	

१८	मूलपानी मध्यवर्ती क्षेत्र	३	
१९	लालीगुराँस मध्यवर्ती क्षेत्र	३	
२०	पिप्लुङ्ग मध्यवर्ती क्षेत्र	३	
२१	सङ्खुवा मध्यवर्ती क्षेत्र	३	
२२	खिलखिस्का मध्यवर्ती क्षेत्र	३	
२३	मुनाल मध्यवर्ती क्षेत्र	३	
२४	सामोवा तुतोवा मध्यवर्ती क्षेत्र	३	
२५	नागीटार मध्यवर्ती क्षेत्र	३	
२६	साल्पा पोखरी मध्यवर्ती क्षेत्र	४	
२७	मुना मध्यवर्ती क्षेत्र	४	
२८	अरूण मध्यवर्ती क्षेत्र	४	
२९	सुनाखरी मध्यवर्ती क्षेत्र	४	
३०	देउराली मध्यवर्ती क्षेत्र	४	
३१	अरूण मध्यवर्ती क्षेत्र	४	
३२	कल्याण मध्यवर्ती क्षेत्र	४	
३३	बगुवा खोला मध्यवर्ती क्षेत्र	४	
३४	सयपत्री मध्यवर्ती क्षेत्र	४	
३५	नागेश्वरी मध्यवर्ती क्षेत्र	४	
३६	लालीगुराँस मध्यवर्ती क्षेत्र	४	
३७	सल्लेरी मध्यवर्ती क्षेत्र	४	
३८	कोशी गंगा मध्यवर्ती क्षेत्र	५	
३९	खेम्पालुङ्ग मध्यवर्ती क्षेत्र	५	
४०	सगरमाथा मध्यवर्ती क्षेत्र	५	
४१	हिमालफेदी मध्यवर्ती क्षेत्र	५	

स्रोत: सिलीचोङ गाउँपालिका, २०८२

६.१.२ वन व्यवस्थापन सम्बन्धी विवरण (सामुदायिक, धार्मिक र निजी वन)

गाउँपालिकामा २ प्रकारका वन (सामुदायिक तथा निजी वन) सञ्चालनमा रहेको देखिन्छ । तर प्रक्रियागत रुपमा भने सामुदायिक/मध्यवर्ती वनमात्र दर्ता भएको देखिन्छ । सामुदायिक/मध्यवर्ती वनको हकमा उपभोक्ता समितिको सदस्यहरूले यसको व्यवस्थापन, उपयोग र रेखदेख गरेको भएतापनि राष्ट्रिय निकुञ्जको अनुमति पनि लिनु पर्ने प्रावधान रहेको छ । गाउँपालिकामा व्यक्तिको नाममा निजी वन भएता पनि दर्ता भएका छैनन् । निजी वनको हकमा व्यक्तिले आफ्नो अनुकूलमा प्रयोग गर्दै आएको पाइन्छ । यो पालिका मकालु वरुण राष्ट्रिय निकुञ्ज क्षेत्रको सिमावर्ती/मध्यवर्ती क्षेत्रमा पर्ने भएको कारण निकुञ्जले पनि यसलाई सहत्वका साथ निगरानी गरेको छ।

६.१.३ वनजन्य उत्पादन विवरण

सामुदायिक वनबाट उपभोक्ता समितिका सदस्यहरूले दैनिक जीवनमा आवश्यक पर्ने घाँस, दाउरा, काठ, पात, लगायतका बस्तुको उपभोग गर्दै आएको पाइन्छ। निजी वनको हकमा भने काठ, दाउरा लगायतका वनजन्य उत्पादन आफ्नो अनुकुलमा बिक्री वितरण गर्दै आएको पाइन्छ। तर कति परिमाणमा वनजन्य उत्पादन हुन्छ भनेर मापन गर्न सक्ने अवस्था छैन।

६.२ जलस्रोत तथा जलाधर क्षेत्र

यो गाउँपालिका भएर बग्ने नदि, खोला, धापिलो जमिन, पोखरी र मूल गाउँपालिकाको जलस्रोतको मुख्य आधार हो। गाउँपालिका भएर बग्ने अरुण, सङ्खुवा खोला, सभा खोला, सिसुवा खोला बगुवा खोला आदि पानीको महत्वपूर्ण आधार हुन्।

६.३ विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन

सिलीचोङ गाउँपालिकामा भएका विपद् तथा जोखिम न्यून गर्न र हुन सक्ने विपद् तथा जोखिमबाट बच्न वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन समितिले काम गर्दै आएको छ। गाउँपालिकामा नदीबाट हुने नदी कटान, बाढी, पहिरो, जङ्गली जनावर आदि बाट हुने क्षति लगायतका यथार्थ लागत विवरण सङ्कलन गरी उचित क्षति पूर्तिको व्यवस्था गर्दै आएको छ।

विपद् जोखिम तथा व्यवस्थापन निरन्तर घट्ने घटनाक्रम हो कुन समय काहाँ घट्छ र यसले कसलाई प्रत्यक्ष असर पार्छ भन्ने कितान गर्न सकिँदैन। तर कुनै घटना घट्ने स्थान र प्रभावित जनसङ्ख्या पनि यकिन हुने गरी पहिचान गर्न सकिन्छ। यस्ता घटनालाई गाउँपालिकाले समयमा नै पहिचान गरी पूर्व व्यवस्थापन गर्न सकेको खण्डमा जन धनको क्षतिलाई कम गर्न सकिन्छ। यसको लागि गाउँपालिकाले वडाका सबै टोल विकास समितिमा तालिम प्रदान गरी नागरिक स्तरमा चेतना विकास गर्न सकेको खण्डमा विपद्बाट हुन सक्ने क्षति कम गर्न सकिन्छ।

तालिका ६३: नक्साङ्कनका लागि छानिएका विशेष क्षेत्र

विवरण/वडा	१	२	३	४	५	कुल
आगलागी	२		१	५	१	९
खुल्ला र सुरक्षित स्थान	४	७	१०			२१
खोला कटान	२		२			४
जनावर आतंक	८	४	९	९	४	३४
जलविद्युत आयोजनाहरू	२	२	२			६
पहिरो	१६		११	५		३२
पोखरी/हिमताल			१			१
बाढी		२	१	१		४
राज्यका सुरक्षा अंगहरू		२	२	१	१	६
स्वास्थ्य संस्थाहरू	२	३	२	२	१	१०

६.३.२ संवेदनशील स्थानमा बसोबास गरेका परिवारको विवरण

सबै भन्दा बढी जोखिममा परेका घर धुरीहरू वडा १ मा ४४५ रहेका छन् भने वडा ३, ४ र २ मा क्रमशः २५०, २१५, १२७ रहेको छ। वडा ५ मा भने हाल सम्म कुनै पनि घर धुरी जोखिममा रहेका छैनन्।

तालिका ६४: जोखिममा रहेको घर धुरी सङ्ख्या

वस्तिको नाम/वडा	१	२	३	४	५	कुल
८ नम्बर बेशि				१५		१५
bagaicha sanba				५		५
काम्पेप			१०			१०
कोल्वा			१५			१५
खुँवा			२८			२८
खोक्चिप		१०				१०
गोगने	८०					८०
गोपेनी			१०			१०
गोफा			४			४
चकेला	१					१
चटेक्मा	२					२
चित्रे	१५					१५
चेप्चेवा	४३					४३
तेन्द्रोड	८०					८०
दिबुङ डाडा टोल				३०		३०
दुधेटार देबिथान			१८			१८
नेवाटार	६					६
पंगतीमा			२३			२३
पिउरे टोल बेन्द्रोड छिन्खा				१०		१०
पिल्मो टोल	१५					१५
पेलुम्बा		५४				५४
बाजे छम्बेवा लेगुवा टोल				५		५
बाजे, छम्बेवा ,लेगुवा				४०		४०
बाला ६		३०				३०
बाला ७		२५				२५
बुधबारे		४				४
बुधबारे बजार		४				४

बेन्द्रोड				२५		२५
बेशि				३५		३५
बेसिन्दा	८०					८०
बोक्ताङ्ग			६			६
मागुवा			८			८
मुल गाउँ				१०		१०
याङ्देप				२५		२५
याङ्गिसम्मा	७०					७०
याचाम्खा			२३			२३
लकुवा			२७			२७
शेर्बोला	७					७
सासेल			९			९
साबिक ६ बेशी				१५		१५
सिकिदिम			४			४
सिकिदीम			३०			३०
सिक्तेमटार	१४					१४
सिभा			३५			३५
सेर्बोला	७					७
होयेङ्ला	२५					२५
कुल	४४५	१२७	२५०	२१५	०	१०३७

स्रोत: सिलीचोङ गाउँपालिका, २०८२

६.३.१ जोखिमयुक्त घर धुरीको विवरण

गाउँपालिकामा ६४० घर धुरी अति जोखिममा रहेका छन् जसलाई तत्काल स्थानान्तरण गर्नु पर्ने देखिन्छ ।

तालिका ६५: तत्काल स्थानान्तरण नै गर्नुपर्ने जम्मा घरधुरी सङ्ख्या

क्र. स.	वस्तिको नाम/वडा	१	२	३	४	५	कुल
१	दुधेटार देबिथान			१०			१०
२	काम्पेप			३			३
३	खुँवा			२८			२८
४	खोक्चिप		४				४
५	गोगते	५०					५०
६	गोफा			४			४
७	चकेला	१					१

८	चटेक्मा	२					२
९	चित्रे	१५					१५
१०	चित्रे पुनर्वास	२५					२५
११	चेप्चेवा	४३					४३
१२	तेन्धोड	५०					५०
१३	बगैचा				१		१
१४	नेवाटार	६					६
१५	पंगतीमा			५			५
१६	पिउरे टोल बेन्धोड छिन्वा				४		४
१७	पिल्मो टोल	१५					१५
१८	पेलुम्बा		२५				२५
१९	बाला छ		४				४
२०	बाला सात		५				५
२१	बुधबारे		४				४
२२	बुधबारे बजार		५				५
२३	बेसिन्दा	५५					५५
२४	बोक्ताङ्ग			६			६
२५	मागुवा			७			७
२६	याङ्देप				१५		१५
२७	याङ्सिम्मा	७०					७०
२८	याचाम्खा			१५			१५
२९	लकुवा			५			५
३०	शेर्बोला	७					७
३१	सासेल			९			९
३२	सिकिदिम			४			४
३३	सिकिदीम			१५			१५
३४	सिक्तेमटार	८					८
३५	सिक्तेमटार	८					८
३६	सिभा			३५			३५
३७	सेर्बोला	७					७
३८	सैसिमा					०	०
३९	होयङ्ला	४०					४०

४०	होयेङ्ला	२५					२५
	कुल	४२८	४९	१४९	२४	५	६४०

स्रोत: सिलीचोङ गाउँपालिका, २०८२

६.३.३ जोखिमका कारण हालसम्म विस्थापित भएका घर परिवार

विगत केही वर्ष यता यो गाउँपालिकाबाट निरन्तर रूपमा जोखिम मा परेका घर धुरीहरू विस्थापित भएको देखिन्छ । वडा १ वाट हाल सम्म ५१८ घर परिवार आफ्नो थाडाथाडो थलोबाट विस्थापित भएको देखिन्छ भने वडा ५ मा शून्य रहेको छ ।

तालिका ६६: जोखिमका कारण हालसम्म विस्थापित भएका घर परिवार

क्र. स.	वस्ति	१	२	३	४	५	कुल
१	८ नम्बर बेशि				३		३
२	Bagaicha sanba				१		१
३	काम्पेप			५			५
४	कोल्वा			१			१
५	खोक्चिप		६				६
६	गोगने	३५					३५
७	चकेला	१					१
८	चटेक्मा	२					२
९	चित्रे	५					५
१०	चित्रे पुनर्बास	२५					२५
११	चेप्चेवा	३१					३१
१२	तेन्द्रोङ	४०					४०
१३	नेवाटार	२					२
१४	पिउरे टोल बेन्द्रोङ छिन्खा				३		३
१५	पिल्मो टोल	१५					१५
१६	पेलुम्बा		५				५
१७	बाला सात		२				२
१८	बुधबारे बजार		५				५
१९	बेसिन्दा	१५५					१५५
२०	मागुवा			२			२
२१	याङ्देप				१५		१५
२२	याङ्सिम्मा	४५					४५
२३	याचाम्बा			४			४

२४	लकुवा			०			०
२५	शेर्बोला	७					७
२६	सासेल			१			१
२७	सिकिदिम			२			२
२८	सिकिदीम			६२			६२
२९	सिक्तेमटार	४					४
३०	सिक्तेमटार	४					४
३१	होयङ्ला	२५					२५
३२	होयेङ्ला	५					५
३३	कुल	४०१	१८	७७	२२	०	५१८

स्रोत: सिलीचोङ गाउँपालिका, २०८२

५.३.४ जोखिमको मुख्यकारण

जोखिमका मुख्य कारणहरू निम्न रहेका छन् ।

तालिका ६७: वस्ति जोखिममा पर्नुको मुख्य कारणहरू

क्र. सं.	कारण
१	अव्यवस्थित सडक निर्माण
२	खरले छाएका घरहरू धेरै छन् ।
३	खोलाले जमिन वर्षे पिच्छे कटान गर्नु
४	माथिल्लो क्षेत्रको पानी व्यवस्थापन नहुनु
५	जङ्गलको नजिकमा वस्ति छ
६	जङ्गलमा खाने कुरा सकिनु
७	पानीका मुहानहरू सुक्नु
८	जोखिम कम गर्नका लागि स्थानीय तहबाट कुनै पहल नहुनु
९	वस्तिको तल्लो भाग खोला कटान हुनु
१०	बाढी, पहिरो

स्रोत: सिलीचोङ गाउँपालिका, २०८२

५.३.४ जोखिम नियन्त्रण गर्न भएका प्रयास

जोखिम नियन्त्रण गर्न भएका प्रयासहरू निम्न रहेका छन् ।

तालिका ६८: जोखिम नियन्त्रण गर्न गरिएका प्रयासहरू

क्र. सं.	वस्तिको नाम	कारिजोर निर्माण	व्यवस्थापन समिति गठन	टोल स्तरमा विपद्	वस्ति संरक्षण योजना	बाँध निर्माण	वस्ती संरक्षण समिति गठन	टोल स्तरमा विपद् व्यवस्थापन समिति गठन	स्थानीय खोला तथा खोल्सी, कुलो सरसफाइ	कुल
१	बगैंचा			४						४

२	खोक्चिप						२	२
३	चित्रे पुनर्बास			१				१
४	चेन्चेवा		२					२
५	तेन्द्रोड				१			१
६	नेवाटार	१				१		२
७	पिल्मो टोल			१				१
८	पेलुम्बा						२	२
९	बाला छ						२	२
१०	बाला सात						२	२
११	बुधबारे	२						२
१२	बुधबारे बजार	२						२
१३	बेसिन्दा		१					१
१४	याचाम्बा			३				३
१५	सिक्तेमटार				१			१
१६	होयेङ्ला		१					१
		५	८	५	२		१	८
								२९

स्रोत: सिलीचोड गाउँपालिका, २०८२

५.३.६ जोखिमबाट बच्ने सुरक्षित आश्रयस्थल

विपद् वा जोखिम बाच बच्नको लागि गाउँपालिकाले विभिन्न स्थानमा ६२ वटा सुरक्षा स्थको रूपमा पहिचान गरेको छ । जुन मानव वस्ति नजिकमा पहिचान गरिएको सुरक्षित आश्रयस्थल हुन् तालिका (६९)।

तालिका ६९: पहिचान गरिएको सुरक्षित आश्रय स्थलको विवरण

क. सं.	सुरक्षित आश्रयस्थल	१	२	३	४	५	कुल
खुल्ला स्थान							
१	चित्रे पुनर्बास	१					१
२	दाग्बेवा लिम्बुनी डाडा				१		१
३	दाग्बेवा सल्लेरि				१		१
४	दिबुङ				१		१
५	दिबुङ डाडा टोल				१		१
६	पिल्मो टोल	१					१
७	बेसिन्दा	१					१
८	भन्ज्याङ					१	१
९	माङ्तेवा दिबुङ				१		१
१०	मुल गाउँ				१		१
११	याङ्सिम्मा	२					२
१२	होयङ्ला	१					१
खुल्ला स्थान धर्मशाला वा मन्दिर वा चर्च वा मस्जिद							
१३	सैसिमा					१	१
१४	बाजे छम्बेवा लेगुवा टोल				१		१

१५	गोडतला					१	१
१६	चित्रे	१					१
१७	दवाटक					१	१
१८	लकुवा			१			१
१९	बाजे , छम्बेवा, लेगुवा				१		१
विद्यालय							
२०	bagaicha sanba				१		१
२२	गोफा			१			१
२३	दिबुड				१		१
२४	पंगतीमा			१			१
२५	वेशि				१		१
२६	बेसिन्दा	१					१
२७	याङ्देप				३		३
२८	याचाम्बा			२			२
२९	लकुवा			३			३
३०	सिभा			१			१
३१	पेलुम्बा		१				१
३२	काम्पेप			२			२
३३	पंगतीमा			१			१
३४	होयेङ्ला	१					१
३५	बुधबारे		१				१
३६	चेप्चेवा	१					१
३७	८ नम्बर वेशि				१		१
सामुदायिक भवन							
३८	तेन्ड्रोड	१					१
४०	बुधबारे बजार		१				१
४१	गोगने	१					१
४२	चेप्चेवा	१					१
४३	दुधेटार देबिथान			१			१
४४	नेवाटार	१					१
४५	याङ्सिम्मा	१					१
४६	साबिक ६वेशि				१		१
४७	सिक्तेम्टार	१					१
४८	सामेल			२			२
४९	तेन्ड्रोड	१					१
५०	बाला छ		१				१
५१	बाला सात		१				१
५२	इङ्खे					१	१
५३	बाजे, छम्बेवा, लेगुवा				१		१

५४	कोल्वा			१			१
५५	बेन्धोड				१		१
५६	साबिक ६ बेशी				१		१
	कुल सङ्ख्या	१७	५	१६	१९	५	६२

स्रोत: सिलीचोड गाउँपालिका, २०८२

परिच्छेद ७: भौतिक विकासको अवस्था

७.१ यातायात पूर्वाधार

सडक सञ्जाल तथा यातायात आर्थिक विकास, सार्वजनिक सेवा प्रवाह र सामाजिक एकीकरणको माध्यम हो । विकासको आधारभूत पूर्वाधारको रूपमा रहेका यातायातका साधनहरूको माध्यमबाट क्षेत्रीय असमानता कम गर्न, आर्थिक क्रियाकलापलाई गतिशीलता प्रदान गर्न र अन्य क्षेत्रको विकास तथा सेवा प्रवाहलाई सहज बनाउन सकिन्छ । कुनै पनि क्षेत्रको आर्थिक तथा सामाजिक विकासलाई गतिशील बनाउन नागरिक स्तरमा उपभोग्य वस्तु तथा सेवा प्रवाहलाई सरल र सहज बनाउन कृषि तथा गैर कृषि क्षेत्रको विकास गर्न सडक तथा यातायात सेवा एउटा महत्वपूर्ण पूर्वाधारको रूपमा रहेको हुन्छ । सिलीचोड गाउँपालिका सङ्खुवासभा जिल्लाकै विकट भूगोल र दूर दराजमा रहेको गाउँपालिका अन्तर्गत पर्छ । यो गाउँपालिका कुनै पनि राष्ट्रिय राजमार्गको प्रत्यक्ष पहुँचमा जोडिएको छैन तर पनि जिल्लाको रणनीतिक सडक सञ्जालसँग जोडिने प्रक्रियामा छ । यसपछि भने गाउँपालिका बाह्रै महिना यातायात सञ्जालमा जोडिने छ ।

७.१.१ यातायात

यो गाउँपालिकाका सबै वडाको केन्द्र गाउँपालिकाको केन्द्रसँग धुले/कञ्चि सडक सञ्जालसँग जोडिएको छ । तर एक वडा बाट अर्को वडामा नियमित रूपमा यातायात सञ्चालन छैन र सञ्चालन गर्न पनि कठिन छ । तर गाउँपालिकाको केन्द्र ताम्कु (वडा ३) बाट दैनिक साना गाडी (कञ्ची बाटोमा चल्ने फोर हुइलर) भने जिल्ला सदरमुकाम खाँदबारी सम्म जान्छ । यो गाउँपालिकालाई सडक सञ्जालसँग जोड्ने चारवटा प्रवेश मार्ग छ ।

क) माने भञ्ज्याङबाट हेलुवावेशी कुलुङ सडक (खाँदबारी नगरपालिकाबाट): यो सडकबाट हेलुवा बेंशीको घुमाउने झोलुङ्गे पुल सम्म पुग्छ । यस पछि गाडीबाट ओर्लेर अरूण नदीको झोलुङ्गे पुल तर्नु पर्छ । पुल तरेपछि भोजपुर जिल्लाको साल्पा सिलिछो गाउँपालिकाको छबिसे बुम्लिङटार पुगिन्छ । यहाँबाट फेरी साना गाडी (कञ्ची बाटोमा चल्ने फोर हुइलर) चढेर सिलीचोडको यात्रा तयार गर्नु पर्छ । यो बाटो सबै भन्दा छोटो हो । तर यहाँ मोटर चल्ने पक्की पुल छैन ।

ख) मानेभञ्ज्याङ चेवावेशी सडक (खाँदबारी नगरपालिकाबाट): यो सडक खण्डको

ग) खाँदबारी नगरपालिकाबाट तुम्लिङटार हुँदै मनकामना सडकबाट सती घाट सम्म सती घाटबाट षडानन्द नगरपालिका (भोजपुर जिल्ला) को दिङ्ला मनकामना मार्गबाट साल्पा सिलिछो (भोजपुर जिल्ला)को छबिसे बुम्लिङटार हुँदै सिलीचोड गाउँपालिका प्रवेश ।

घ) याफु टोम्बेटार सडकबाट सिलीचोड गाउँपालिकाको वडा ५ को याफु जोड्छ । तर यो सडक खण्डको पनि अरूण नदीमा मोटरेवल पुल छैन ।

यदि यो सडक कालो पत्रे हुने र अरूण नदीमा पक्की गाडी चल्ने पुल बने पछि गाउँपालिका निवासीलाई अन्य पालिका, जिल्ला तथा प्रदेश केन्द्र र अन्य भूगोलसँग जान आउन सजिलो हुनेछ ।

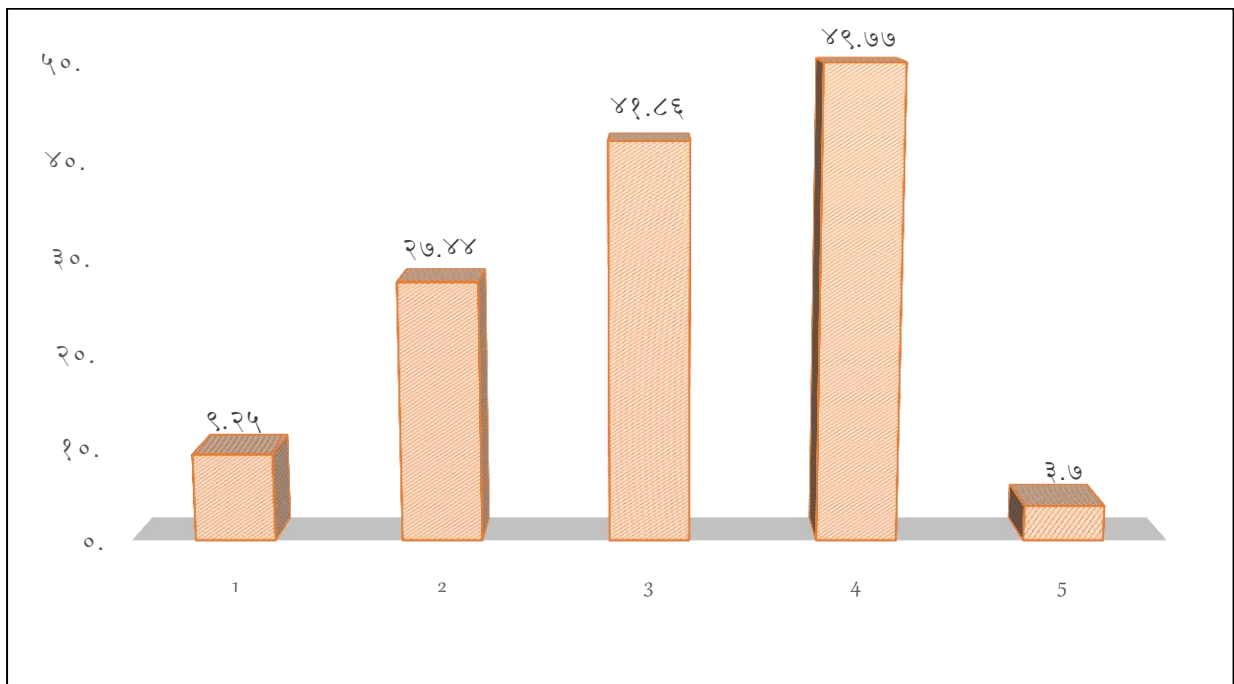
७.१.२ सडक सञ्जाल र बाटोको विद्यमान अवस्था

गाउँपालिकामा लामो दूरीका तथा छोटो दूरीका कुल २५ भन्दा बढी सडक रहेका छन् । यी सबै सडक कच्ची छन् । हाल सम्म खनिएका सडकको कुल लम्बाइ कुल १३२.०४ कि.मि. रहेको छ । यो गाउँपालिकाको भौगोलिक अवस्थितिले गर्दा सबै वडाका बस्तीहरूमा सडक सञ्जाल पुऱ्याउन प्राविधिक तथा आर्थिक रूपले सहज देखिँदैन र कति पय बस्तीहरूमा नयाँ सडक निर्माण गर्नु पर्ने अवस्थामा रहेको छ ।

तालिका ७०: वडागत रूपमा सडकको लम्बाइ

वडा	सडकको प्रकार	सडकको लम्बाइ (कि.मि.)
१	कच्ची सडक	९.२५
२	कच्ची सडक	२७.४४
३	कच्ची सडक	४१.८६
४	कच्ची सडक	४९.७७
५	कच्ची सडक	३.७०
	कुल जम्मा	१३२.०२

स्रोत: सिलीचोड गाउँपालिका, २०८०

चित्र १८: गाउँपालिकाको वडामा रहेको विद्यमान सडकको लम्बाइ

७.१.३ बसपार्क तथा बस विसौनी सम्बन्धी विवरण

यो गाउँपालिकाबाट अन्य ठाउँमा जानको लागि कुनै पनि बस सेवा छैन । तर स्थानीय रूपमा बोलेरोले भने पालिका केन्द्र ताम्कुबाट नियमित सेवा प्रदान गर्दै आएको छ । यहाँबाट जिल्लाको सदरमुकाम खाँदबारी बजार र तुम्लिङटार बजार सम्म जानको लागि नियमित सेवा प्रवाह गर्दै आएको छ । तर गाउँपालिकामा बसपार्कको लागि कुनै पनि स्थानमा पार्किङको सुविधा वा व्यवस्था गरिएको छैन ।

७.१.४ पुलपुलेसा

गाउँपालिकामा स्थानीयको हितमा ध्यान दिँदै गाउँपालिकालाई बाह्र महिना सडक सञ्चालसँग जोड्न सिसुवा खोलामा १ पक्की तथा आर.सि.सि. पुल निर्मा भइ समझ्न हुने अवस्थामा छ भने सङ्खुवा खोलामा बेलिब्रिज निर्माण कार्य सञ्चालन भइ रहेको छ । यसका ३७ वटा झोलुङ्गे पुलहरू निर्माण भई सकेका र ८ वटा निर्माण भई सञ्चालनको पर्खाइमा रहेको छ । यसले स्थानीयलाई आवत जावत गर्न र एक स्थानबाट अर्को स्थानमा जान ज्यादै सजिलो र सुविधा भएको छ । गाउँपालिकामा बनेका पक्की तथा आर.सि.सि. पुल, कल्भर्ट तथा झोलुङ्गे पुलहरूको विवरण तालिका ७१ मा समावेश गरिएको छ ।

तालिका ७१: पक्की तथा आर.सि.सि. पुल, कल्भर्ट तथा झोलुङ्गे पुलहरूको विवरण

क्र. सं.	पुलको नाम	जोडिने वस्ति		अवस्था (राम्रो/ठिकै/जिर्ण)	पुल हेरालु	ठेगाना
१	याङसिमा झोलुङ्गे पुल	तेन्द्रोङ	शेरबोला	राम्रो	छ	सिलीचोङ १
२	नेवा खोला झोलुङ्गे पुल	होयेङला	तेन्द्रोङ	राम्रो	छ	सिलीचोङ १
३	तिवा झोलुङ्गे पुल	तिवा	होयेङला	राम्रो	छ	सिलीचोङ १
४	बोखल्टुम झोलुङ्गे पुल	सिसुवा	वाला	ठिकै	छ	सिलीचोङ १
५	चटेक्मा झोलुङ्गे पुल	चटेक्मा	बेसिन्दा	राम्रो	छ	सिलीचोङ १
६	दिल्वा झोलुङ्गे पुल	याङसिमा	याङसिमा	राम्रो	छ	सिलीचोङ १
७	चेप्चेपा झोलुङ्गे पुल	सिसुवा	वाला	जिर्ण	छ	सिलीचोङ १
८	तागादो झोलुङ्गे पुल	गोगने	रेम	राम्रो	छ	सिलीचोङ १
९	सिसुवा खोला बुधबारे झोलुङ्गे पुल	वाला	सिसुवाखोला	राम्रो	छ	सिलीचोङ २
१०	पिखुवा झोलुङ्गे पुल	पेलुम्बा	वाला	राम्रो	छ	सिलीचोङ २
११	बेस्कू खोला झोलुङ्गे पुल	याम्दाङ	चिर्खुवा	राम्रो	छ	सिलीचोङ २
१२	आलुभा झोलुङ्गे पुल	दाङखिला	याचाम्बा	राम्रो	छ	सिलीचोङ २
१३	चिर्खुवा झोलुङ्गे पुल	चिर्खुवा	वाला	राम्रो	छ	सिलीचोङ २
१४	कालिखोला झोलुङ्गे पुल	बेसिन्ता	कंथुला	राम्रो	छ	सिलीचोङ २
१५	बाजिपा झोलुङ्गे पुल	कोल्वा	वाला	राम्रो	छ	सिलीचोङ २
१६	पेग्ला झोलुङ्गे पुल	वाला	कोल्वा	राम्रो	छ	सिलीचोङ ३
१७	मागुवा झोलुङ्गे पुल	सिलीचोङ	साल्पा सिलीछो	राम्रो	छ	सिलीचोङ ३
१८	सिकिदिम खूक्चप झोलुङ्गे पुल	खूक्चप	सिकिदिम	राम्रो	छ	सिलीचोङ ३
१९	सेन्दाक झोलुङ्गे पुल	सेन्दाक	सिलीछू	राम्रो	छ	सिलीचोङ ३
२०	खङ्लुवा दोभान झोलुङ्गे पुल	लकुवा	वाला	राम्रो	छ	सिलीचोङ ३
२१	बादरे भिर झोलुङ्गे पुल	लकुवा	याचाम्बा	राम्रो	छ	सिलीचोङ ३
२२	ताक्तिलेम बोक्ताङ झोलुङ्गे पुल	ताम्कु	सिसुवा	राम्रो	छ	सिलीचोङ ३
२३	सिन्तुप झोलुङ्गे पुल	लकुवा	सिन्तुप	राम्रो	छ	सिलीचोङ ३
२४	सिकिदिम दोभान झोलुङ्गे	सिकिदिम	बेतेनि	राम्रो	छ	सिलीचोङ ३

	पुल					
२५	कलुवा झोलुङ्गे पुल	खंवा	काम्पेप	राम्रो	छ	सिलीचोड ३
२६	अलुभा झोलुङ्गे पुल	याचाम्खा	सासेल	राम्रो	छ	सिलीचोड ३
२७	ईभाङ झोलुङ्गे पुल	काम्पेप	सासेल	राम्रो	छ	सिलीचोड ३
२८	दांखा झोलुङ्गे पुल	लकुवा	लकुवा	राम्रो	छ	सिलीचोड ३
२९	चन्दुवा झोलुङ्गे पुल	बेंशी	लेगुवा	राम्रो	छ	सिलीचोड ४
३०	विर्सुवा झोलुङ्गे पुल	लकुवा	दिदिङ	राम्रो	छ	सिलीचोड ४
३१	सङ्खुवा सल्लेरी दोभान झोलुङ्गे पुल	मा.तेवा	बुम्लिङ	राम्रो	छ	सिलीचोड ४
३२	अपसुवा झोलुङ्गे पुल	अपसुवा	अप्सुवा	राम्रो	छ	सिलीचोड ५
३३	जेकेश्वर झोलुङ्गे पुल	गोडतला	दवाटक	राम्रो	छ	सिलीचोड ५
३४	पखुवा झोलुङ्गे पुल	मकालु	याफु	राम्रो	छ	सिलीचोड ५
३५	छेपुङमा झोलुङ्गे पुल	याफु	चिचिला	राम्रो		सिलीचोड ५
३६	वागुवा झोलुङ्गे पुल	माङतेवा	याफु	राम्रो	छ	सिलीचोड ५
३७	सैसिमा झोलुङ्गे पुल	सैसिमा	सैसिमा	राम्रो	छ	सिलीचोड ५

स्रोत: सिलीचोड गाउँपालिका, २०८१

७.१.५ टाढाको बस्तीबाट सम्बन्धित गाउँपालिकाको केन्द्र पुग्न लाग्ने अनुमानित समय

सिलीचोड गाउँपालिकाको भूगोल सबै वडामा समान प्रकृतिको छैन । गाउँपालिका उच्च पहाडी भूगोलमा अवस्थिति भएको कारण यहाँको अधिकांश जमिन पहाडी र भिरालो छ । गाउँपालिकाको कति पय भूगोल नदी वेंशी, खोच, भिर, पाखा जस्तो भूगोल रहेको छ । गाउँपालिकाको लेकाली घाँसे भूमि भने समथर रहेको छ तर विषम हावापानीको कारण यो भूगोलमा मानव वस्ति भने छैन । जमिनको प्रकृति र स्रोत साधनको उपलब्धता, खेती गर्ने जमिनको उपलब्धताको कारण यहाँको वस्ति छरिएर रहेको छ । गाउँपालिकाका सबै भन्दा टाढाको वडा ५ हो । यस वडाका केही बस्ती वडा केन्द्र र गाउँपालिकाको केन्द्रबाट निक्कै टाढा रहेको छ । ती वस्तिबाट वडाको केन्द्र सम्म पुग्नको लागि २/३ घण्टा सम्म हिँड्नु पर्छ भने गाउँपालिकाको केन्द्र पुग्नको लागि अधिकतम ४/५ घण्टा सम्मको यात्रा तयार गर्नु पर्ने हुन्छ ।

वडा १ वाट ताम्कु पालिका केन्द्र सम्मको दूरी १२ कि. मि.

वडा २ वाट ताम्कु पालिका केन्द्र सम्मको दूरी ८ कि. मि.

वडा ३ वाट ताम्कु पालिका केन्द्र सम्मको दूरी ० कि. मि.

वडा ४ वाट ताम्कु पालिका केन्द्र सम्मको दूरी ४ कि. मि.

वडा ५ वाट ताम्कु पालिका केन्द्र सम्मको दूरी १२ कि. मि.

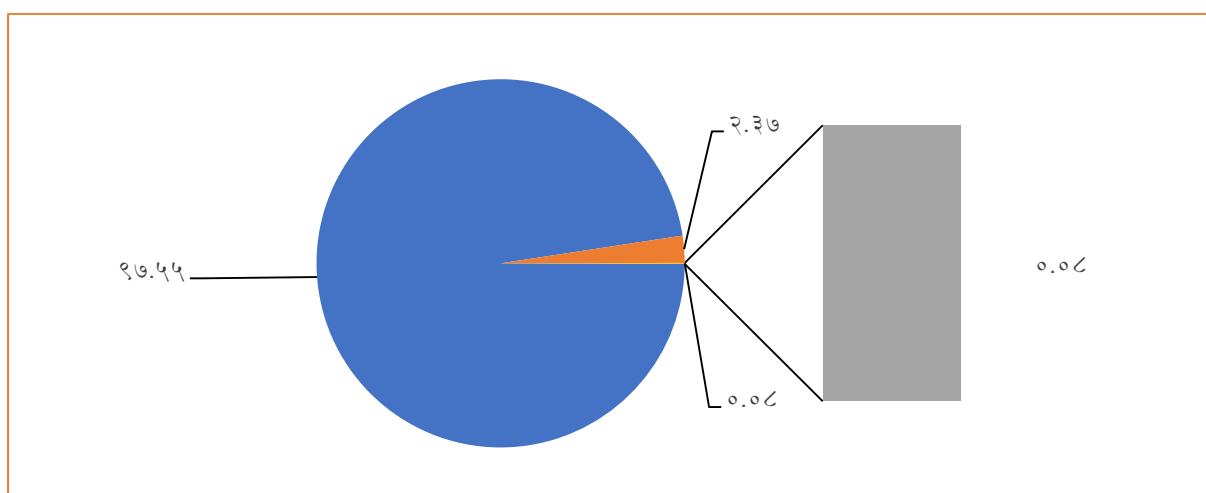
७.२ विद्युत् तथा वैकल्पिक ऊर्जा

७.२.१ इन्धन उपयोग विवरण (खाना पकाउने इन्धनको आधारमा घरपरिवार)

यस गाउँपालिकामा करिब ९७.५५% घर धुरीहरूले खाना पकाउनका लागि दाउराको प्रयोग गर्छन् । त्यस्तै गरेर २.३७% घर धुरीले एल. पि. ग्याँसमा खाना पकाउने गर्छन् । (तालिका ७२) ।

तालिका ७२: खाना पकाउने इन्धनको आधारमा घरपरिवार

वडा	दाउरा	एल. पि. ग्याँस	कुल
१	५९८	४	६००
२	५५३	१२	५६६
३	५८०	३०	६१०
४	४३०	१०	४४१
५	२६८	५	२७३
कुल	२४२९	५९	२४९०
%	९७.५५	२.४५	१००

चित्र १९: खाना पकाउने इन्धनको आधारमा घरपरिवार

७.२.२ बत्ती बाल्ने इन्धनको प्रयोगको आधारमा घरपरिवार

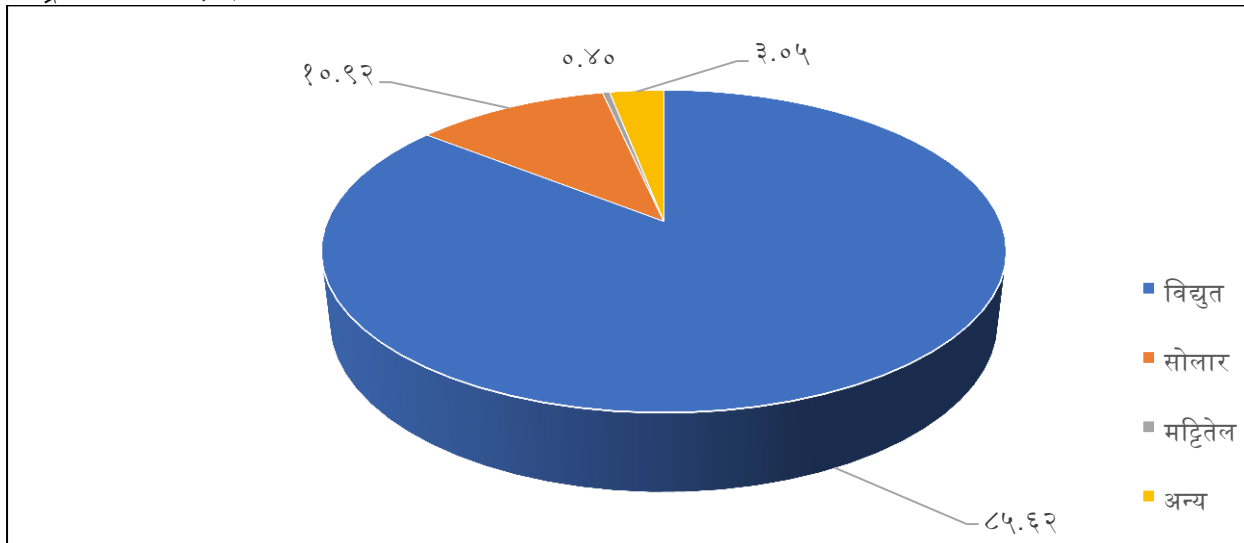
बत्ती बाल्नको लागि स्थानीयले विभिन्न स्रोतको प्रयोग गरे पनि मुख्य स्रोतको रूपमा बिजुली बत्ति नै हो । गाउँपालिकाको सबै वडामा केन्द्रीय प्रसारणको विद्युत् पुगेको छ । गाउँपालिकाको कुल घर धुरीको ८५.६२% (२१३२ घर धुरी) ले उज्यालोको लागि बिजुली बत्तीको प्रयोग गर्ने गरेको पाइन्छ । तर पनि १० घर धुरीमा मट्टितेल, ७६ घर धुरी मा अन्य र २७२ घर धुरीले सोलार प्रयोग गर्ने गरेको पाइन्छ । अझै पनि यहाँका केही घर धुरीहरू विद्युत् जडानबाट वञ्चित रहेका छन् । बत्ती बाल्ने इन्धनको रूपमा घर धुरीले प्रयोग गरेका विभिन्न स्रोतको तालिका ७३ मा समावेश गरिएको छ ।

तालिका ७३: बत्ती बाल्ने इन्धनको प्रयोगको आधारमा घर परिवार

वडा	विद्युत्	सोलार	मट्टितेल	अन्य	कुल
१	५६८	११	२	१९	६००
२	५३४	१४	३	१५	५६६
३	५४०	५८	२	१०	६१०
४	२६२	१४९	०	३०	४४१
५	२२८	४०	३	२	२७३
कुल	२१३२	२७२	१०	७६	२४९०

%	८५.६२	१०.९२	०.४०	३.०५	१००
---	-------	-------	------	------	-----

राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

चित्र २०: बत्ती बाल्ने इन्धनको प्रयोगको आधारमा घर परिवार

७.३ सञ्चार तथा प्रविधि

सूचना र प्रविधिमा भएका नवीनतम खोज तथा विकासले गाउँ, समुदाय, देश, अन्तर देशलाई एउटा सीमाहीन विश्व समुदायको रूपमा रूपान्तरित गरिदिएको छ । दिनानुदिन सञ्चार प्रविधिको प्रयोग विस्तारित भइरहेको छ । वि.सं. २०५० सालको दशकमा सीमित जनसङ्ख्याको पहुँचमा रहेको सञ्चारका माध्यमहरू हाल आधारभूत आवश्यकतामा परिणत भएको छ ।

सिलीचोड गाउँपालिकामा स्थानीय स्तरका एफ.एम स्टेसनहरू, खाँदबारी, रेडियो नेपाल लगायत स्टेसनहरूबाट प्रसारित रेडियो प्रसारण सुनिन्छ । स्थानीय तथा राष्ट्रिय टेलिभिजन प्रसारणको पनि पहुँच रहेको छ । गाउँपालिकामा नेपाल टेलिकमको नेटवर्क उपलब्ध छ । विभिन्न केवल नेटवर्क तथा सेटलाइट च्यानल जस्तै डिस होम आदिको माध्यमबाट स्थानीयहरूले सूचना पाउने र मनोरञ्जनात्मक टेलिभिजन कार्यक्रमहरू हेर्ने गरेको पाइन्छ ।

७.३.१ घर परिवारले उपयोग गरेको साधन तथा सुविधा

गाउँपालिकाको कूल घरपरिवारमध्ये तालिकामा उल्लिखित १२ साधन तथा सुविधा मध्ये ११% घर धुरीमा कुनै पनि साधन तथा सुविधा प्रयोग गरेको देखिँदैन भने १२ साधन तथा सुविधा मध्ये न्यूनतम पनि १ साधन तथा सुविधा प्रयोग गर्ने घर धुरी ८९% देखिन्छ । सबैभन्दा बढी उच्च मोबाइल फोन (सामान्य) प्रयोग गर्ने घर धुरी करिब ७९% रहेको छ । दोस्रोमा मोबाइल फोन (स्मार्ट) भएको परिवार करिब ५९%, तेस्रोमा रेडियो हुने परिवार करिब ५१% रहेको छ । अन्य साधन तथा सुविधा प्रयोग गर्ने घर धुरीको विवरण तालिका ७४ मा समावेश गरिएको छ ।

तालिका ७४: घर परिवारले उपयोग गरेको साधन तथा सुविधाको प्रयोग

क्र. सं.	परिवारले उपभोग गरेका सुविधा/वडा	१	२	३	४	५	कुल	%
१	कुनै पनि सेवा सुविधा नभएका	१००	७३	३२	४०	२९	२७४	११.००

२	न्यूनतम पनि एक सुविधा भएको घर	५००	४९३	५७८	४०१	२४४	२२१६	८९.००
३	रेडियो	२४२	३१९	३९७	२०१	१००	१२५९	५०.५६
४	टेलिभिजन	४०	७४	१३८	२९	२४	३०५	१२.२५
५	ल्याण्ड लाइन टेलिफोन	१	२	६१	०	०	६४	२.५७
६	मोबाइल फोन (सामान्य)	४१६	४५९	५०९	३६७	२१४	१९६५	७८.९२
७	मोबाइल फोन (स्मार्ट)	२९६	३८६	३७८	२६०	१४०	१४६०	५८.६३
८	कम्प्युटर	१२	७	३९	१०	१०	७८	३.१३
९	इन्टरनेट	७०	१३१	१२२	१२२	१२३	५६८	२२.८१
१०	कार/जिप/भ्याइन	०	१	१	०	०	२	०.०८
११	मोटरसइकल/स्कुटर	५	६	४३	६	२	६२	२.४९
१२	साइकल	१	१	२	०	०	४	०.१६
१३	विद्युतिय पङ्खा	२	२	२	१	०	७	०.२८
१४	रेफ्रिजेरेटर	२	३	५	१	१	१२	०.४८

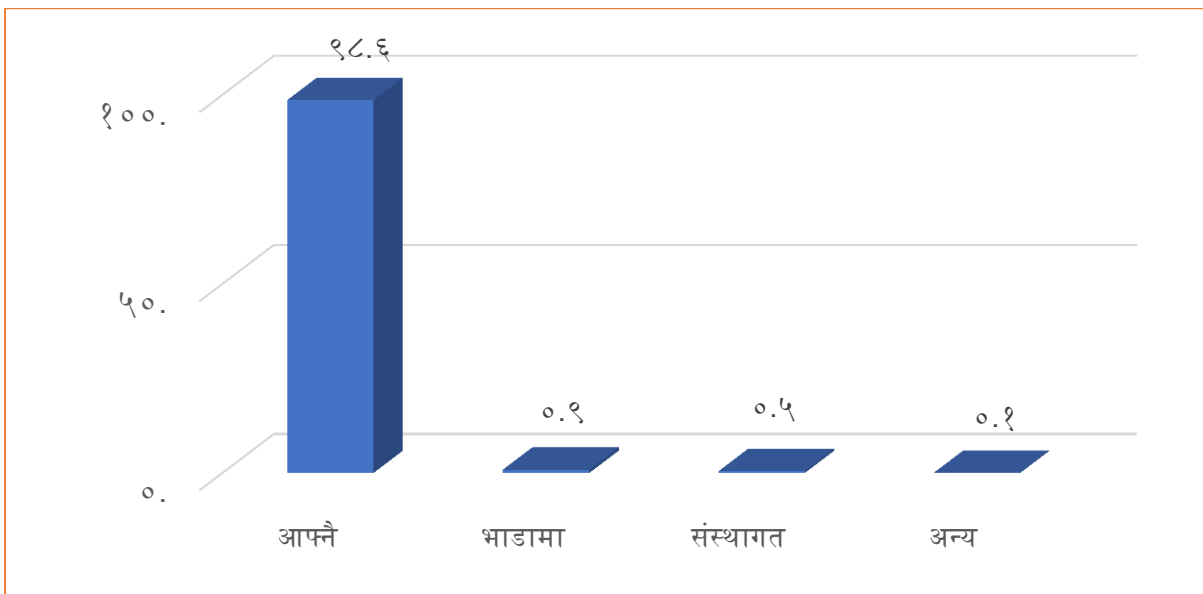
स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

७.४ आवास तथा सार्वजनिक भवन

७.४.१ परिवारले प्रयोग गरेको घरको स्वामित्वको आधारमा घर परिवारको विवरण

यस गाउँपालिकामा रहेका कूल २४९० घरपरिवारमध्ये २४५३ (९८.६ प्रतिशत) परिवारको आफ्नै स्वामित्वको घर रहेको छ भने २२ घर भाडामा, १२ घर संस्थागत र २ घर अन्य रहेको छ (तालिका ७५)

।

चित्र २९: घरको स्वामित्वको आधारमा घरको विवरण

७.४.२ परिवारले प्रयोग गरेको घर भएको जग्गाको स्वामित्वको विवरण

यस गाउँपालिका स्थित २४९० घर परिवारमध्ये १५.७ प्रतिशत घर परिवारमा घर र जग्गा दुवैमा महिलाको स्वामित्व रहेको देखिन्छ भने ८४ प्रतिशत घर धुरीमा घर र जग्गा दुवैमा महिलाको अधिकार देखिँदैन । जम्मा ८ घर धुरीमा भने उल्लेख नभएको देखिन्छ (तालिका ७६) ।

तालिका ७५: घर, जग्गामा महिलाको स्वामित्व सम्बन्धी विवरण

क्र. सं.	स्वामित्व	घर धुरी	%
१	घर र जग्गा दुवै भएको	३९०	१५.७
२	घर र जग्गा दुवै नभएको	२०९२	८४.०
३	उल्लेख नभएको	८	०.३
	कुल	२४९०	१००

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

७.४.६ घरको जग सम्बन्धी विवरण

घरको जगको आधारमा हेर्ने हो भने सबै भन्दा बढी माटो जडीत ढुङ्गाको (७९.१२%) को रहेको छ । काठको खम्बाबाट १७.८७% घरको जग बनेको छ । त्यसै गरेर सिमेन्ट र ढुङ्गा भएको घरको १.८१% रहेको छ भने सिमेन्ट पिलरबाट बनेको घरको जग ०.२४% रहेको छ (तालिका ७७) ।

तालिका ७६: घरको जगको बनेोट सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	घरको जग/वडा	१	२	३	४	५	कुल	%
१	माटो जडीत ढुङ्गाको	२८४	५३३	५८३	४१५	१७५	१९९०	७९.९२
२	सिमेन्ट जडीत ढुङ्गा/इट्टाको	९	८	८	७	१३	४५	१.८१
३	सिमेन्ट पिलर	०	१	५	०	०	६	०.२४
४	काठ	३०६	२२	१४	१९	८४	४४५	१७.८७
५	अन्य	१	२	०	०	१	४	०.१६
	कुल	६००	५६६	६१०	४४१	२७३	२४९०	१००

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

७.४.५ घरको छानाको प्रकार

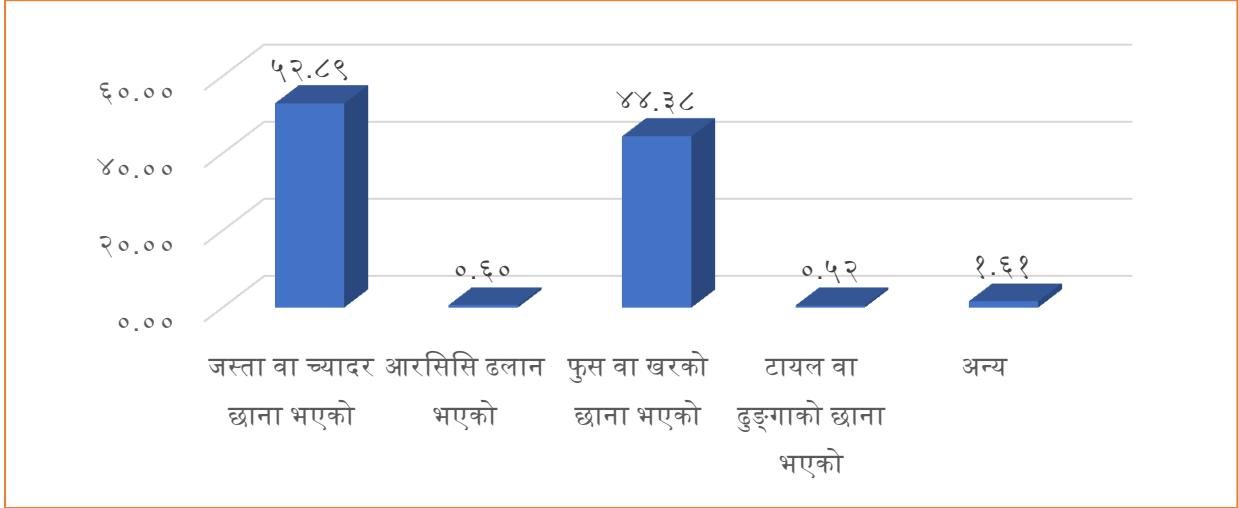
गाउँपालिकामा करिब ५३% घर जस्तापाताले छाएको छ भने करिब ४५% घर धुरी फुस वा खरको छ । आरसिसि ढलान भएको र टायल वा ढुङ्गाको छाना भएको घर क्रमशः १५ वटा र १३ वटा रहेका छन् भने अन्य घर ४० रहेको पाइन्छ (तालिका ७८) ।

तालिका ७७: घरको छानो सम्बन्धी विवरण

क्र. सं.	छानाको प्रकार/वडा	१	२	३	४	५	कुल	%
१	जस्ता छाना भएको	२६०	३००	४२२	२०६	१२९	१३१७	५२.८९
२	आरसिसि ढलान भएको	०	३	७	१	४	१५	०.६०
३	फुस वा खरको छाना भएको	३११	२५४	१७७	२२६	१३७	११०५	४४.३८
४	टायल वा ढुङ्गाको छाना भएको	१	१	४	४	३	१३	०.५२

५	अन्य	२८	८	०	४	०	४०	१.६१
	कुल जम्मा	६००	५६६	६१०	४४१	२७३	२४९०	१००

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

चित्र २२: घरको छानाको प्रकार

७.४.८ गाउँपालिका अन्तर्गतका सरकारी भवन तथा सार्वजनिक जग्गा

सिलीचोड गाउँपालिकामा गाउँपालिकाको कार्यालय, ५ वटा वडाका ५ वटा वडा कार्यालय, स्वास्थ्य केन्द्रहरू, हुलाक कार्यालय, प्रहरी कार्यालय आ-आफ्नै स्वामित्वमा रहेको छ । गाउँपालिकामा सरकारी सार्वजनिक जग्गाको विवरण यकिन नभएपनि केही स्थानमा सार्वजनिक जग्गा रहेको देखिन्छ । यो गाउँपालिकाको सम्पत्ति हो । सबै वडामा रहेको यस्ता सार्वजनिक स्थान पहिचान गरी संरक्षण गर्नु पर्ने देखिन्छ ।

सार्वजनिक स्थलको विवरण

क्र.सं.	सार्वजनिक वस्तु विवरण	स्थान	उपयोग	कैफियत
१.	पाटी र चौतारा	ताम्कु	आगन्तुक तथा बटुवा	वडा नं. ३
२.	कोडकसु डाँडा	सिसुवा	आगन्तुक तथा बटुवा	वडा नं. १
३.	स्वामी चौतारा	सिसुवा	आगन्तुक तथा बटुवा	वडा नं. १
४.	छोबोड चौतारा	याफु	आगन्तुक तथा बटुवा	वडा नं. ५

स्रोत : वडा कार्यालय

यस सिलिचोड गाउँपालिका क्षेत्र भित्रसामुदायिक भवनहरु निम्नानुसार रहेका छन् ।

क्र.सं.	सामुदायिक भवनको नाम	वडा नं.	हालको उपयोग	कैफियत
१.	चसुम सामुदायिक भवन	३	स्थानीय वासिन्दा	
२.	सिभा सामुदायिक भवन	३	स्थानीय वासिन्दा	
३.	मुलपानी सामुदायिक भवन	३	स्थानीय वासिन्दा	
४.	देवीथान सामुदायिक भवन	३	स्थानीय वासिन्दा	
५.	छुदाक सामुदायिक भवन	१	स्थानीय वासिन्दा	
६.	रियाम्मा सामुदायिक भवन	१	स्थानीय वासिन्दा	
७.	तेन्ड्रोइ सामुदायिक भवन	१		
८.	यासिम्मा सामुदायिक भवन	१		
९.	गोगने सामुदायिक भवन	१		
१०.	वेसिन्दा सामुदायिक भवन	१		
११.	तोला सामुदायिक भवन	१		
१२.	मखमली आमा समूह भवन	४		
१३.	जनमिलन आमा समूह भवन	४		
१४.	सयपत्रि आमा समूह भवन	४		
१५.	सगरमाथा महिला समूह, याफु	५		
१६.	मखमलि महिला समूह	५		
१७.	खेम्पालुङ महिला सामुदायिक भवन	५		
१८.	छिङ्खुलुङ वन सामुदायिक भवन	५		
१९.	हिमालफदी वन सामुदायिक भवन	५		
२०.	कोशी गंगा वन सामुदायिक भवन	५		
२१.	खेम्पालुङ वन सामुदायिक भवन	५		
२२.	आदर्श महिला सामुदायिक भवन, चिखुवा	२		
२३.	सामुदायिक भवन, डफा गाउँ	२		

७.५ सिँचाइ

सिलिचोड गाउँपालिकामा कुल खेती योग्य जमिन १६३७.३ हे. कृषि क्षेत्र रहेको छ । जस मध्ये २२६.२हे. मा सिँचाइ सुविधा रहेको छ । बाँकी रहेको खेती योग्य क्षेत्रमा पनि सिँचाइ सुविधा पुऱ्याउन सकेको खण्डमा गाउँपालिकाले कृषि उत्पादनमा वृद्धि गर्न सकिन्छ । हाल गाउँपालिकामा सञ्चालनमा रहेका सिँचाइ सुविधाहरू तलको तालिकामा उल्लेख छ ।

तालिका ७८: गाउँपालिकामा सञ्चालनमा रहेका सिँचाइ कुलो/नहरहरू

क्र. सं.	सिँचाइको कुलो/नहरको नाम	ठेगाना	कैफियत
१	काइकोक सिँचाइ आयोजना	वडा १	
२	पाउँखन्टार सिसुवाटार कुजो	वडा २	
३	छिङ्खोवा सिँचाइ योजना	वडा ३	
४	खौवा खोला सिँचाइ योजना	वडा ४	
५	बगुवा खोला सिँचाइ योजना	वडा ४	
६	चंदुवा सिँचाइ योजना	वडा ४	
७	मलिबाँसे सिँचाइ योजना	वडा ४	
८	फुफुथाम सिँचाइ कुल	वडा ५	
९	दर्शने सिँचाइ कुलो	वडा ५	
१०	खिलाबोटे सिँचाइ	वडा ५	
११	मैदाने सिँचाइ कुलो	वडा ५	

१२	चखेन्दुवा सिँचाइ कुलो	वडा ५	
१३	बगुवा सिँचाइ कुल	वडा ५	

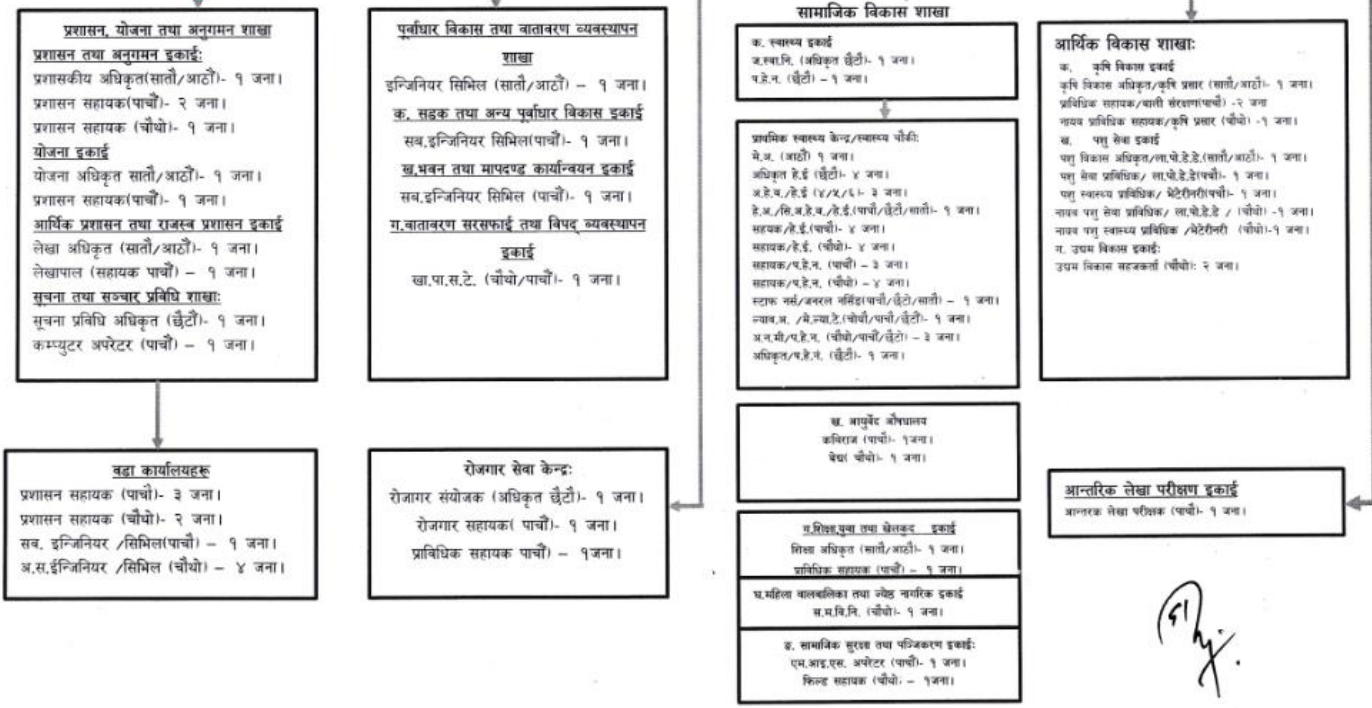
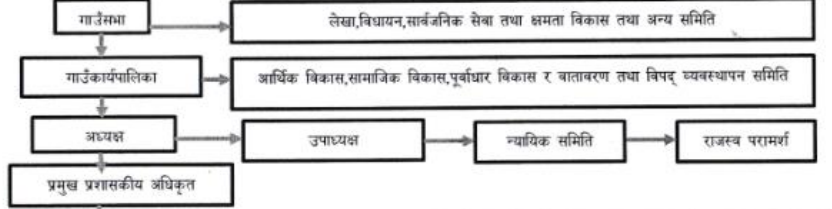
स्रोत: सिलीचोङ गाउँपालिका, २०८१

परिच्छेद ८: संस्थागत तथा सुशासनको स्थिति

८.१ सङ्गठनात्मक तथा मानव संसाधनको अवस्था

८.१.१ गाउँपालिकाको सङ्गठनात्मक संरचनाको ढाँचा

सिलीचौड गाउँकार्यपालिकाको कार्यालयको संगठन संरचना

(Handwritten signature)

८.१.२ गाउँपालिकाको मानव संसाधनको ढाँचा

तालिका ७९: गाउँपालिकाको दरबन्दी तेरिज

नेपाल सरकार
सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय
राष्ट्रिय किताबखाना (निजामती)
दरबन्दी तेरिज

श्रोत : पी.आइ.एस
हरिहरभवन, ललितपुर
फोन: ५०१०२९८, ५०१०१३८
फ्याक्स नं: ५०१०१४९

क्र.सं.	पद	श्रेणी/तह	सेवा/समूह/उप समूह	दरबन्दी संख्या	
१	अधिकृत	आठौं तह/सातौं तह	नेपाल प्रशासन सेवा/लेखा	१	
२	इन्जिनियर	आठौं तह/सातौं तह	नेपाल इन्जिनियरिङ सेवा/सिमिल इन्जिनियरिङ	१	
३	अधिकृत	आठौं तह/सातौं तह	नेपाल शिक्षा सेवा/जनरल शिक्षा(शिक्षा प्रशासन)	१	
४	अधिकृत	छैटौं तह	नेपाल प्रशासन सेवा/सामान्य प्रशासन समूह/	२	
५	अधिकृत	छैटौं तह	नेपाल स्वास्थ्य सेवा/हेल्थ इन्सपेक्शन/	१	
६	अधिकृत	छैटौं तह	नेपाल स्वास्थ्य सेवा/कम्प्युनिटी नर्सिङ/पब्लिक हेल्थ नर्सिङ(प.हे.न.)/नेपाल स्वास्थ्य सेवा/जनरल नर्सिङ	१	
७	सहायक	पाँचौं तह	नेपाल प्रशासन सेवा/सामान्य प्रशासन समूह/	६	
८	आन्तरिक लेखापरीक्षक	पाँचौं तह	नेपाल प्रशासन सेवा/लेखा/	१	
९	कम्प्युटर अपरेटर	पाँचौं तह	नेपाल विविध सेवा//	१	
१०	सहायक लेखापाल	पाँचौं तह	नेपाल प्रशासन सेवा/लेखा/	१	
११	सबइन्जिनियर	पाँचौं तह	नेपाल इन्जिनियरिङ सेवा/सिमिल इन्जिनियरिङ/	३	
१२	प्राविधिक सहायक	पाँचौं तह	नेपाल शिक्षा सेवा/जनरल शिक्षा(शिक्षा प्रशासन)/	१	
१३	खा.पा.स.टे.	चौथो तह/पाँचौं तह	नेपाल इन्जिनियरिङ सेवा/सिमिल इन्जिनियरिङ/स्पानिटी	१	
१४	अ.सब-इन्जिनियर	चौथो तह	नेपाल इन्जिनियरिङ सेवा/सिमिल इन्जिनियरिङ/	४	
१५	सहायक	चौथो तह	नेपाल प्रशासन सेवा/सामान्य प्रशासन समूह/	३	
१६	सहायक महिला विकास निरीक्षक	चौथो तह	नेपाल विविध सेवा//	१	
				जम्मा	२९

आर्जनतय: पशु मेड केन्द्र, संयुक्तमन्त्र (२३०-०५-००१०१)

(Signature)

२०७०/१२/१३
शाखा अधिकृत

क्र.सं.	पद	श्रेणी/तह	सेवा/समूह/उप समूह	दरबन्दी संख्या
१	अधिकृत	दशौ तह/नवौ तह	नेपाल कृषि सेवा/लाईभस्टक, पोल्टी एण्ड डेरी डेभलपमेन्ट	१
२	पशु सेवा प्राविधिक	पाँचौ तह	नेपाल कृषि सेवा/लाईभस्टक, पोल्टी एण्ड डेरी डेभलपमेन्ट/	१
३	पशु स्वास्थ्य प्राविधिक	पाँचौ तह	नेपाल कृषि सेवा/भेटेरिनरी/	१
४	नायव पशु सेवा प्राविधिक	चौथो तह	नेपाल कृषि सेवा/लाईभस्टक, पोल्टी एण्ड डेरी डेभलपमेन्ट/	१
५	नायव पशु स्वास्थ्य प्राविधिक	चौथो तह	नेपाल कृषि सेवा/भेटेरिनरी/	१
जम्मा				५
कार्यालय: सिस्वुवा स्वास्थ्य चौकी, संखुवासभा (२३०-०५-०००४०१)				
क्र.सं.	पद	श्रेणी/तह	सेवा/समूह/उप समूह	दरबन्दी संख्या
१	अधिकृत	छैटौ तह	नेपाल स्वास्थ्य सेवा/हेल्थ इन्स्पेक्सन/	१
२	सहायक	पाँचौ तह	नेपाल स्वास्थ्य सेवा/हेल्थ इन्स्पेक्सन/	१
३	सहायक	पाँचौ तह	नेपाल स्वास्थ्य सेवा/कम्प्युनिटी नर्सिङ/पब्लिक हेल्थ नर्सिङ(प.हे.न.।)/	१
४	सहायक	चौथो तह	नेपाल स्वास्थ्य सेवा/कम्प्युनिटी नर्सिङ/पब्लिक हेल्थ नर्सिङ(प.हे.न.।)/	१
५	सहायक	चौथो तह	नेपाल स्वास्थ्य सेवा/हेल्थ इन्स्पेक्सन/	१
जम्मा				५
कार्यालय: बान्ना स्वास्थ्य चौकी, संखुवासभा (२३०-०५-०००४०१)				
क्र.सं.	पद	श्रेणी/तह	सेवा/समूह/उप समूह	दरबन्दी संख्या
१	अधिकृत	छैटौ तह	नेपाल स्वास्थ्य सेवा/हेल्थ इन्स्पेक्सन/	१
२	सहायक	पाँचौ तह	नेपाल स्वास्थ्य सेवा/हेल्थ इन्स्पेक्सन/	१
३	सहायक	पाँचौ तह	नेपाल स्वास्थ्य सेवा/कम्प्युनिटी नर्सिङ/पब्लिक हेल्थ नर्सिङ(प.हे.न.।)/	१
४	सहायक	चौथो तह	नेपाल स्वास्थ्य सेवा/हेल्थ इन्स्पेक्सन/	१
५	सहायक	चौथो तह	नेपाल स्वास्थ्य सेवा/कम्प्युनिटी नर्सिङ/पब्लिक हेल्थ नर्सिङ(प.हे.न.।)/	१
जम्मा				५

(Handwritten signature)

१०५२/२०२३/३३
शाखा अधिकृत

कार्यालय: मतेवा स्वास्थ्य चौकी, संयुक्तसभा (२३०-०५-०००६०१)				
क्र.सं.	पद	श्रेणी/तह	सेवा/समूह/उप समूह	दरबन्दी संख्या
१	अधिकृत	छैटौ तह	नेपाल स्वास्थ्य सेवा/हेल्थ इन्स्पेक्शन/	१
२	सहायक	पाँचौ तह	नेपाल स्वास्थ्य सेवा/हेल्थ इन्स्पेक्शन/	१
३	सहायक	पाँचौ तह	नेपाल स्वास्थ्य सेवा/कम्युनिटी नर्सिङ/पब्लिक हेल्थ नर्सिङ(प.हे.न.)/	१
४	सहायक	चौथो तह	नेपाल स्वास्थ्य सेवा/हेल्थ इन्स्पेक्शन/	१
५	सहायक	चौथो तह	नेपाल स्वास्थ्य सेवा/कम्युनिटी नर्सिङ/पब्लिक हेल्थ नर्सिङ(प.हे.न.)/	१
जम्मा				५
कार्यालय: चक्र स्वास्थ्य चौकी, संयुक्तसभा (२३०-०५-०००७०१)				
क्र.सं.	पद	श्रेणी/तह	सेवा/समूह/उप समूह	दरबन्दी संख्या
१	अधिकृत	छैटौ तह	नेपाल स्वास्थ्य सेवा/हेल्थ इन्स्पेक्शन/	१
२	अधिकृत	छैटौ तह	नेपाल स्वास्थ्य सेवा/कम्युनिटी नर्सिङ/पब्लिक हेल्थ नर्सिङ(प.हे.न.)/	१
३	सहायक	पाँचौ तह	नेपाल स्वास्थ्य सेवा/हेल्थ इन्स्पेक्शन/	१
४	सहायक	चौथो तह	नेपाल स्वास्थ्य सेवा/कम्युनिटी नर्सिङ/पब्लिक हेल्थ नर्सिङ(प.हे.न.)/	१
५	सहायक	चौथो तह	नेपाल स्वास्थ्य सेवा/हेल्थ इन्स्पेक्शन/	१
जम्मा				५
कार्यालय: पान्च आयुर्वेद औषधालय, संयुक्तसभा (२३०-०५-०००३०१)				
क्र.सं.	पद	श्रेणी/तह	सेवा/समूह/उप समूह	दरबन्दी संख्या
१	कषिराज	पाँचौ तह	नेपाल स्वास्थ्य सेवा/आयुर्वेद/	१
२	चैप	चौथो तह	नेपाल स्वास्थ्य सेवा/आयुर्वेद/	१
३	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहित	नेपाल प्रशासन सेवा/सामान्य प्रशासन समूह/	१
जम्मा				३
मुद्रण मिति:				५७

(Signature)

समय:

१३/०५/२०७३

शाखा अधिकृत

मुद्रण मिति: २२००७२

८.२ सेवा सुविधा सञ्चालन र व्यवस्थापन

८.२.१ उपलब्ध सेवा सुविधाको

गाउँपालिका भित्र १ पालिका केन्द्र, अध्यक्षको सचिवालय, उपाध्यक्षको सचिवालय, ७ वटा विषयगत समिति, ५ वटा वडा कार्यालय, ९ वटा शाखा र ११ वटा इकाई लगायतका सेवा केन्द्रबाट सेवा सुविधा उपलब्ध हुँदै आएको छ ।

८.२.२ गैर सरकारी संघसंस्था

गाउँपालिका तथा जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा दर्ता भएका संस्थाहरूले पनि यस गाउँपालिकामा काम गर्दै आएको छ तर कति वटा संस्था छन् भन्ने यकिन छैन । यसको लागि गाउँपालिकाले संस्थाको अद्यावधिक गरी डेटाबेस तयार गर्नु पर्ने देखिन्छ ।

८.४.३ गाउँपालिकाको जन प्रतिनिधिहरू

गाउँपालिकाबाट प्रत्यक्ष निर्वाचित पदाधिकारी तथा मनोनित पदाधिकारीहरूको विवरण तालिका ८१ मा समावेश गरिएको छ ।

तालिका ८०: जनप्रतिनिधिहरूको विवरण

क्र. सं.	नाम थर	पद	ठेगाना
१	भुपालराज मेवाहाङ	अध्यक्ष	
२	देविता कुलुङ	उपाध्यक्ष	
३	गणेश राई	वडा अध्यक्ष	वडा १
४	मोहन सम्सेर राई	वडा अध्यक्ष	वडा २
५	प्रताप सिंह तामाङ	वडा अध्यक्ष	वडा ३
६	देवेन्द्र राई	वडा अध्यक्ष	वडा ४
७	ईश्वर राई	वडा अध्यक्ष	वडा ५
८	सागर राई (मेवाहाङ)	कार्यपालिका सदस्य	
९	सन्तोष राई (कुलुङ)	कार्यपालिका सदस्य	
१०	शान्तिदेवी राई	महिला वडा सदस्य	वडा १
११	ईना विश्वकर्मा	दलित महिला वडा सदस्य	वडा १
१२	मणि कुमार राई	वडा सदस्य	वडा १
१३	हेमराज राई	वडा सदस्य	वडा १
१४	मनकुमारी राई	महिला वडा सदस्य	वडा २
१५	मुना विश्वकर्मा	दलित महिला वडा सदस्य	वडा २
१६	बुद्रोस राई	वडा सदस्य	वडा २
१७	पहलमान राई	वडा सदस्य	वडा २
१८	जमुना राई	महिला वडा सदस्य	वडा ३
१९	रेविका रसाईली	दलित महिला वडा सदस्य	वडा ३
२०	टिकाराम राई	वडा सदस्य	वडा ३
२१	अमन कुमार राई	वडा सदस्य	वडा ३
२२	शारदा कुमारी राई	महिला वडा सदस्य	वडा ४
२३	लक्ष्मी विश्वकर्मा	दलित महिला वडा सदस्य	वडा ४
२४	मिलन कार्की	वडा सदस्य	वडा ४

क्र. सं.	नाम थर	पद	ठेगाना
२५	भोलामान राई	वडा सदस्य	वडा ४
२६	अरिता राई	महिला वडा सदस्य	वडा ५
२७	अनिता दर्जी	दलित महिला वडा सदस्य	वडा ६
२८	छत्र कुमार राई	वडा सदस्य	वडा ६
२९	सोना गाम्जे शेर्पा	वडा सदस्य	वडा ६

स्रोत: सिलिचोङ गाउँपालिका, २०८२

८.४.४ गाउँ कार्यपालिका कार्यालयमा कार्यरत कर्मचारी

गाउँपालिकामा ८० जनाको हाराहारीमा कर्मचारीहरू कार्यरत छन् । उपलब्ध कर्मचारीले आ-आफ्नो जिम्बेवारीमा रहेर दैनिक नागरिकहरूको सेवा प्रवाह गर्दै आएको पाइन्छ । गाउँपालिकामा कार्यरत कर्मचारीको विवरण तालिका ८२ मा समावेश गरिएको छ ।

तालिका ८१: गाउँ कार्यपालिका कार्यालयमा कार्यरत कर्मचारी

क) स्विकृत दरबन्दी तेरिज तथा पदपुर्तिको अवस्था

सि. नं.	पदको नाम	श्रेणी, तह	सेवा	समुह	उप समुह	स्विकृत दरबन्दी	पद पुर्तिको अवस्था			कैफियत
							स्थायी	करार	रिक्त	
१	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	रा.प. तृतीय	नेपाल प्रशासन	सामान्य प्रशासन	०	१	०	०	१	
२	अधिकृत	सातौं / आठौं	नेपाल प्रशासन / लेखा	लेखा	०	१	०	०	१	
३	ईन्जिनियर	सातौं / आठौं	नेपाल ईन्जिनियर सेवा	सिभिल ईन्जिनियरिङ	०	१	०	१	०	
४	अधिकृत	सातौं / आठौं	नेपाल शिक्षा सेवा	जनरल शिक्षा सेवा (शिक्षा प्रशासन)	०	१	०	०	१	
५	अधिकृत	सातौं / आठौं	नेपाल प्रशासन सेवा	सामान्य प्रशासन सेवा	०	२	०	०	२	
६	अधिकृत	सातौं / आठौं	नेपाल स्वास्थ्य सेवा	हेल्थ ईन्सपेक्सन	०	१	१	०	०	

७	अधिकृत	सातौ / आठौँ	नेपाल स्वास्थ्य सेवा	कम्युनिटी नर्सिङ/ पब्लिक हेल्थ नर्सिङ / जनरल नर्सिङ	०	१	०	१	०	
८	सहायक	पाँचौ तह	नेपाल प्रशासन	सामान्य प्रशासन समुह	०	६	२	०	४	
९	आन्तरिक लेखापरीक्षक	पाँचौ तह	नेपाल प्रशासन	लेखा	०	१	०	०	१	
१०	कम्प्युटर अपरेटर	पाँचौ तह	नेपाल विविध सेवा		०	१	०	१	०	
११	सहायक लेखापाल	पाँचौ तह	नेपाल प्रशासन	लेखा	०	१	१	०	०	
१२	सब ईन्जिनियर	पाँचौ तह	नेपाल ईन्जिनियर सेवा	सिभिल ईन्जिनियरिङ	०	३	१	२	०	
१३	प्राविधिक सहायक	पाँचौ तह	नेपाल शिक्षा	जनरल शिक्षा (शिक्षा प्रशासन)	०	१	१	०	०	
१४	खा.पा.स. टे.	चौथो/पाचौँ	नेपाल ईन्जिनियर सेवा	सिभिल ईन्जिनियरिङ/ स्यानिटरी	०	१	१	०	०	
१५	अ.सब ईन्जिनियर	चौथो तह	नेपाल ईन्जिनियर सेवा	सिभिल ईन्जिनियरिङ	०	४	०	३	१	
१६	सहायक	चौथो तह	नेपाल प्रशासन	सामान्य प्रशासन समुह	०	३	२	०	१	
१७	सहायक महिला विकास निरीक्षक	चौथो तह	नेपाल विविध सेवा		०	१	०	०	१	
					०	३०	९	८	१३	

पशु सेवा शाखा (२३०-०५-०००१०१)

सि.नं.	पदको नाम	श्रेणी, तह	सेवा	समुह	उप समुह	स्विकृत दरबन्दी	पद पुर्तिको अवस्था			कैफियत
							स्थायी	करार	रिक्त	
१	अधिकृत	सातौ / आठौँ	नेपाल कृषि सेवा	लाईभष्टक, पोल्ट्री, एण्ड डेरी	०	१	१	०	०	

				डेभलपमेन्ट						
२	पशु सेवा प्राविधिक	पाचौं तह	नेपाल कृषि सेवा	लाईभष्टक, पोल्त्री, एण्ड डेरी डेभलपमेन्ट	०	१	०	१	०	
३	पशु स्वास्थ्य प्राविधिक	पाचौं तह	नेपाल कृषि सेवा	भेटेरीनरी	०	१	१	०	०	
४	नायव पशु सेवा प्राविधिक	चौथो तह	नेपाल कृषि सेवा	लाईभष्टक, पोल्त्री, एण्ड डेरी डेभलपमेन्ट	०	१	१	०	०	
५	नायव पशु स्वास्थ्य प्राविधिक	चौथो तह	नेपाल कृषि सेवा	भेटेरीनरी	०	१	०	१	०	
जम्मा					०	५	३	२	०	

कृषि सेवा शाखा (२३०-०५-०००२०१)

सि.नं.	पदको नाम	श्रेणी, तह	सेवा	समुह	उप समुह	स्विकृत दरबन्दी	पद पुर्तिको अवस्था			कैफियत
							स्थायी	करार	रिक्त	
१	अधिकृत	सातौं / आठौं	नेपाल कृषि सेवा	कृषि प्रसार	०	१	०	०	१	
२	प्राविधिक सहायक	पाचौं तह	नेपाल कृषि सेवा	बाली संरक्षण	०	२	२	०	०	
३	नायव प्राविधिक सहाय	चौथो तह	नेपाल कृषि सेवा	कृषि प्रसार	०	१	०	०	१	
जम्मा					०	४	२	०	२	

सिसुवाखोला स्वास्थ्य चौकी (२३०-०५-०००४०१)

सि.नं.	पदको नाम	श्रेणी, तह	सेवा	समुह	उप समुह	स्विकृत दरबन्दी	पद पुर्तिको अवस्था			कैफियत
							स्थायी	करार	रिक्त	
१	अधिकृत	छैटौं तह	नेपाल स्वास्थ्य	हेल्थ ईन्सपेक्सन	०	१	१	०	०	

			सेवा							
२	सहायक	पाचौ	नेपाल स्वास्थ्य सेवा	हेल्थ ईन्सपेक्सन	०	१	१	०	०	
३	सहायक	पाचौ तह	नेपाल स्वास्थ्य सेवा	कम्युनिटी नर्सिङ/पब्लिक हेल्थ नर्सिङ (प.हे.न.)	०	१	१	०	०	
४	सहायक	चौथो तह	नेपाल स्वास्थ्य सेवा	कम्युनिटी नर्सिङ/पब्लिक हेल्थ नर्सिङ (प.हे.न.)	०	१	१	०	०	
५	सहायक	चौथो तह	नेपाल स्वास्थ्य सेवा	हेल्थ ईन्सपेक्सन	०	१	१	०	०	
जम्मा					०	५	५	०	०	

बाला स्वास्थ्य चौकी (२३०-०५-०००५०१)

सि.नं.	पदको नाम	श्रेणी, तह	सेवा	समुह	उप समुह	स्विकृत दरबन्दी	पद पुर्तीको अवस्था			कैफियत
							स्थायी	करार	रिक्त	
१	अधिकृत	छैटौ तह	नेपाल स्वास्थ्य सेवा	हेल्थ ईन्सपेक्सन	०	१	१	०	०	
२	सहायक	पाचौ	नेपाल स्वास्थ्य सेवा	हेल्थ ईन्सपेक्सन	०	१	१	०	०	
३	सहायक	पाचौ तह	नेपाल स्वास्थ्य सेवा	कम्युनिटी नर्सिङ/पब्लिक हेल्थ नर्सिङ (प.हे.न.)	०	१	०	०	१	
४	सहायक	चौथो तह	नेपाल स्वास्थ्य सेवा	हेल्थईन्सपेक्सन	०	१	१	०	०	
५	सहायक	चौथो तह	नेपाल स्वास्थ्य सेवा	कम्युनिटी नर्सिङ/पब्लिक हेल्थ नर्सिङ (प.हे.न.)	०	१	०	१	०	

जम्मा	०	५	३	१	१	
-------	---	---	---	---	---	--

माइतेवा स्वास्थ्य चौकी (२३०-०५-०००६०१)

सि.नं.	पदको नाम	श्रेणी, तह	सेवा	समुह	उप समुह	स्वीकृत दरबन्दी	पद पूर्तिको अवस्था			कैफियत
							स्थायी	करार	रिक्त	
१	अधिकृत	छैटौ तह	नेपाल स्वास्थ्य सेवा	हेल्थ ईन्सपेक्सन	०	१	१	०	०	
२	सहायक	पाचौ तह	नेपाल स्वास्थ्य सेवा	हेल्थ ईन्सपेक्सन	०	१	१	०	०	
३	सहायक	पाचौ तह	नेपाल स्वास्थ्य सेवा	कम्युनिटी नर्सिङ/पब्लिक हेल्थ नर्सिङ (प.हे.न.)	०	१	१	०	०	
४	सहायक	चौथो तह	नेपाल स्वास्थ्य सेवा	हेल्थईन्सपेक्सन	०	१	०	१	०	
५	सहायक	चौथो तह	नेपाल स्वास्थ्य सेवा	कम्युनिटी नर्सिङ/पब्लिक हेल्थ नर्सिङ (प.हे.न.)	०	१	०	१	०	
जम्मा					०	५	३	२	०	

याफु स्वास्थ्य चौकी (२३०-०५-०००७०१)

सि.नं.	पदको नाम	श्रेणी, तह	सेवा	समुह	उप समुह	साबिक पद	स्वीकृत दरबन्दी	पद पूर्तिको अवस्था			कैफियत
								स्थायी	करार	रिक्त	
१	अधिकृत	छैटौ तह	नेपाल स्वास्थ्य सेवा	हेल्थ ईन्सपेक्सन	०	१	१	०	०	१	
२	अधिकृत	छैटौ तह	नेपाल स्वास्थ्य सेवा	कम्युनिटी नर्सिङ/पब्लिक हेल्थ नर्सिङ (प.हे.न.)	०	१	१	०	०	१	
३	सहायक	पाचौ तह	नेपाल स्वास्थ्य सेवा	हेल्थईन्सपेक्सन	०	१	१	०	०	१	

४	सहायक	चौथो तह	नेपाल स्वास्थ्य सेवा	कम्युनिटी नर्सिङ/पब्लिक हेल्थ नर्सिङ (प.हे.न.)	०	१	१	०	१	०	
५	सहायक	चौथो तह	नेपाल स्वास्थ्य सेवा	हेल्थईन्सपेक्सन	०	१	१	०	१	०	
जम्मा					०	५	५	०	२	३	

ताम्कु प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र ( )

सि.नं.	पदको नाम	श्रेणी, तह	सेवा	समुह	उप समुह	स्विकृत दरबन्दी	पद पुर्तिको अवस्था			कैफियत
							स्थायी	करार	रिक्त	
१	मेडिकल अफिसर	आठौ तह	नेपाल स्वास्थ्य सेवा	जनरल हेल्थ सर्भिस	०	१	०	१	०	
२	स्टाफ नर्स।अस्पताल नर्सिङ निरीक्षक वरिष्ठ अस्पताल निरीक्षक	पाचौ, छैटौ, सातौ तह	नेपाल स्वास्थ्य सेवा	ज.नर्सिङ	०	१	०	१	०	
३	हे.अ.।सि. अ.हे.ब.	पाचौ, छैटौ, सातौ तह	नेपाल स्वास्थ्य सेवा	हे.ई.	०	१	१	०	०	
४	ल्याव असिष्टेन्ट ।बरिष्ठ ल्याव असिष्टेन्ट । ल्याव असिष्टेन्ट निरीक्षक	चार, पाँच, छ तह	नेपाल स्वास्थ्य सेवा	मे.ल्या.टे.	ज. मे. ल्याटे	१	१	०	०	
५	अ.न.मी.। सि.अ.न.मी.। सि.अ.न.मी. निरीक्षक	चार, पाँच, छ तह	नेपाल स्वास्थ्य सेवा	क.न., प.हे.न.		०	३	१	१	१
६	अ.हे.व.। सि.अ.हे.व.	चार, पाँच, छ तह	नेपाल स्वास्थ्य सेवा	हे.ई.		०	३	१	२	

		पाँच, छ तह	सेवा							
जम्मा					०	१०	४	५	१	

बाला आयुर्वेद औषधालय (२३०-०५-०००३०१)

सि.नं.	पदको नाम	श्रेणी, तह	सेवा	समुह	उप समुह	स्विकृत दरबन्दी	पद पुर्तीको अवस्था			कैफियत
							स्थायी	करार	रिक्त	
१	कविराज	पाचौ तह	नेपाल स्वास्थ्य	आयुर्वेद		१	०	०	१	
२	वैद्य	चौथो	नेपाल स्वास्थ्य	आयुर्वेद		१	०	०	१	
३	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहिन	नेपाल प्रशासन	सामान्य प्रशासन		१	०	१	०	
जम्मा						३	०	१	२	

(ख) गा पा अनुदान मार्फत

सि.नं.	पदको नाम	श्रेणी, तह	सेवा	समुह	उप समुह	सिर्जना गरिएको दरबन्दी	पद पुर्तीको अवस्था			कैफियत
							स्थायी	करार	रिक्त	
१	सहायक	चौथो तह	नेपाल स्वास्थ्य सेवा	कम्युनिटी नर्सिङ/पब्लिक हेल्थ नर्सिङ (प.हे.न.)	०	१	०	१	०	सिसुवाखोला स्वास्थ्य चौकी
२	सहायक	चौथो तह	नेपाल स्वास्थ्य सेवा	कम्युनिटी नर्सिङ/पब्लिक हेल्थ नर्सिङ (प.हे.न.)	०	१	०	१	०	बाला स्वास्थ्य चौकी
३	सहायक	चौथो तह	नेपाल स्वास्थ्य सेवा	कम्युनिटी नर्सिङ/पब्लिक हेल्थ नर्सिङ (प.हे.न.)	०	१	०	१	०	ताम्कु प्रा स्वके
४	अप्याल्मिक असिष्टेन्ट	सहायक पाचौं	नेपाल स्वास्थ्य सेवा	अप्याल्मिक असिष्टेन्ट	०	१	०	१	०	ताम्कु प्रा स्वके

५	सहायक	चौथो तह	नेपाल स्वास्थ्य सेवा	डार्क रुम असिष्टेन्ट	०	१	०	१	०	तास्कु प्रा स्व के
जम्मा					०	५	०	५	०	

सामुदायिक स्वास्थ्य एकाइ

सि.नं.	पदको नाम	श्रेणी, तह	सेवा	समुह	उप समुह	सिर्जना गरिए दरबन्दी	पद पूर्तिको अवस्था			कैफियत
							स्थायी	करार	रिक्त	
६	सहायक	चौथो तह	नेपाल स्वास्थ्य सेवा	कम्युनिटी नर्सिङ/पब्लिक हेल्थ नर्सिङ (प.हे.न.)	०	३	०	३	०	अ न मी
४	सहायक	चौथो तह	नेपाल स्वास्थ्य सेवा	हेल्थईन्सपेक्सन	०	६	०	६	०	अ हे व
जम्मा						९	०	९	०	

ईलेक्ट्रीसियन

सि.नं.	पदको नाम	श्रेणी, तह	सेवा	समुह	उप समुह	सिर्जना गरिए दरबन्दी	पद पूर्तिको अवस्था			कैफियत
							स्थायी	करार	रिक्त	
१	ईलेक्ट्रीसियन	सहायक चौथो	बिबिध	प्रशासन	०	१	०	१	०	गाउँपालिकाबाट
जम्मा					०	१	०	१	०	

कार्यालय सहयोगी

सि.नं.	पदको नाम	श्रेणी, तह	सेवा	समुह	उप समुह	सिर्जना गरिएको दरबन्दी	पद पूर्तिको अवस्था			कैफियत
							स्थायी	करार	रिक्त	
६	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी बिहिन	नेपाल प्रशासन	प्रशासन	०	१८	०	१८	०	गाउँपालिकाबाट बिभिन्न वडा स्वास्थ्य चौकी तथा पालिकाको लागि
जम्मा					०	१८	०	१८		

(ग) विभिन्न कार्यक्रम अन्तर्गत

प्रधानमन्त्री रोजगार शाखा

सि.नं.	पदको नाम	श्रेणी, तह	सेवा	समुह	उप समुह	प्राप्त दरबन्दी	पद पूर्तिको अवस्था			कैफियत
							स्थायी	करार	रिक्त	

१	रोजगार सयोजक	अधिकृतस्तर छैटौ	स्थानीय प्रशासन	प्रशासन	०	०	०	१	०	
२	सहायक रोजगार सयोजक	सहायक स्तर पाचौं	स्थानीय प्रशासन	प्रशासन	०	०	०	१	०	
३	प्राबिधिक सहायक	सहायक स्तर पाचौं	स्थानीय ईन्जिनियरिङ	सिभिल	०	०	०	१	०	
जम्मा					०	०	०	३	०	

सामाजिक सुरक्षा तथा पन्जिकरण शाखा

सि.नं.	पदको नाम	श्रेणी, तह	सेवा	समुह	उप समुह	स्विकृत दरबन्दी	पद पुर्तीको अवस्था			कैफियत
							स्थायी	करार	रिक्त	
१	एम आई एस अपरेटर	सहायकस्तर पाचौं	स्थानीय प्रशासन	प्रशासन	०	१	०	१	०	
२	फिल्ड सहायक	सहायक स्तर चौथो	स्थानीय प्रशासन	प्रशासन	०	१	०	१	०	
जम्मा					०	२	०	२	०	

उद्यम विकास शाखा

सि.नं.	पदको नाम	श्रेणी, तह	सेवा	समुह	उप समुह	स्विकृत दरबन्दी	पद पुर्तीको अवस्था			कैफियत
							स्थायी	करार	रिक्त	
१	उद्यम विकास सहज कर्ता	सहायकस्तर चौथो	स्थानीय प्रशासन	प्रशासन	०	२	०	१	१	
जम्मा					०	२	०	१	१	

कृषि विकास शाखा

सि.नं.	पदको नाम	श्रेणी, तह	सेवा	समुह	उप समुह	स्विकृत दरबन्दी	पद पुर्तीको अवस्था			कैफियत
							स्थायी	करार	रिक्त	
१	कृषि स्नातक	अधिकृत छैटौ	स्थानीय कृषि	०	०	१	०	१	०	
२	एक गाउँ एक प्राबिधिक	सहायक स्तर चौथो	स्थानीय कृषि	०	०	४	०	४	०	
जम्मा					०	५	०	५	०	

पशु सेवा तर्फ

सि.नं.	पदको नाम	श्रेणी, तह	सेवा	समुह	उप समुह	स्विकृत दरबन्दी	पद पुर्तीको अवस्था			कैफियत
							स्थायी	करार	रिक्त	
१	एक गाउँ एक प्राविधिक	चौथो तह	नेपाल कृषि सेवा	भेटेरीनरी	०	१	०	१	०	
जम्मा					०	१	०	१	०	

सवारी चालक

सि.नं.	पदको नाम	श्रेणी, तह	सेवा	समुह	उप समुह	स्विकृत दरबन्दी	पद पुर्तीको अवस्था			कैफियत
							स्थायी	करार	रिक्त	
१	हेभी सवारी चालक	०	०	०	०	१	०	१	०	
२	हल्का सवारी चालक	०	०	०	०	१	०	१	०	
जम्मा						२	०	२	०	

सडक तथा टावर हेरालु

सि.नं.	पदको नाम	श्रेणी, तह	सेवा	समुह	उप समुह	स्विकृत दरबन्दी	पद पुर्तीको अवस्था			कैफियत
							स्थायी	करार	रिक्त	
१	सडक हेरालु				०	५	०	३	२	
२	टावर हेरालु				०	१	०	१	०	
जम्मा						६	०	४	२	

समुदायमा आधारित सहज कर्ता तथा अपांगता सहायता सहज कर्ता

सि.नं.	पदको नाम	श्रेणी, तह	सेवा	समुह	उप समुह	सिर्जना गरिएको दरबन्दी	पद पुर्तीको अवस्था			कैफियत
							स्थायी	करार	रिक्त	
१	समुदायमा आधारित सहज कर्ता	चौथो			०	२	०	२	०	
२	अपांगता सहायता सहज कर्ता	चौथो			०	१	०	१	०	
जम्मा					०	३	०	३	०	

सुचना प्रविधि शाखा

सि.नं.	पदको नाम	श्रेणी, तह	सेवा	समुह	उप समुह	सिर्जना गरिएको दरबन्दी	पद पुर्तीको अवस्था			कैफियत
							स्थायी	करार	रिक्त	
१	सुचना प्रविधि अधिकृत	छैठौ			०	१	०	१	०	
जम्मा					०	१	०	१	०	

गरिव संग विश्वेश्वर

सि.नं.	पदको नाम	श्रेणी, तह	सेवा	समुह	उप समुह	सिर्जना गरिएको दरबन्दी	पद पुर्तीको अवस्था			कैफियत
							स्थायी	करार	रिक्त	
१	सामाज परिचालिका	चौथो			०	१	०	१	०	
जम्मा					०	१	०	१	०	

पदपुर्तीको अवस्था

क्र. सं.	स्विकृत दरबन्दी तथा पदपुर्तीको अवस्था				गाउँपालिकाले दरबन्दी सिर्जना गरि राखेको करार कर्मचारी (का.स., ड्राइभर, ईलेक्ट्रिसियन, अ.न.मी., अ.हे.व., टावर हेरालु, पुल समुदायमा आधारित पुनर्स्थापना सहजकर्ता)	विभिन्न कार्यक्रम अन्तर्गत कार्यरत करार कर्मचारीहरु
१	स्विकृत दरबन्दी	स्थायी	करार	रिक्त		
	७२	२९	२१	२२	४१	१४

स्रोत: सिलीचोङ गाउँपालिका, २०८२

अनुसूची

अनुसूची १: वडास्तरीय तथ्याङ्क सङ्कलन फाराम

गाउँपालिका वस्तुस्थिति विवरण (Rural Municipality Profile)

वडास्तरीय तथ्याङ्क सङ्कलन फाराम

सिलीचोङ गाउँपालिका, सङ्खुवासभा जिल्ला

यो सूचना सिलीचोङ गाउँपालिकाको नगर डिजिटल वस्तुस्थिति विवरण (Rural Municipality Profile) तयारीको लागि सङ्कलन गरिएको हो। यसबाट सङ्कलन गरिएका सूचनालाई अन्य कुनै पनि गलत प्रयोजनको लागि प्रयोग हुने छैन।

१. वन क्षेत्र सम्बन्धि विवरण

विवरण	सङ्ख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)	प्रतिशत	वनहरूको नाम
सामुदायिक वन				
कबुलियति वन				
धार्मिक वन				
सरकारी संरक्षित वन				
अन्य				
जम्मा				

२. सरकारी सार्वजनिक जग्गाहरूको विवरण

क्र.सं.	जग्गा रहेको स्थान	क्षेत्रफल (वर्ग कि.मि.)	स्वामित्व

३. अपाङ्गता परिचय-पत्र लिएकाले वालवालिकाहरूको विवरण

अपाङ्गता परिचय-पत्रको किसिम	परिचय-पत्र लिएका महिला पुरुषको सङ्ख्या		
	पुरुष	महिला	जम्मा
पूर्ण अशक्त अपाङ्गता (रातो रंगको)			
अति अशक्त अपाङ्गता परिचय-पत्र (रातो रंगको)			
मध्यम अपाङ्गता (पहेलो रंगको)			
सामान्य अपाङ्गता (सेतो रंगको)			
जम्मा			

४. शैक्षिक संस्थाहरुको विवरण

विवरण	सरकारी	सामुदायिक	निजी विद्यालय	कुल
मन्टेश्वरी				
आधारभूत				
मावि				
क्याम्पस				
वेद				
मदरशा				
अन्य	प्राविधिक शिक्षालय			
	सीप विकास तालिम केन्द्र			
	सामुदायिक बालविकास केन्द्र			

५. बालविकास केन्द्रको विवरण वा बाल क्लबहरु

वडा नं.	बालविकास केन्द्रको जम्मा सङ्ख्या	भर्ना भएका बालबालिका सङ्ख्या		जम्मा
		बालक	बालिका	
जम्मा				

६. बाल सञ्जालको अवस्था

वडा नं.	बाल सञ्जालको विवरण	सदस्य सङ्ख्या					जम्मा
		लैङ्गिक आधार		सामाजिक आधार			
		बालक	बालिका	दलित	जनजाति	अन्य	
जम्मा							

७. शिक्षक तथा कक्षा कोठाको पर्याप्तता

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	विद्यार्थी सङ्ख्या	शिक्षक सङ्ख्या	विद्यार्थी शिक्षक अनुपात (STR)	विद्यार्थी कक्षा कोठा अनुपात (SCR)

८. विद्यमान स्वास्थ्य सेवाहरु

क्र.सं.	स्वास्थ्य सेवा	सङ्ख्या	वेड सङ्ख्या
१	स्वास्थ्य चौकी		
२	प्राथमिक स्वास्थ्य उपचार केन्द्र		
३	फार्मसी		
४	क्लिनिक		
५	बर्थिङ सेन्टर		
६	पोलि क्लिनिक		
७	स्वास्थ्य संस्थामा सुत्केरि गराउने प्रतिशत		
८	दक्ष स्वास्थ्यकर्मी बाट सुत्केरी गराउने प्रतिशत		
९	सुडेनीबाट सुत्केरी गराउने प्रतिशत		
१०	खोप केन्द्र		
११	महिला स्वयंम सेविका सङ्ख्या		

९. कृषि सेवा केन्द्र, उप-केन्द्र, कृषक समूह

क्र.सं.	भवनको प्रकृति : वटा			वडा नं.	कैफियत
	केन्द्र, उप-केन्द्र वा कृषक समूहको नाम	कच्ची	पक्की		

१०. पशु सेवा केन्द्र, उप-केन्द्र, पशुपालन समूह

क्र.सं.	भवनको प्रकृति : वटा			वडा नं.	कैफियत
	केन्द्र, उप-केन्द्र वा पशुपालन समूहको नाम	कच्ची	पक्की		

--	--	--	--	--	--

११. वडाको हालका भवनहरु

क्र.सं.	भवनको प्रकृति : वटा			वडा नं.	कैफियत
	भवनको नाम	भाडामा/ आफ्नै	कच्ची/ पक्की		

१२. सिंचाईको स्रोत

क्र.सं.	सिंचाई स्रोत	वडा नं.	कैफियत

१३. लघु वित्त संस्था (नाम सहित)

क्र.सं.	सहकारी संस्थाको नाम	फाइनान्सको नाम	विकास बैंकको नाम	बैंकको नाम	कैफियत
जम्मा					

१४. पुलपुलेसा सम्बन्धि विवरण

१४.१ पक्की तथा आर.सि.सि. पुल, कल्भर्ट तथा झोलुङ्गे पुलहरुको विवरण

पुल/खोलाको नाम	दायाँ किनारा रहेको स्थान	बायाँ किनारा रहेको स्थान	निर्मित साल	सहयोगी निकाय

१४.२ निर्माणाधिन सडकहरु

सडकको किसिम	अनुमानित लम्बाइ (कि.मि.)	सडकको औसत चौडाइ (मि.) अनुमानित	सडकले सेवा पुग्न सक्ने वडा तथा बस्तीहरु	लाभान्वित जनसङ्ख्या
कालो पत्रे				
ग्राभेल				
कच्ची तथा धुले				
ढलान				
ढुङ्गा तथा ईट्टा विछ्याएको				
जम्मा				

१५. सामुदायिक भवनहरुको विवरण

क्र.सं	सामुदायिक भवनहरुको नाम	वडा नं. बस्ती	हालको उपयोग

१६. सार्वजनिक पाटीपौवा र चौतारा सम्बन्धि विवरण

क्र.सं	सार्वजनिक वस्तु विवरण	स्थान	उपयोग	कैफियत

१७. खेलमैदानहरु

क्र.सं.	खेलमैदानको नाम	स्थान

१८. राष्ट्रिय स्तरका खेलाडीहरुको नाम (राष्ट्रिय स्तरका भए मात्र)

क्र.सं.	खेलाडीको नाम	वडा नं.	खेलको नाम

१९. धार्मिक तथा ऐतिहासिक स्थानहरु

क्र.सं.	धार्मिक तथा ऐतिहासिक स्थानको नाम	स्थान

२०. स्थानीय जात्रा, मेला तथा पर्वहरु

क्र.सं.	स्थानीय जात्रा, मेला तथा पर्वहरुको नाम	स्थान

२१. घाटहरु/चिहानहरु

क्र.सं.	घाट/चिहानको नाम	स्थान (कुन जातजातिका मानिस)	वडा नं.

२२. होटल, लज, रेष्टुरेन्ट तथा होमस्टे

वडा नं.	होटल, लज, रेष्टुरेन्ट तथा होमस्टे	स्थान

२३. गैर सरकारी संस्था सम्बन्धि विवरण

गैर सरकारी संस्थाको नाम र ठेगाना	जनशक्ति सङ्ख्या	सहयोगी विकास साझेदारको नाम

२४. औद्योगिक तथा व्यापार, व्यवसाय सम्बन्धि विवरण

क्र.सं.	व्यापार, व्यवसाय विवरण	जम्मा सङ्ख्या
१	दुग्ध व्यवसायी	
२	टेलर्स/सिलाई कटाई	
३	सुन चाँदि व्यवसायी	
४	भाडा व्यवसायी	
५	होटल व्यवसायी	
६	फेन्सी व्यवसायी	
७	क्लिनिक तथा औषधी व्यवसायी	
८	तरकारी तथा फलफुल व्यवसायी	
९	इलेक्ट्रोनिक व्यवसायी	
१०	माछामासु पसल, व्यवसायी	
११	हेयर सैलुन तथा सौन्दर्यकला व्यवसायी	
१२	उद्योग	
१३	आर्ट व्यवसायी	

१४	बेकरी तथा मिष्ठान्न व्यवसायी	
१५	बाल मनोरञ्जन	
१६	बंगुर पालन	
१७	बोर्डिङ्ग स्कुल सञ्चालन	
१८	ठेक्कापट्टा	
१९	जुत्ता पसल	
२०	फोटो स्टुडियो	
२१	फर्निचर	
२२	किराना पसल तथा व्यवसायी	
२३	सि. डि. पसल	
२४	पुल हाउस	
२५	अटो वर्कसप	
२६	राइस मिल	
२६	घडी रेडियो टि.भी. मर्मत	
२७	पेट्रोल पम्प	
२९	मसला उद्योग	
३०	चस्मा पसल	
३१	खोज अनुसन्धान सेन्टर	
३२	खाजा घर तथा चिया पसल	
३३	ढुवानी सेवा	
३४	ट्युसन सेन्टर	
३५	हाउसिङ्ग	
३६	कार्पेट पसल	
३७	सरसफाइ तथा फोहरमैला सङ्कलन	
३८	नर्सरी फुल व्यवसायी	
३९	ग्यास डिलर	
४०	कानुन व्यवसायी र परामर्श सेवा	
४१	निर्माण व्यवसायी तथा सप्लायर्स	
४२	मल बिउ उत्पादन	
४३	कम्प्यूटर ट्रेनिङ्ग सेन्टर, साईबर व्यवसायी	
४४	सिसा पसल	
४५	पुस्तक व्यवसायी तथा फोटोकपी	

४६	मनी ट्रान्सफर	
४७	सहकारी	
४८	बैंक	
४९	विज्ञापन, मिडिया र केवल सेवा	
५०	कागज उद्योग तथा छापाखाना	
५१	पानी फिल्टर	
५२	पार्टी प्यालेस	
५३	भेटनरी	

अनुसूची २: वडास्तरीय तथ्याङ्क सङ्कलन फाराम

गाउँपालिका वस्तुस्थिति विवरण (Rural Municipality Profile)

संस्थागत तथ्याङ्क सङ्कलन फाराम

सिलीचोङ गाउँपालिका, सङ्खुवासभा जिल्ला

यो सूचना सिलीचोङ गाउँपालिकाको नगर डिजिटल वस्तुस्थिति विवरण (Rural Municipality Profile) तयारीको लागि सङ्कलन गरिएको हो । यसबाट सङ्कलन गरिएका सूचनालाई अन्य कुनै पनि गलत प्रयोजनको लागि प्रयोग हुने छैन ।

खण्ड क: परिचय

१.१ परिचय

१.१.१ प्रदेशको नाम :

१.१.२ जिल्लाको नाम:

१.१.३ स्थानीय तहको नाम:

१.१.४ पालिका केन्द्र:

१.२ व्यक्तिगत घटना विवरण (प्रत्येक वर्षको चैत्र मसान्तसम्म दर्ता भएका विवरण अनुसार)

वडा नं.	जन्म	मृत्यु	विवाह	सम्बन्ध विच्छेद	बसाइँसराई	
					आएको	गएको
१						
२						
३						
४						
५						

६						
७						
८						
९						
जम्मा						

१.३ सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम विवरण (गत आ.व.को १ वर्षको विवरण लिने) रकम रु. हजारमा

वडा नं.	ज्येष्ठ नागरिक			एकल महिला		पूर्ण अपाङ्ग			आंशिक अपाङ्ग			वाल सुरक्षा अनुदान			दलित वर्ग		
	म.	पु.	रकम	म.	रकम	म.	पु.	रकम	म.	पु.	रकम	म.	पु.	रकम	म.	पु.	रकम
१																	
२																	
३																	
४																	
५																	
६																	
७																	
८																	
९																	
जम्मा																	

खण्ड ख: आर्थिक विकास स्थिति विवरण

२.१ प्राविधिक, सीपयुक्त तथा विशेष दक्षता भएका मानव संसाधनको विवरण (संक्षिप्त विवरण)

वडा नं.	विषय क्षेत्र अनुसार प्राविधिक मानव संसाधन
---------	---

	कृषि र पशु		ईन्जिनियरिङ		वन		मेडिसिन		खाद्य प्रशोधन		वकिल		पत्रकार		अन्य		जम्मा
	म.	पु.	म.	पु.	म.	पु.	म.	पु.	म.	पु.	म.	पु.	म.	पु.	म.	पु.	
१																	
२																	
३																	
४																	
५																	
६																	
७																	
८																	
९																	
जम्मा																	

२.२ सार्वजनिक पोखरी तथा माछापालन

वडा नं	पोखरी रहेको स्थान र पोखरीको नाम	पोखरी क्षेत्रफल (विघा वा रोपनी)	वार्षिक माछा उत्पादन (केजी)	स्वामित्व	वार्षिक आम्दानी (रु.)	नगरपालिकामा वार्षिक शुल्क (रु.)
१						
२						
३						
४						
५						
६						
७						

८						
९						
जम्मा						

२.३ सिँचाइ सुविधाको उपलब्धता

वडा	चालू सिँचाइ तथा सिँचाई आयोजनाको नाम	सिँचाइको किसिम (सतह कुलो/नहर, लिफ्टिङ, बाँध, ट्युबवेल/बोरिङ, पोखरी वा अन्य)	सिँचाइको माध्यम (कुलो, नहर, पाईप, आदि)	स्रोतको विवरण इकाई (किमि, क्षेत्रफल)	सिँचाइको उपलब्धता (वर्षे भरि वा मौसमी)	सिंचित क्षेत्र (हेक्टर/ वर्ग किमि)	लाभान्वित घरधुरी
१							
२							
३							
४							
५							
६							
७							
८							
९							
जम्मा							

२.४ आधुनिक पशुपालन (फार्म) सम्बन्धि विवरण

वडा नं.	पशुपालन फर्म (गाई, भैंसी, बाख्रा, बंगुर र कुखुरा)को नाम	फर्म रहेको ठेगाना (स्थान)	वार्षिक उत्पादन उत्पादित वस्तु	प्रोपाईटरको नाम	रोजगारी सङ्ख्या			
					इकाई	परिमाण	महिला	पुरुष
१								
२								

३								
४								
५								
६								
७								
८								
९								
जम्मा								

२.५ कृषि तथा पशुसेवा सँग सम्बन्धित मानव संशाधन (संख्या)

वडा नं.	व्यवसायिक/अगुवा कृषक	सक्रिय ग्रामीण कृषि कार्यकर्ता (जेटिए)	सक्रिय ग्रामीण पशुस्वास्थ्य कार्यकर्ता	व्यवसायिक नर्सरी सञ्चालक
१				
२				
३				
४				
५				
६				
७				
८				
९				
जम्मा				

२.६ कृषि तथा सेवासँग सम्बन्धित सामुदायिक संस्था तथा समूहको विवरण (संख्या)

वडा नं.	कृषक समूह			पशुपालन समूह			व्यवसायिक कृषि फर्म			कृषि सहकारी			एग्रोभेट तथा बीउ विजन केन्द्र	कोल्ड स्टोर तथा रष्टिक स्टोर	जैविक वा कम्पोस्ट मल उत्पादन केन्द्र
	सङ्ख्या	म.	पु.	सङ्ख्या	म.	पु.	सङ्ख्या	म.	पु.	सङ्ख्या	म.	पु.	सङ्ख्या	सङ्ख्या	सङ्ख्या
१															
२															
३															
४															
५															
६															
७															
८															
९															
जम्मा															

२.७ घट्ट, मिल वा सङ्कलन तथा प्रशोधन सम्बन्धी विवरण

वडा नं.	पानी घट्ट सङ्ख्या परम्परागत	चिस्यान केन्द्र	कुटानी, पिसानी र पेलानी (मिल) सङ्ख्या		सङ्कलन तथा प्रशोधन केन्द्र	विक्री केन्द्र वा कोसेली घर	डिजेल मिल	विद्युत मिल	जडिवुटी	उद्योग
			सुधारिएको	पानी मिल						
१										
२										
३										
४										
५										

६										
७										
८										
९										
जम्मा										

२.८ उत्पादन तथा सेवा मूलक उद्योग सम्बन्धी विवरण (उद्योग तथा पर्यटन)

उद्योगको नाम तथा ठेगाना	वडा	उद्योगको स्वामित्व (सरकारी, पब्लिक, निजी, सहकारी)	उद्योगको प्रकार (लघु, घरेलु, साना, मझौला तथा ठूला, आदि)	प्रत्यक्ष रोजगारी जना		उत्पादन हुने वस्तु र सेवाको नाम	उत्पादित वस्तु र सेवाबाट भएको वार्षिक आम्दानी (रु हजारमा)	जम्मा
				महिला	पुरुष			
ठूला								
मध्यम								
साना								

घरेलु								
लघु								
जम्मा								

२.९ व्यापार तथा व्यवसाय सम्बन्धि विवरण (किराना, मासु, तरकारी, फलफुल, आदि)

व्यापार तथा व्यवसाय सञ्चालक तथा कम्पनीको नाम	वडा नं.	व्यापार र व्यवसायको किसिम (कोड प्रयोग गर्ने) ★	पसलको प्रकार	व्यापार व्यवसायको स्वामित्व (एकल, साझेदारी र सहकारी)	वार्षिक कारोबार (रु. हजारमा)

★ व्यापार र व्यवसायको किसिम कोड: १. किराना वा व्यापारिक वस्तु, २. मासु विक्री केन्द्र, ३. तरकारी तथा फलफुल विक्री केन्द्र, ४. दुध चिस्यान तथा विक्री केन्द्र, ५. निर्माण सामग्री, ६. औषधी पसल वा क्लिनिक, ७. मर्मत सेवा केन्द्र, ८. इलेक्ट्रिकल तथा ईलेक्ट्रोनिक्स पसल, ९. होटेल तथा रेष्टुरेन्ट, १०. कपडा तथा फेन्सी (११) अन्य के छ खुलाउने

२.१० होटल, रिसोर्ट, रेष्टुरेन्ट र होमस्टे सम्बन्धि विवरण

नाम	वडा नं.	स्थान	क्षमता कोठा सङ्ख्या	होटलको प्रकार (आवासिय, रिसोर्ट, होमस्टे, रेष्टुरेन्ट, अन्य)	होटलको स्तर (स्टार, ननस्टार)	वार्षिक पर्यटक (सङ्ख्या)		
						वेड सङ्ख्या	आन्तरिक	वाह्य (विदेशी)

२.११ कृषि बजार तथा हाट बजार सम्बन्धि विवरण

कृषि बजार	हाट बजार (कृषि बजार बाहेक)
-----------	----------------------------

कृषि बजार स्थलको नाम	वडा नं.	उपलब्ध प्रमुख पूर्वाधारहरू	हाट बजार स्थलको नाम	वडा नं.	हाट बजार लाग्ने दिन वा बार	उपलब्ध प्रमुख पूर्वाधारहरू
खुद्रा बजार						

खण्ड ग: सामाजिक विकास

३.१ शिक्षा

३.१.१ शैक्षिक तथा विद्यालयको भौतिक अवस्था

विद्यालयको नाम	ठेगाना वडा	सञ्चालित कक्षा	खानेपानी		शौचालय		स्यानिटरी प्याड		खेलमैदान		विद्यालयको भौतिक संरचना					बालक्लब		फोहोर मैला व्यवस्थापन		
			छ	छैन	छ	छैन	छात्रा मैत्री छ	वितरण	स्यानिटरी प्याडको व्यवस्थापन	छ	छैन	सामाहिक रुपमा अतिरिक्त क्रियाकलाप हुन्छ	भवन	कक्षा कोठा	सुरक्षित कक्षा कोठा	बाल मैत्री संरचना	सिकाइ मैत्री बालबिकास केन्द्र	बालक्लबको गठन	विद्यालय व्यवस्थापन समितमा बालक्लबको सहभा	भएको

																		गिता		

नोट: सबै विद्यालयको विवरण अनिवार्य भर्नु पर्ने

वाल विकास केन्द्र तथा विद्यालयको नाम	ठेगाना वडा	भवन सङ्ख्या		पुस्तकालय र अध्ययन केन्द्र (छ/छैन)		प्रयोगशाला	डेस्क बेन्चको क्षमता (जना)	खेलमैदान क्षेत्रफल (वर्ग मि.)	कम्पाउण्ड वालको किसिम (तारबार, कच्ची, पक्की पर्खाल)
		कच्ची	पक्की	कच्ची	पक्की				

नोट: सबै विद्यालयको विवरण अनिवार्य भर्नु पर्ने

३.१.२ तहगत रुपमा विद्यालय (सामुदायिक, संस्थागत, मदरसा, गुम्बा) तथा विद्यार्थी सङ्ख्या

विद्यालयको नाम	वडा नं.	विद्यालयको किसिम (सामुदायिक, संस्थागत, मदरसा, गुम्बा)	पूर्व प्राथमिक			आधारभूत (१-५)			आधारभूत (६-८)			माध्यमिक (९-१२)			जम्मा		
			छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा
जम्मा																	

नोट: सबै विद्यालयको विवरण अनिवार्य भर्नु पर्ने

३.१.३ कलेज तथा विद्यार्थी सङ्ख्या

कलेज/क्याम्पसको नाम	वडा नं.	संकाय	पढाई हुने तह	पढाई हुने प्रमुख विषयहरु	विद्यार्थी सङ्ख्या		
					छात्रा	छात्र	जम्मा
क. अप्राविधिक							
१.							
२.							

ख. प्राविधिक							
१.							
२.							

३.१.४ शिक्षक विवरण

विद्यालयको नाम	वडा नं.	किसिम (सामुदायिक, संस्थागत, मदरसा, गुम्बा)	स्वीकृत दरबन्दी सङ्ख्या	कार्यरत शिक्षक		महिला शिक्षक सङ्ख्या		विषयगत शिक्षक		
				शिक्षक	शिक्षिका	आधारभूत	माध्यामिक	गणित	विज्ञान	अंग्रेजी
जम्मा										

३.१.५ भर्ना दर, निरन्तरता दर, सिकाई उपलब्धि दर

विद्यालयको नाम,	वडा नं.	खुद भर्ना दर	निरन्तरता दर	सिकाई उपलब्धि दर	उत्तिर्ण दर
-----------------	---------	--------------	--------------	------------------	-------------

स्थान र किसिम (सामुदायिक, संस्थागत, मदरसा, गुम्बा)		पूर्व प्राथमिक	आधारभूत	मावि	पूर्व प्राथमिक	आधारभूत	मावि	कक्षा ८	कक्षा १०	कक्षा १२	कक्षा ८	कक्षा १०	कक्षा १२
जम्मा													

३.१.६ विद्यार्थी उत्तिर्ण दर

विद्यालयको नाम, स्थान र किसिम (सामुदायिक, संस्थागत, मदरसा, गुम्बा)	वडा नं.	जम्मा विद्यार्थी		आधारभूत शिक्षा पुरा गर्ने विद्यार्थी		छात्रवृत्ति वा अन्य सुविधा पाउने विद्यार्थी		दिवा खाजा खान पाउने विद्यार्थी		कक्षा ९ मा प्राविधिक विषयमा भर्ना हुने विद्यार्थी		विज्ञान विषयमा कक्षा ११ मा भर्ना हुने विद्यार्थी	
		छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा
जम्मा													

३.१.७ शैक्षिक गुणस्तर सम्बन्धि विवरण

विद्यालयको नाम, ठेगाना र किसिम	वडा नं.	अपाङ्ग विद्यार्थी श्रोत कक्षा (भएको/ नभएको)	CBEGRA कार्यान्वयन (भएको/ नभएको)	एकीकृत पाठ्यक्रम (भएको/ नभएको)	ईन्टरनेट सुविधा (भएको/ नभएको)	छुट्टै प्रधानाध्यापक दरबन्दी (भएको/नभएको)

३.१.८ वालमैत्री शिक्षा सम्बन्धि विवरण

विद्यालयको नाम र ठेगाना	वडा नं.	विद्यालय शान्ति क्षेत्र कार्यान्वयन (भएको/नभएको)	विद्यालय सुधार योजना अद्यावधिक (भएको/नभएको)	वाल क्लब गठन (भएको/नभएको)	वालमैत्री शिक्षण विधिको प्रयोग (भएको/नभएको)

३.१.९ छात्रवृत्ति तथा लक्षित सुविधाको विवरण

विद्यालयको नाम र ठेगाना (किसिम र तह)	वडा नम्बर	छात्रवृत्तिको किसिम अनुसार									
		दलित		अपाङ्ग		विपन्न		जेहेन्दार		अन्य सुविधा	
		छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा

३.२ स्वास्थ्य तथा पोषण विवरण

३.२.१ स्वास्थ्य संस्था विवरण

स्वास्थ्य संस्थाको नाम र ठेगाना	वडा नं.	संस्थाको प्रकार ★	स्वास्थ्यकर्मी स्विकृतित दरबन्दि	शैया सङ्ख्या	पूर्तिको अवस्था	प्रसुति सेवा	ल्याब	क्लिनिक	एकस्सरे सेवा	परिवार नियोजन	खोप सेवा	एससिटि	परामर्श सेवा	सुरक्षित मातृत्व सेवा	रक्त संचार सेवा

★ १. अस्पताल, २. प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, ३. स्वास्थ्य चौकी, ४. निजी अस्पताल, ५. आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र, ६. आँखा उपचार केन्द्र, ७. प्रसुति गृह, ८. बाल अस्पताल, ९. मानसिक अस्पताल, १०. प्राकृतिक चिकित्सालय, ११. रक्त संचार केन्द्र, १२. एचआइभि परीक्षण तथा परामर्श केन्द्र, १३. शहरी स्वास्थ्य केन्द्र, १४. सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई, १५. निजी क्लिनिक, १६. शिक्षण अस्पताल, १७. फार्मसी, १८. अन्य

३.२.३ चिकित्सक तथा स्वास्थ्य कर्मीको विवरण

स्वास्थ्य संस्थाको नाम र ठेगाना	कार्यरत स्वास्थ्यकर्मीको सङ्ख्या									
	वडा नं.	प्रकार	विशेषज्ञ चिकित्सक	सामान्य चिकित्सक	हे.अ.	नर्स	अहेव	अनमि	ल्याब टेक्निसियन	अन्य

३.२.४ खोप तथा पोषण सम्बन्धि विवरण

वडा नं.	वालवालिका सङ्ख्या			खोप लिने वालवालिका सङ्ख्या					५ वर्ष मुनिका वालवालिका	
	१ वर्ष मुनिका	२ वर्ष मुनिका	५ वर्ष मुनिका	विसिजि	पेण्टा भ्यालेण्ट ★	पोलियो तेश्रो	दादुरा/ रुबेला	जापानिज ईन्सेफलाइटिस (जे.ई)	वृद्धि अनुगमन गरिएका	वृद्धि अनुगमन गरिएका मध्ये कुपोषित

★ डिपिटि, हेपवि, हेपवि ३

३.२.५ सुरक्षित मातृत्व सम्बन्धि विवरण

वडा	गर्भावस्था/ प्रसुती अवस्था/ सुत्केरी पछिको	जीवित नवजात शिशु	मृत जन्म नवजात शिशु	जन्मेको २८ दिनभित्र मृत्यु	१५-५९ वर्षका महिलाको	परिवार नियोजनको साधन प्रयोग गर्ने महिला	परिवार नियोजनको साधन प्रयोग गर्ने पुरुष	महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका

	६ हप्ता पछिको मृत्यु भएका महिला	सङ्ख्या		भएका नवजात शिशु	सङ्ख्या	स्थायी	अस्थायी	स्थायी	अस्थायी	सङ्ख्या

३.२.६ नगरपालिका भित्र देखा परेका प्रमुख रोग र तिनको उपचार सम्बन्धि विवरण

क्र.सं.	रोगको नाम	रोगी/विरामी सङ्ख्या	उपचार भएको सङ्ख्या	उपचार भएको सङ्ख्या	फलोअप गरिएको सङ्ख्या	रेफर गरिएको सङ्ख्या	मृत्यु भएको सङ्ख्या
१	निमोनिया						
२	झाडा पखाला						
३	मलेरिया						
४	कालाजार						
५	क्षय रोग (टिबी)						
६	कुष्ठ रोग						
७	रक्तचाप						
८	मुटु रोग						
९	ग्यास्टिक/अल्सर						
१०	पक्षघात						

११	एचआईभि एड्स					
१२	क्यान्सर					
१३	मधुमेह (चिनी रोग)					
१४	दम (स्वासप्रश्वास)					
१५	प्रसुतिजन्य रोग					
१६	अन्य...					
१७						
१८	जम्मा					

नोट: स्वास्थ्य संस्थामा सबैभन्दा बढी आएका १० वटा रोगहरुको नाम क्रमशः लेख्ने (रोगको नाम सूची राख्ने)

३.३ युवा तथा खेलकुद र मनोरञ्जन

३.३.१ खेलमैदान, पार्क, पिकनिक स्थल तथा मनोरञ्जन स्थल सम्बन्धि विवरण

वडा नं.	स्थलको नाम	उपयोग १. खेलकुद २. प्रदर्शनी ३. मनोरञ्जन ४. पिकनिक	क्षेत्रफल/आकार (वर्ग मि.)	स्वामित्व (सरकारी, सामुदायिक, निजी, पब्लिक लि. वा अन्य)	आम्दानी (वार्षिक रु.)	सेवाग्राही/ आगन्तुक सङ्ख्या (वार्षिक)

३.३.२ व्यवसायिक खेलाडीको विवरण

वडा नं.	खेलाडीको नाम	लिङ्ग	उमेर	खेलको नाम	खेलाडीको स्तर (राष्ट्रिय, क्षेत्रिय, जिल्लास्तर)	पाएको सम्मान वा पुरस्कार

३.३.३ मुख्य चाड, पर्व तथा मेला जात्रा सम्बन्धि विवरण

वडा नं.	मनाइने चाडपर्व, जात्रा र मेला	स्थान	मनाउने समय	मुख्य विशेषता (धार्मिक, ऐतिहासिक, मनोरञ्जन)	कैफियत

खण्ड ४: भौतिक पूर्वाधार स्थिति विवरण

४.१ सडक मार्ग

वडा नं.	सडकको नाम	जोडिने बस्तीहरू		लम्बाई (कि.मि.)	प्रकार (कच्ची, ग्राभेल, कालोपत्रे)	लाभान्वित जनसङ्ख्या
		देखि	सम्म			

४.२ पैदल मार्ग

वडा नं.	पैदलमार्गको नाम	जोडिने बस्तीहरू		लम्बाई (किमि)	लाभान्वित जनसङ्ख्या
		देखि	सम्म		

४.३ पुल तथा पुलेसा

वडा नं.	पुलको नाम	पुल भएको खोला वा खोल्लाको नाम	जोडिने बस्तीहरू		झोलुङ्गे/ काठे/ ट्रेस /पक्की	लम्बाई (मि.)	अवस्था (राम्रो, ठिकै, जीर्ण)	निर्मित साल
			देखि	सम्म				

४.४ सरकारी भवन

वडा नं.	भवनको नाम	भवन भएको टोलको नाम	कार्यालयको नाम	क्षेत्रफल (वर्ग मि.)		अवस्था (राम्रो, ठिकै, जीर्ण)
				जग्गा	भवन	

४.५ सार्वजनिक तथा सामुदायिक भवन

वडा नं.	भवनको नाम	भवन भएको टोलको नाम	के काममा प्रयोग भइरहेको छ ?	क्षेत्रफल (वर्ग मि.)		अवस्था (राम्रो, ठिकै, जीर्ण)	लाभान्वित घरधुरी
				जग्गा	भवन		

--	--	--	--	--	--	--	--

खण्ड ५: वन, जैविक विविधता तथा वातावरण

५.१ वनको विवरण

वडा नं.	वनको किसिम	समेटेको घरधुरी	वनको नाम	क्षेत्रफल (हे.)	वन पैदावरको वार्षिक उत्पादन		
					काठ (क्यू. फि.)	दाउरा (भारी)	जडिबुटी (केजी)
१	राष्ट्रिय						
	सामुदायिक						
	साझेदारी						
	निजी						
	कबुलियत						
	धार्मिक						
२	राष्ट्रिय						
	सामुदायिक						
	साझेदारी						
	निजी						
	कबुलियत						
	धार्मिक						
३	राष्ट्रिय						
	सामुदायिक						
	साझेदारी						
	निजी						
	कबुलियत						
	धार्मिक						
४	राष्ट्रिय						

	सामुदायिक						
	साझेदारी						
	निजी						
	कबुलियत						
	धार्मिक						
५	राष्ट्रीय						
	सामुदायिक						
	साझेदारी						
	निजी						
	कबुलियत						
	धार्मिक						
६	राष्ट्रीय						
	सामुदायिक						
	साझेदारी						
	निजी						
	कबुलियत						
	धार्मिक						
७	राष्ट्रीय						
	सामुदायिक						
	साझेदारी						
	निजी						
	कबुलियत						
	धार्मिक						

८	राष्ट्रिय						
	सामुदायिक						
	साझेदारी						
	निजी						
	कबुलियत						
	धार्मिक						
९	राष्ट्रिय						
	सामुदायिक						
	साझेदारी						
	निजी						
	कबुलियत						
	धार्मिक						

नोट: जडीबुटी भन्नाले काठ, दाउरा र स्याउला बाहेक अन्य वन पैदावर जस्तै: जरापात, फलफूल, खोटो, रस, चोप, खोया, विया, भुवा, आदि बुझ्नु पर्दछ ।

५.२ जडिबुटीको विवरण

जडिबुटीको नाम	वनको नाम	वडा नं.	उत्पादन (केजी)	वार्षिक आम्दानी (रु. हजारमा)	वार्षिक राजस्व सङ्कलन (रु. हजारमा)

जम्मा					

५.३ राष्ट्रिय निकुञ्ज, आरक्ष र मध्यवर्ती तथा संरक्षित क्षेत्र

राष्ट्रिय निकुञ्ज, आरक्ष र संरक्षित क्षेत्रको नाम	समेटिएका वडाहरू	जम्मा क्षेत्रफल (वर्ग कि.मि.)	मध्यवर्ती क्षेत्रको क्षेत्रफल (वर्ग कि.मि.)	संरक्षित र मध्यवर्ती क्षेत्रमा पर्ने घरधुरी
जम्मा				

५.४ चरन क्षेत्र

वडा नं.	चरन क्षेत्रको नाम	चरन हुने स्थान	क्षेत्रफल (व. कि.मि.)	चरन व्यवस्थापन प्रणाली (घुम्ती, चक्लाबन्दी, सामान्य)
जम्मा				

सिमसार क्षेत्र:

नाम:

ठेगाना:

क्षेत्रफल:

मातहत:

मुख्य विशेषता:

५.५ विपद् जोखिम तथा व्यवस्थापन

५.५.१ जोखिमयुक्त (संवेदनशिल) स्थानमा बसोवास गरेका परिवार विवरण

वडा नं.	जोखिमयुक्त स्थान	घरधुरी सङ्ख्या					
		पहिरो	नदि कटान	बाढी	अति भिरालो	अन्य	जम्मा

५.५.२ विपद्बाट मानविय क्षति

वडा नं.	आगलागी		बाढी		पहिरो		रोग महामारी		सर्पदंश		जङ्गली जनावारबाट क्षति		भूकम्प		अन्य (चट्याङ)	
	मृत्यु	घाईते	मृत्यु	घाईते	मृत्यु	घाईते	मृत्यु	घाईते	मृत्यु	घाईते	मृत्यु	घाईते	मृत्यु	घाईते	मृत्यु	घाईते

जम्मा																

५.५.३ विपद्को किसिम अनुसार जोखिमको समय (महिना उल्लेख गर्नुहोस्)

वडा नं.	विपद् अनुसार जोखिमको समु (महिना)					
	आगलागी	बाढी डुवान	पहिरो	रोग महामारी	सर्पको टोकाई	जङ्गली जनावरबाट क्षति
जम्मा						

५.५.४ विपद्बाट क्षति सार्वजनिक संरचना तथा पूर्वाधार (गत १ वर्षको असरको आधारमा)

क्षति विवरण	विपद्को क्षेत्र अनुसार क्षति विवरण										
	वडा नं.	विद्यालय		पुल पुलेसा		बाटोघाटो		कूलो नहर, खानेपानी		अन्य	
		सङ्ख्या	क्षति रकम (रु)	सङ्ख्या	क्षति रकम (रु)	कि.मि.	क्षति रकम (रु)	सङ्ख्या	क्षति रकम (रु)	सङ्ख्या	क्षति रकम (रु)
बाढी डुवान											
पहिरो											
भूकम्प											
जंगली जनावरको क्षति											
अन्य											

जम्मा										
-------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

५.५.५ संरक्षित पानी मुहान, जमिन र भौतिक संरचना (नाम, स्थान, क्षेत्रफल)

संरक्षित पानी मुहान, जमिन र भौतिक संरचनाको नाम	वडा नं.	रहेको स्थान	संरक्षित पानी मुहान, जमिन, खेतबारी र संरचना	
			ईकाइ	परिमाण
संरक्षित पानी मुहान			हेक्टर	
नदी नियन्त्रण तथा उकासबाट संरक्षित क्षेत्रको नाम				
संरक्षित खेतबारीको क्षेत्रफल				
भिरालो रोकथाम तथा संरक्षित संरचना				
संरक्षित गल्छी र पहिरो			सङ्ख्या	

खण्ड ६: संस्थागत विकास विवरण

६.१ नगरपालिका, सरकारी कार्यालय तथा निकायहरू

क्र.स.	सरकारी कार्यालय	नाम	स्थान	वडा नं.	जनशक्ति (जना)	कार्यक्षेत्र
	वडा कार्यालय					
१	स्थानीय तह					
	नगरपालिका/ नगरपालिका					
२	स्वास्थ्य संस्थाहरू					
	अस्पताल					
	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र					
	स्वास्थ्य चौकी					
	उप स्वास्थ्य चौकी					
३	कृषि					
४	पशु सेवा					
५	हुलाक					
६	वन					
७	प्रहरी कार्यालय					
	जिल्ला/प्रदेश					
	इलाका					

	चौकी									
	अन्य कार्यालयहरु									
	सरकारी स्वामित्वका संस्थान, समिति, आदि									

६.२ समुदायमा आधारित सङ्ख्या

वडा नं.	सामुदायिक संस्थाको सङ्ख्या विवरण ६.२.१ सामुदायिक संस्था विवरण										
	सामुदायिक संस्था	कृषक समूह	वन समूह	सहकारी संस्था	गैसस वा क्लब	परम्परागत समूह (वडघर, गुठी, भेजा)	आमा समूह	नागरिक सचेतना केन्द्र	टोल सुधार समिति/टोल विकास संस्था	उद्यमी समूह	अन्य
जम्मा											

६.२.१ आमा, महिला समूह तथा परम्परागत समूहको विवरण

समूह, संस्था सञ्जालको नाम र ठेगाना	सदस्य सङ्ख्या							लगानी रकम (रु.)	लगानीको मुख्य क्षेत्र	समेटेको परिवार
	महिला	पुरुष	जम्मा	दलित	जनजाति	अन्य	जम्मा			
परम्परागत समूह										

कृषक तथा उद्यमी समूह										
आमा समूह										

६.२.२ नागरिक सचेतना केन्द्र र टोल विकास संस्थाको विवरण

नागरिक सचेतना केन्द्रको नाम र ठेगाना	समूहमा आवद्ध परिवार तथा सदस्य विवरण							लगानी रकम (रु.)	लगानीको मुख्य क्षेत्र	समेटेको परिवार
	महिला	पुरुष	जम्मा	दलित	जनजाति	अन्य	जम्मा			
टोल विकास संस्था										
नागरिक सचेतना केन्द्र										

६.२.३ कृषक तथा उद्यमी तथा बचत समूहको विवरण

कृषक, उद्यमी तथा बचत समूह र संस्थाको नाम र ठेगाना	समूहमा आवद्ध परिवार तथा सदस्य विवरण							लगानी रकम (रु.)	लगानीको मुख्य क्षेत्र	समेटेको परिवार
	महिला	पुरुष	जम्मा	दलित	जनजाति	अन्य	जम्मा			

६.२.४ वाणिज्य बैंक, विकास बैंक, वित्तीय संस्था, लघु वित्त तथा सहकारी संस्था सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	बैंक तथा सहकारी संस्थाको नाम र ठेगाना	वडा नं.	वार्षिक कारोबार रकम (रु हजारमा)	लगानी रकम (रु.)	लगानीको मुख्य क्षेत्र
क.	वाणिज्य बैंक				
ख.	विकास बैंक				
ग.	वित्तीय संस्था				

घ.	लघु वित्त संस्था				
ड.	सहकारी संस्था				

६.२.५ गैर सरकारी संस्था सम्बन्धि विवरण

गैससको नाम र ठेगाना	समेटेको क्षेत्र	वार्षिक बजेट (रु.)	विषयगत क्षेत्र	जनशक्ति सङ्ख्या	सहयोगी विकास साझेदारको नाम

६.२.६ नगरपालिकाको आय विवरण

शुरु मौज्दात	गत वर्ष (रु. हजारमा)		चालु वर्ष (रु. हजारमा)
	अनुमानित	वास्तविक	अनुमानित
घरजग्गा कर			
मालपोत वा भूमि कर			

हाटबजार पसल कर			
सवारी साधन कर			
मनोरञ्जन कर			
बहाल विटौरी कर			
विज्ञापन कर			
व्यवसाय कर			
व्यवसायिक भिडियो कर			
प्राकृतिक स्रोत उपयोग कर			
सेवा शुल्क			
आय शिर्षक	गत वर्ष (रु. हजारमा)		चालु वर्ष (रु. हजारमा)
	अनुमानित	वास्तविक	अनुमानित
दस्तुर			
विक्री आय			
दण्ड जरिवाना			
अन्य आय			
स्रोत उपयोग बाँडफाँड			
प्रदेश अनुदान			
वित्तीय समानीकरण अनुदान			
सशर्त अनुदान			
विशेष अनुदान			
समपुरक अनुदान			
सङ्घीय अनुदान			
वित्तीय समानीकरण अनुदान			

सशर्त अनुदान			
विशेष अनुदान			
समपुरक अनुदान			
जम्मा आय			

६.२.७ सार्वजनिक पाटी पौवा र चौतारा सम्बन्धि विवरण

क्र.सं.	सार्वजनिक वस्तु विवरण	स्थान	उपयोग	कैफियत

६.२.८ निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरुको विवरण

सि.नं.	नाम	पद	मोबाइल नं.
